

Arkæologiske udgravninger i Danmark

Katalog 1991

Elektronisk udgave
Kulturarvsstyrelsen 2006

Frederiksborg Amt

1. Hyldebækgård 1

01.01.02 Blistrup

Langhøj/gruber

Andet anlægsarbejde

Y.st./j.

sb. 72. Den formodede megalitgrav var udpløjet. På stedet fandtes 2 parallelle grøfter, hhv. 30,5 og 38 m lange og 0,5-0,75 m brede og med indbyrdes afstand på 4-4,5 m. Om end hverken grav eller den traditionelle stolpegrøft i østenden fandtes, opfattes anlægget som en tidlignepolitisk langhøj. Ved østenden fandtes et mindre antal "sene" gruber, vistnok jernalder

GIM 3369.1

Jens-Aage Pedersen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

Grube - Jernalder

2. Hyldebækgård 2

01.01.02 Blistrup

Boplads

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder

sb. 71. Under forgæves eftersøgning af den formodede megalitgrav afdækkedes en del af en jernalderboplads med et halvt hundrede stolpehuller uden erkendeligt system og et begrænset antal gruber, hvoraf 2 keramikholdige, begge fra tidlig førromersk jernalder

GIM 3369.2

Jens-Aage Pedersen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

3. Krogdal Vang, Gribskov

01.01.03 Esbønderup

Landsby

Selvvalgt forskning

Midd./nyere tid

Igen i 1991 (AUD 1990, 3) blev det muligt at foretage udgravninger i den nedlagte landsby. Undersøgelserne er et led i Projekt Gribskov, som foruden udgravningerne også satser på en gennemgribende registrering af alle fortidsminder i skoven, så skovdriften kan tage hensyn hertil. I 1991 er udgravet den østlige halvdel af en gårdtomt. Gården har været opført i en bindingsværkskonstruktion med lerklinede tavler hvilende på en stensyld. I det østligste rum var et munkestensgulv, der sammen med fund af vinduesglas peger i retning af en nogenlunde velstillet gård i 1400-årene og i halvdel af 1500-årene, indtil landsbyen i århundredets midte blev flyttet.

GIM u.nr., NM II 466/91

Anne Preisler

Nils Engberg

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

4. Højbro

01.01.04 Gilleleje

Boplads

Selvvalgt forskning

St./æ.rom./midd./nyere tid

sb. 48. Større undersøgelse af jernalderboplads, hvor 105 gruber med keramik fra ældre jernalder og måske slutningen af førromersk jernalder er totaludgravet. Stort knoglemateriale, kraftigt domineret af fisk, især gedde. Af benredskaber kun 2 nåle. Dele af arealet rummer levn af landsbyen Fjellenstrup, hovedsageligt fra nyere tid, men i alt 9 høj- og senmiddelalderlige gruber, hvorfra bl.a. benkamme og jernknive med benskafter. På åbredden langs pladsens sydside et udsmidslag i littorinasand fra sen Ertebøllekultur (iflg. flinten) og tidlig tragtbægerkultur (iflg. keramikken). Heri et antal mikrolitter fra en udvasket Maglemosebosættelse samt 2 menneskekranier, hvoraf det ene med snitspor. Over udsmidslaget, men i littorinasandet og således nedlagt i åbent vand for det subboreale maksimum, et offerfund af 2 slidte og opskærpede tyndnakkede økser.

GIM 3368.3

Jens-Aage Pedersen

Kulturlag - Ældre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Stenalder

Gravplads/grav - Stenalder

Grube - Førromersk jernalder

Grube - Ældre jernalder

Bebyggelse - Jernalder

Bebyggelse - Middelalder

Grube - Middelalder

Grube - Nyere tid

5. St. Helene Centeret II

01.01.11 Tibirke

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre romersk jernalder?

Undersøgelse af et begrænset udsnit af en boplads. Dele af et hus flankeret af affalds- og koge gruber påvist. Keramikken kan med forbehold placeres i ældre romersk jernalder.

GIM 3359.2

Jens-Aage Pedersen

Bebyggelse - Romersk jernalder

6. Lille Vidhøj

01.02.03 Gerlev

Høj

Råstof

Oldtid

sb. 65. Undersøgelse af høj, der endnu fremstod markant i terrænet. Centralt i højen afdækkedes en stencirkel ca. 1 m i diameter inden for hvilken, der fremkom en del trækul og enkelte brændte knogler, ellers ingen fund. Anlægget må betragtes som en primær brandgrav i høj

MFG 44/91

Søren A. Sørensen

Gravhøj - Oldtid

Gravplads/grav - Oldtid

7. Onsvedgård

01.02.08 Skuldelev

Stenlægning

Dyrkning

Udateret/oldtid

sb. 57. Undersøgelse af en 4 x 2 m stor stenlægning, hvori der var anvendt ikke færre end 11 knusesten samt flere fragmenter af kværnsten, løbere og slibesten. Imellem stenene i stenlægningen fandtes enkelte skår af oldtidskaracter, dog ingen karakteristiske, der kunne datere anlægget.

MFG 46/91

Søren A. Sørensen

Bebyggelse - Udateret

8. Blak

01.02.06 Selsø

Boplads

Diverse

Ældre stenalder

sb. 103. Fortsat undersøgelse på den submarine Kongemoseboplads ud for øen Blak i Roskilde Fjord (AUD 1990,15). Ved tidligere undersøgelser var der blevet påvist et kulturlag, hvori der var fremkommet et par trapezformede pilespidser. Dette kulturlag lå ca. 2 m dybere end et tidligere undersøgt kulturlag, der typologisk og ved hjælp af C14 dateringer var dateret til ældre Kongemosekultur. Målet med undersøgelserne i 1991 var derfor at få klarlagt, om det nyfundne kulturlag var kronologisk rent og entydigt kunne henføres til trapezhorisonten, en fase der går forud for vore hidtil ældste fund fra Kongemosekulturen i Danmark. Årets undersøgelse omfattede 25 m² og der er nu fundet i alt omkring 20 brede trapezer i det forseglede kulturlag, men ingen andre pile- eller mikrolitttyper. Bopladsen må derfor betragtes som typologisk ren og dermed af stor værdi for belysningen af overgangen mellem Maglemosekulturen og Kongemosekulturen i Danmark. C14 dateringer fra kulturlaget afventes. Undersøgelsen fortsætter i 1992

MFG 13/89

Søren A. Sørensen

Bebyggelse - Ældre stenalder

9. Lollikhuse

01.02.06 Selsø

Skaldyngge, hytte

Dyrkning

Ældre stenalder

sb. 77. Fortsatte undersøgelser (AUD 1989, 8). Målet med undersøgelsen var at få afklaret karakteren af to store anlæg - nedgravninger - der var konstateret på bopladsen ved en undersøgelse foretaget to år tidligere. Kun den ene nedgravning blev færdigundersøgt, og den tolkes som en let nedgravet hyttetomt. Tolkningen er baseret på iagttagelser af en række huller efter stolper, som antagelig har båret en tagkonstruktion. Endvidere fandtes et cirkulært stensat ildsted i den ene ende af hytten, og tæt herved var der en lille stenomkranset grube med enkelte knogler og trækul samt en hel rådyropsats. Hele rådyropsatser er ikke fundet andre steder på bopladsen, hvilket understreger dette anlægs egenart, og det vil være nærliggende at tolke det som en offergrube i kanten af hytten. Den totale udstrækning af hyttenedgravningen er ca. 6 x 4,5 m. Rundt om hytten fandtes et par ildsteder, der antages at være samtidige med hytten. De er begge karakteriseret ved, at det næsten udelukkende er kalksten, som findes i dem. Muligvis er der tale om kalkstensplader, der har fungeret som "stegeplader", idet de fleste af kalkstensstumperne synes at hidrøre fra samme flade kalkstensplade. Et flinthuggeværksted i nærheden er muligvis også samtidigt med hytten, men endnu er materialet ikke gennemgået, således at sammensætninger kan afgøre dette spørgsmål. Fund fra anlæggene og de dækkende lag peger på en datering til ældre Ertebøllekultur

MFG 9/88

Søren A. Sørensen

Bebyggelse - Ældre stenalder

Grube - Ældre stenalder

Skaldyngge - Ældre stenalder

10. Græse

01.03.03 Græse

Boplads

Dyrkning

Y.j./vik./midd.

sb. 55. På foranledning af en række detektorfund samt opløjede gruber med keramik, blev der i udkanten af Græse landsby, foretaget en prøvegravning for at fastslå omfanget og karakteren af bebyggelsen i området. De ældste fund var fra tiden omkring germansk jernalder og fortsatte igennem vikingetid, med et kvantitativt tyngdepunkt af fund fra middelalderen. I de udlagte søgegrøfter blev der fundet talrige anlægsspor, hvoraf kun et par affaldsgruber med keramik kunne henføres til jernalderen. Et enkelt ovnanlæg skal antagelig placeres i vikingetid, og endelig blev der fundet lange "markeringsgrøfter", hvis indhold af Østersøkeramik daterer dem til 1000-1100 tallet. Da området tillige havde været bebygget i nyere tid, blev der også fundet forstyrrelser fra 1600-1800 tallet

MFG 41/91

Søren A. Sørensen

Bebyggelse - Germansk jernalder

Grube - Jernalder

Andre anlæg/diverse - Vikingetid

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

11. Sindshvile

01.04.04 Egebæksvang

Boplads

Andet anlægsarbejde

Rom./germ.

sb. 13. Påbegyndt udgravning af en bebyggelse fra romersk og germansk jernalder, beliggende på toppen af et plateau. Foreløbig er afdækket et ca. 30 m langt og 8 m bredt øst-vest orienteret langhus med buede langvægge (spor efter vægstolperne er fint bevarede) samt delvist afdækket størstedelen af et andet tilsvarende og ligeså velbevaret langhus. Oldsagsmaterialet omfatter keramik og stenredskaber samt slagger. Undersøgelsen fortsætter i 1992

NFH 499

Steffen Stummann Hansen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

12. Fredensborg Golfbaner

01.04.05 Grønholt

Grube

Andet anlægsarbejde

Ældre jernalder

sb. 6. Udgravning af en enkelt affaldsgrube samt et par kogegruber beliggende på toppen af en mindre højning. I affaldsgruben fremkom knusesten, lerkarskår samt enkelte mindre jerngenstande. Ud fra keramikken må gruben dateres til ældre jernalder

NFH 487

Steffen Stummann Hansen

Grube - Ældre jernalder

13. Brolandsgård

01.04.11 Karlebo

Grave/gårdsanlæg

Dyrkning

Y.br/æ.j.

sb. 57. På et højtliggende plateau på sydsiden af den fossile stenalderfjord ved Nivå undersøgtes tre brandgrave fra yngre bronzealder. Grav I var mandslang og nedgravet i undergrunden. Den rummede en stor samling brændte ben og et ubestemmeligt bronzefragment. Grav II var en brandplet, der indeholdt 1 skålhovednål og 1 skivehovednål af bronze fra yngste bronzealder. Grav III var en urnegrav uden oldsager. Ca. 100 m syd for gravene undersøgtes dele af et gårdskompleks fra ældre romersk jernalder

HØM 118

Palle S. Schiellerup

Steffen Stummann Hansen

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Romersk jernalder

14. Øerne I

01.04.12 Tikøb

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre stenalder

sb. 52. Påbegyndt udgravning af en mindre boplads fra Maglemosetid. Bopladsen ligger på kanten af et større vådområde. De foreløbige resultater af udgravningen er en formodet stensat teltring, et tilhørende ildsted (koncentration af ildskørnede sten og andre sten) i kanten af denne, samt en flintfordeling, der viser de største koncentrationer uden for teltringen. På baggrund af pladsens størrelse samt den relativt begrænsede mængde flint, tolkes bopladsen som en fangststation. På baggrund af mikrolitinventaret dateres pladsen til mellemste Maglemosetid. Intet organisk materiale er bevaret. Undersøgelsen fortsættes i 1992.

NFH 490

Keld Møller Hansen

Bebyggelse - Ældre stenalder

15. Birkely

01.05.03 Kregme

Boplads

Dyrkning

Vik./midd.

sb. 65. Fortsættelse af undersøgelserne ved Birkely (AUD 1990, 22). Området udvidedes mod vest. Der blev fundet et par grubehuse, det ene med en del keramik i det ældste, sandsynligvis vikingetidige lag. I forbindelse med udgravningen af disse grubehuse er der taget jordprøver, som skal slemmes for korn og frø. I øvrigt fandtes en del stolpehuller, uden at det var muligt at udskille egentlige huse. Undersøgelserne forventes fortsat i det kommende år med en række prøvegravninger nord og øst for det udgravede område

FRM s7

Inge Bodilsen

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

16. Nordhusvej

01.05.03 Kregme

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Ældre stenalder

sb. 53. I forbindelse med vedtagen lokalplan for golfbane på Arrenæs, fandtes nær søbredden en lokalitet med flintmateriale fra mellemste Ertebølle-tid. Pladsen forventes videre undersøgt, hvis/når golfbaneanlæggelsen går i gang.

FRM s44

Inge Bodilsen

Kulturlag - Ældre stenalder

17. Sophienborg II

01.05.08 Tjæreby

Gårdsanlæg/boplads

Andet anlægsarbejde

Y.rom./æ.germ.

sb. 24. Udgravning inden for et areal på ca. 5.000 m² af et gårdsanlæg i flere faser, som ud fra hustyperne må dateres til perioden yngre romersk jernalder/ældre germansk jernalder. I alt lokaliseredes og udgravedes en halv snes huse og en del gruber. Oldsagsmaterialet omfatter keramik, drejekværn, linseformede vævevægte, tenvægt mv. Lokaliteten er beliggende på vestskråningen af et langstrakt nord-syd gående plateau

NFH 470

Steffen Stummann Hansen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

18. Hagelsegård

01.05.11 Ølsted

Boplads

Råstof

Vikingetid

sb. 87. Udgravning af dele af bopladsområde fra vikingetid. Der blev fundet stolpespor efter en lille bygning samt et grubehus. Bopladsens centrale del har ligget længere mod nord i det nu bortgravede område

FRM s5

Inge Bodilsen

Bebyggelse - Vikingetid

19. Gyldenstrand

01.06.04 Snostrup

Menneskeknogler

Dyrkning

Udateret

sb. 75. På en mark fandtes en del menneskeknogler pløjet op. En mindre prøvegravning på stedet afslørede ikke yderligere, men gårdejeren kunne oplyse, at området var blevet dybdepløjet til en dybde af omkring 60 cm.

MFG 47/91

Søren A. Sørensen

Gravplads/grav - Udateret

20. Kildesø II

01.06.07 Ølstykke

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.br./æ.j.

sb. 88. En prøvegravning afslørede en del store affaldsgruber med keramik fra overgangen yngre bronzealder/ældre jernalder samt flere kogegruber og stolpehuller. Undersøgelsen skulle blot fastslå, om der var boplads spor på området

MFG 35/90

Søren A. Sørensen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Københavns Amt

21. Borup vandmølle

02.01.01 Borup

Vandmølle

Selvvalgt forskning

Middelalder

sb. 18. Undersøgelse af kulturlag under bygningsrester fra 1500-tallet. Det indeholdt keramik, mønter, hvæssesten og diverse jerngenstande fra 1200-1300 tallet.

KØM 1506

Svend Åge Tornbjerg

Vandmølle - Middelalder

22. Stuvehøj Mark

02.02.01 Ballerup

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.rom./germ./oldtid

sb. 28. Ved en genoptagelse af udgravningen fra 1990 (AUD 1990, 36) suppleredes bebyggelsen fra yngre romersk og germansk jernalder. På grund af fredningszone omkring Stuvehøj samt et rekreativt område er bebyggelsen ikke afgrænset. Tæt ved stormandsgården fra germansk jernalder fandtes en brønd sat af fine stenfliser. I brønden fandtes et lerkarskår af oldtidskarakter. I alt er fundet 73 huse på arealet, inkl. staklader og småhuse

SØL 356

Eliza Fønnesbech-Sandberg

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Oldtid

23. Hyldager

02.02.05 Herstedvester

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre jernalder

sb. 19. Ved en prøvegravning i forbindelse med vandløbsregulering af St. Vejleå undersøgte et ca. 180 x 70 m stort område på et næs, som fra øst strækker sig ud i ådalen. I de 12 søgegrøfter forekom stedvis koncentrationer af stolpehuller, som i flere tilfælde dannede dele af husgrundrids. I en af søgegrøfterne konstateredes desuden dele af en stolpesat husvæg. Der fandtes endvidere en del kogestensgruber og materialegruber. Datering på grundlag af keramik.

SØL 395

Johan Sobotta

Bebyggelse - Ældre jernalder

24. Store Holmegård

02.02.07 Høje Tåstrup

Boplads

Andet anlægsarbejde

Br./førrom./rom./germ.

I forbindelse med udbygningen i Høje Taastrup Vest (HTV) blev der undersøgt ca. 45.000 m² af et ca. 90.000 m² stort areal forud for anlægsarbejdet. Der blev udgravet seks større felter (felt 21-26) med bebyggelse på arealet, der er karakteriseret ved en højning i den nordlige del. Syd for denne højning er det lavereliggende terræn delt af et nord-syd gående åløb. På felt 21, beliggende på højningen, fandtes flere faser af samme gård med huse fra yngre bronzealder til germansk jernalder. Karakteristisk for de senere faser er, at gårdene består af et langhus, en staklade og et tosætshus. De tidligere faser består for det meste blot af et enkelt hus. I romersk jernalder typisk af et tresætshus. Neden forhøjningen mod syd er der gravet to mindre huse ud, hvoraf det ene er et toskibshus bestående af to tagbærende stolper med støttestolper, svarende til det store rum i hus 92 (lb.nr. 25). Huset skal formentlig dateres til ældre bronzealder. På den østlige side af åløbet er der udgravet tre felter, hvoraf to ligger i forlængelse af hverandre. I disse felter er der fundet 14 huse fra bronzealderen, dels toskibshuse som hus 92 (lb.nr. 25) med 2-6 tagbærende stolper, dels små huse med 3-4 sæt tagbærende stolper af en type svarende til stolpehuset fra Vadgård. Endelig blev der fundet et sent yngre bronzealderhus og to huse fra førromersk jernalder af samme type som husene fra felt 10 (lb.nr. 26). Heraf et med et lille udhus. Til disse huse er der tilknyttet en brønd. Husene fra Store Holmegård, Baldersbæk kloak felt 20 (lb.nr. 25) og Lille Holmegård (lb.nr. 26), dog ikke felt 5 og 8-10, er sandsynligvis alle faser af en kontinuær bebyggelse rækkende fra ældre bronzealder til germansk jernalder.

SØL 390

Svend Jensen

Svend Stokholm

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

24a. Holmegårde I-IV

02.02.07 Høje Tåstrup

Boplads/ardspor

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

Med få hundrede meters mellemrum er der på en strækning af ca. 1,2 km afdækket spor efter fire neolitiske bopladser fra TN C og MN A I. Holmegårde I ligger på en jævn østvendt skråning i nærheden af et mindre vandløb, og 5-8 m vest for et kulturlag, bevaret i en naturlig sænkning. Her afdækkedes spor efter fire, muligvis fem mere eller mindre velbevarede, D-formede hyttekonstruktioner. De bedst bevarede hyttetomter, hytte 1 og 2, er ca. 8 m lange og 4 m brede. Samtlige hytter har en SV-NØ-lig orientering, og indersiden af den D-formede væggrøft vender i alle tilfælde mod SØ, mod det bevarede kulturlag. Fire af hytterne er placeret ved siden af hinanden, og overlapninger forekommer ikke, således at de udmærket kan have været i brug samtidig. Dette understøttes af hytternes størrelse og konstruktionsmæssige forhold, der er meget identiske. Afstanden mellem de enkelte hytter svinger mellem 3 og 4 m. Den femte formodede hyttetomt ligger ca. 6 m NV for hytte 2. Der er uhyre få fund i anlægssporene, men det foranliggende 150 m² store kulturlag indeholder brændte og ubrændte sten, bearbejdet flint, knogler og fiskehvirvler foruden trækul, hasselnøddeskaller og keramikskår, som dateres til TN C. Godt 150 m syd for hyttetomterne afdækkedes endnu et kulturlag bevaret i mindre koncentrationer, Holmegårde II. Under den vestlige del af kulturlaget udgravedes bl.a. en mindre grube, hvori var nedlagt tre næsten hele lerkar, to tragtbægre og et øskenbæger. To af karrerne er ornamenteret i typisk Virum-stil og dateres følgelig til TN C. Desuden udgravedes en større grube, som muligvis er resterne af en brønd med skårlag fra TN C. Neden for en sandbanke 300 m syd for Holmegårde II ligger endnu et kulturlag, Holmegårde III. Under kulturlaget fremkom anlægsspor bestående af en række store stolpehuller omgivet af mindre stolpehuller. Anlægssporene tolkes som sammenhørende og udgør resterne af 2 hustomter. Det store oldsagsmateriale fra soldningen dateres til TN C og MN I. Yderligere 400 m SØ for Holmegårde III ligger endnu et kulturlag, hvor der ved prøvegravning blev optaget det meste af et D-kar, hvilket daterer kulturlaget til MN I. Tæt SØ for Holmegårde IV er der desuden udgravet rester af huskonstruktioner fra bronzealderen, hvilket medvirker til at komplicere billedet. 30 m² af kulturlaget udgravedes systematisk, og ved vandsoldning frasorteredes et større indhold af flintredskaber, -affald, trækul, knoglefragmenter og keramik. Under kulturlaget registreredes ardspon i undergrunden

SØL 384-387

Ditlev L. Mahler

Johan Sobotta

Svend Jensen

Ager/mark - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre stenalder

25. Baldersbæk

02.02.13 Torslunde

Boplads

Vejanlæg

Br./førrom./æ.rom.

sb. 26. I forbindelse med udbygningen i Høje Taastrup Vest blev der undersøgt ca. 14.000 m² af et ca. 60.000 m² stort areal. Der blev udgravet 3 større felter (felt 18-20), hvori der blev fundet flere hustomter. I det sydligste felt (felt 18) beliggende ned mod Baldersbækken fandtes et hus fra førromersk jernalder. I felt 19, som ligger i forlængelse af felt 11 (lb.nr. 34) blev der fundet fire huse fra bronzealderen. De består af 3-4 sæt tagbærende stolper; der er ingen vægspor bevaret. Typen er ret almindelig i området og kan parallelliseres med stolpehuset fra Vadgård. Endvidere fandtes et smalt tresætshus fra romersk jernalder, et par mindre bygninger samt et toskibshus sandsynligvis fra ældre bronzealder. Huset (hus 92) har haft 5 tagbærende stolper. Ud for de to dybeste af disse er der placeret støttestolper i begge sider. De tagbærende stolper og støttestolperne danner et større rum omtrent midt i huset. I dette rum fandtes en kogestensgrube. Øst for rummet er der i begge sider fundet spor af to dørstolper. Der er kun få spor af vægstolper bevaret. På det sidste felt fandtes 4 små huse med 3 og 4 sæt fra bronzealderen og endnu et toskibshus med 4 tagbærende stolper. Felt 20 ligger umiddelbart øst for felt 23-24 på HTV, Store Holmegård (lb.nr. 24

SØL 391

Per Ole Rindel

Svend Jensen

Svend Stokholm

Bebyggelse - Ældre bronzealder

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

26. Lille Holmegård

02.02.07 Høje Tåstrup

Boplads/ringgrøft/urnegrav

Andet anlægsarbejde

Br./førrom./rom./germ.

Undersøgelse af 30.000 m² af et 175.000 m² stort areal. Der blev udgravet 14 felter, heraf 4 med kulturlag fra tragtbægerkulturen (lb.nr. 24a). På de øvrige felter fandtes bebyggelse fra bronze- og jernalder. Felterne 1-4 og 6-7 koncentrerer sig på og omkring 2 højninger midt på arealet. Der er 4 huse fra bronzealderen, men hovedparten, 11 huse, stammer fra førromersk jernalder og seneste yngre bronzealder. De tidligste huse består af 5-6 sæt tagbærende stolper, hvor sætterne som oftest står tættere i østenden. Enkelte af disse huse har spor af væg og gavle bevaret. I alle tilfælde er gavlen lige. Senere i førromersk jernalder består husene af 5 sæt tagbærende stolper, hvor det østligste sæt er indrykket. Derefter ligger husene parvis i gårdsenheder. Disse huse har hver 3 sæt. Endvidere blev der fundet 3 tresætshuse fra romersk jernalder, og et skibsformet firesætshus med en delvis bevaret indhegning. Endelig blev der fundet en urnegrav fra yngre bronzealder uden fund. Sydligst på arealet udgravedes 7 gårde (felt 8-10), ofte med en tilhørende mindre bygning bestående af 2 sæt tagbærende stolper. Ligeledes i tilknytning til gårdene er der en brønd. Disse huse er af typen med tættere stillede sæt i østenden. Alt fundmaterialet fra feltet peger på en datering til tidlig førromersk jernalder. På feltet blev der også fundet 2 ringgrøfter. Begge afbrudt 4 steder. Der kunne være tale om resterne af 2 tuegrave, men der kunne i ingen af tilfældene konstateres begravelser. Endelig blev der fundet bunden af en jernudvindingsovn. Syd for felt 8-10 udgravedes et enkelt bronzealderhus (felt 5). Felterne 1-4 og 6-7 (lb.nr. 26), 20 (lb.nr. 25) samt 21-26 (lb.nr. 24) udgør en kontinuerlig bebyggelse fra sen senneolitikum til yngre germansk jernalder. Sandsynligvis blot en enkelt gård. Husene fra felterne 5 og 8-10 er faser af 2-3 gårde, der formodentlig har bredt sig på arealerne syd for det undersøgte areal

SØL 377

Svend Jensen

Svend Stokholm

Bebyggelse - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Bronzealder

Kulturlag - Bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Kulturlag - Jernalder

27. Samson

02.02.13 Torslunde

Boplads

Andet anlægsarbejde

Br/førrom./germ.

sb. 33. Undersøgelse af ca. 16.000 m² af et ca. 60.000 m² stort areal. Der blev udgravet 5 større felter med bebyggelse samt et felt med udsmidslag fra yngre jernalder. I dette fandtes en smule keramik og en del knogler fra bl.a. ko og hest. Udsmidslaget fandtes i en langstrakt sænkning. Nord for denne udgravedes et større felt med 10 huse, bl.a. gårdsenheder fra germansk jernalder bestående af 1 langhus, 1 mindre hus og 1 staklade. Der er antagelig tale om faser af en gård, der har ligget på et mindre plateau nord for sænkningen. Syd for sænkningen fandtes spredt bebyggelse. I alt udgravedes 6 huse. Heraf var 3 af den lille type bronzealderhuse med 3-4 sæt. Et noget større hus på 5 sæt skal sandsynligvis placeres i samme periode. 1 hus fra førromersk jernalder er af typen med indsnævret østende, og endelig er der et skibsformet firesætshus fra germansk jernalder. Disse huse må også være faser af en gård, men hvorvidt der er nogen forbindelse til de nordligere huse er endnu uklart. Der graves videre i området i 1992

SØL 394

Per Ole Rindel

Svend Jensen

Svend Stokholm

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Yngre jernalder

28. Ledøje Tofte Agre

02.02.09 Ledøje

Gruber

Andet anlægsarbejde

Y.br./midd.

Prøveundersøgelse af spildevandstracé SV for kirken i Ledøje. Den arealmæssigt meget begrænsede undersøgelse gav nogle få anlægsfund i form af gruber med lidt keramik og teglfragmenter. Området ved kirken og Brydegård tiltrækker sig speciel arkæologisk bevågenhed, da der her har ligget et middelalderligt herresæde.

SØL 401

Brita Dam

Jens Henrik Jønsson

Grube - Yngre bronzealder

Grube - Middelalder

29. Rytterkær

02.02.12 Smørum

Gravplads

Dyrkning

Y.germ./vik.

sb. 67. Afsluttende undersøgelse af gravplads med jordfæstegrave og brandgrave (AUD 1989, 31). Med årets undersøgelse af ca. 6.000 m² er der i alt undersøgt 10.000 m², og gravpladsen kan med 125 grave regnes for totaludgravet. Blandt de i 1991 undersøgte grave kan fremhæves en vognfadingsgrav og grave med fund af Berdalspænder, 1 forgyldt pladespænde med S-formede dyrefigurer, 1 skrin, 1 ringnål og 1 kufisk sølv mønt. Hertil kommer bl.a. et meget stort antal jerngenstande. Gravpladsen er beliggende på et lille plateau oven for Værebros ådal og mellem to tætliggende landsbyer Smørumovre og Smørumnedre. Smørumovre regnes for herredslandsby og har tidligere givet fund fra vikingetid (AUD 1987, 34). Se også lb.nr. 30 og 31

SØL 350C

Jens Henrik Jønsson

Gravplads/grav - Germansk jernalder

Gravplads/grav - Vikingetid

30. Kirkesti

02.02.12 Smørum

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.br./j./vik.

sb. 70. I forbindelse med nykloakering af Smørumovre og nærmeste huse, registreredes øst for Smørumovre kirke affaldsgruber fra den ældre jernalder samt resterne af et grubehus. Grubehuset måler 3,5 x 2,7 m med 1 stolpe ved hver gavlen og foruden 1 midtstillet stolpe. Fylden i huset er meget homogen og lys, uden spor efter egentligt gulvlag. Foruden enkelte keramikskår fandtes 1 diskosformet tenvægt af en skifret stenart. Husform og oldsager giver ikke grundlag for nøjere datering end til yngre jernalder/vikingetid, men peger på bebyggelse nær eller under den eksisterende kirke. I tracéerne øst herfor registreredes yngre bronzealders affaldsgruber, dateret på keramik.

SØL 370

Ditlev L. Mahler

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Ældre jernalder

Bebyggelse - Yngre jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

31. Søager

02.02.12 Smørum

Urnegrav/boplads

Andet anlægsarbejde

Y.st./førrom./germ.

sb. 71. Syd for Rytterkær gravpladsen afdækkedes 14.000 m² inden for et 29.000 m² stort område. Der fremkom 2 neolitiske gruber med henholdsvis tragtbægerkeramik og 1 flintsegl i. Fra førromersk jernalder 1 urnegrav uden gravgaver. Til germansk jernalder henregnes pladsens 14 huse, som består af 5 tresæthuse, 2 firesæthuse, 3 småhuse, 3 staklader og pladsens længste hus med 5 sæt tagbærende stolper samt fuldt bevarede spor af vægstolperække. I et af tresæthusene var nedsat 1 lille lerkop. Bopladsen er ikke afgrænset mod vest. Mod syd udelukker en moderne skole yderligere afsøgning. Mod øst tynder anlægssporene ud, og i nordenden af pladsen fremkom den sydligste del af Rytterkær gravpladsen

SØL 382

Eliza Fonnesbech-Sandberg

Grube - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

32. Baldersbæk vandbassin

02.02.13 Torslunde

Boplads

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 28. I forbindelse med anlæggelse af vandbassin prøvegravedes et ca. 8.000 m² stort areal. Der blev konstateret enkelte anlæg ned mod Baldersbækken. Der er formentlig tale om udkanten af et bopladsområde.

SØL 398

Aaf Bjørnvad

Bebyggelse - Oldtid

33. Samsonvej

02.02.13 Torslunde

Boplads

Vejanlæg

Br./j.

sb. 33. Prøvegravning på et areal på 16.000 m² med NV-SØ vendte grøfter. Der konstateredes enkelte anlægsspor, antagelig fra den nærliggende bebyggelse på Samson, lb.nr. 27.

SØL 396

Aaf Bjørnvad

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Jernalder

34. Sydvej 2

02.02.13 Torslunde

Boplads

Vejanlæg

Y.st./br./førrom./rom./germ.

sb. 22. Undersøgelse af ca. 26.000 m² af et ca. 80.000 m² stort areal. Der blev udgravet 5 større felter (felt 11-15). På felt 11 blev der fundet 4 huse, heraf er 3 af en type, der kan sidestilles med stolpehuset fra Vadgård. Husene er dateret til bronzealderen. Det sidste hus er et smalt tresætshus fra romersk jernalder. Felt 11 blev udvidet i forbindelse med gravningen på HTV, Baldersbæk, felt 19. Husene herfra må ses som flere faser af en eller flere gårde. På felterne 12 og 13 udgravedes henholdsvis 1 og 2 huse. 2 af disse er småhuse fra førromersk jernalder, mens det sidste er et af de små bronzealderhuse. Størst af felterne er felt 14 med bebyggelse rækkende fra senneolitikum/tidlig bronzealder til yngre germansk jernalder. Husene må betragtes som faser af en eller flere gårde. Bebyggelsesområdet strækker sig videre uden for det undersøgte areal mod både nord og syd. Det senneolitiske hus kan sammenlignes med hus III fra Hemmed Kirke, og Limensgård hus AB. Fra romersk jernalder fandtes 3 huse med tilhørende staklader i lighed med fund fra det nærliggende Torstorp Vesterby (AUD 1989, 34). Det seneste hus på pladsen er et skibsformet hus med 8 sæt, hvoraf et nok er en reparation. Endvidere blev der fundet huse fra yngre bronzealder og hele jernalderen

SØL 383

Svend Jensen

Svend Stokholm

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Jernalder

35. Sydvej I

02.02.13 Torslunde

Boplads/høj

Vejanlæg

Br/j.

Undersøgelse af ca. 16.000 m² af et ca. 50.000 m² stort areal. Der blev udgravet 2 felter (felt 16-17). På felt 17 fandtes 1 tresætshus fra ældre jernalder. Endvidere undersøgtes 2 formodede højtomber. I ingen af tilfældene kunne høj konstateres. På felt 16 fandtes flere tresætshuse fra ældre og yngre jernalder. Bl.a. 1 med flere drejekværne. Endvidere en del mindre bygninger. Endelig undersøgtes en overpløjet høj, hvoraf dele af randstenskæden samt en stenlægning var bevaret. Formentlig er der tale om en bronzealderhøj

SØL 292

Benny Staal

Svend Jensen

Svend Stokholm

Gravhøj - Bronzealder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Bebyggelse - Yngre jernalder

Bebyggelse - Jernalder

36. Torstorp Sønderby

02.02.13 Torslunde

Huse/grave?

Andet anlægsarbejde

Førrøm./germ/udateret

Fortsatte undersøgelser i Sønderby (AUD 1990, 39). Der undersøgte et lavtliggende bebyggelsesområde med 8 huse bygget på undergrund af sand (meget usædvanligt). Der er nok tale om mindst 2 faser af samme gård med langhus og flere tilhørende småhuse fra førromersk jernalder. På et højtliggende plateau fandtes i sædvanligt moræneler 18 huse, som fordeler sig på flere faser af en gård fra førromersk og germansk jernalder (romertidsfaserne kan ligge længere mod øst eller nord). Et stort antal fladbundede anlæg er måske grave uden gravgoods?

SØL 335

Eliza Fønnesbech-Sandberg

Benny Staal

Bebyggelse - Førrømsk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Gravplads/grav - Udateret

37. Vallensbæk Nordmark

02.02.15 Vallensbæk

Huse

Andet anlægsarbejde

Y.br./førrøm.

sb. 25. Tæt op ad et i 1989 prøveundersøgt område med bebyggelsesspor fra ældre jernalder (SØL 257) undersøgte et mindre areal på ca. 6.000 m². I alt afdækkedes ca. 2.400 m². Der fandtes 5 huse fra yngre bronzealder og 1 grube med brændt keramik. Desuden fandtes 1 hus fra ældre jernalder, antagelig førromersk jernalder.

SØL 400

Eliza Fønnesbech-Sandberg

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førrømsk jernalder

38. Vallensbæk Torvevej

02.02.15 Vallensbæk

Boplads

Vejanlæg

Y.br./førrøm./j.

Udgravning af ca. 2.000 m² af et 40.000 m² stort areal. Der blev gravet flere småfelter, hvori der konstateredes 7 hustomter. Heraf et langhus fra yngre bronzealder, 2 småbygninger fra førromersk jernalder, samt 4 huse formodentlig fra jernalderen, som ikke kunne udgraves helt, da de delvis lå uden for undersøgelsesområdet.

SØL 380

Jette Rostock

Svend Jensen

Svend Stokholm

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førrømsk jernalder

Bebyggelse - Jernalder

39. Højgårds Mark

02.02.16 Værløse

Høj

Selvvalgt forskning

Ældre bronzealder

sb. 4. I forbindelse med museets bebyggelsesarkæologiske projekt prøveundersøgte den overpløjede høj 4. Højens bevaringstilstand var meget dårlig. Dog sås et øst-vest vendt fyldskifte i højens midte.

VÆM 4

Jørgen Seit Jespersen

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

40. Højgårds Mark

02.02.16 Værløse

Høj

Selvvalgt forskning

Ældre bronzealder

sb. 5. Under Værløse Museums prøvegravningskampagne i forbindelse med det bebyggelsesarkæologiske projekt "Højgårds Mark" undersøgtes den overpløjede høj 5. Højen var velbevaret med ca. 80 cm højfyld og randstenene in situ. I højen stod en større stenkonstruktion, som endnu ikke er undersøgt.

VÆM 5

Jørgen Seit Jespersen

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

41. Højgårds Mark

02.02.16 Værløse

Høj

Selvvalgt forskning

Ældre bronzealder

sb. 7. Ved prøvegravning af den overpløjede høj 7 konstateredes, at højen var i en ringe tilstand. Dog fandtes i højens centrum et mandslangt øst-vest vendt fyldskifte, desuden fandtes enkelte stolpehuller under højen.

VÆM 7

Jørgen Seit Jespersen

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

42. Højgårds Mark

02.02.16 Værløse

Boplads

Selvvalgt forskning

Y.br/æ.j.

sb. 4. I forbindelse med bebyggelsesprojektet "Højgårds Mark" fremkom ved prøvegravning et bopladsområde. Der afdækkedes spor efter flere sæt tagbærende stolper, kogegruber, affaldsgruber etc.

VÆM 150

Jørgen Seit Jespersen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Ældre jernalder

43. Højgårds Mark

02.02.16 Værløse

Boplads

Selvvalgt forskning

Ældre jernalder

sb. 86. Ved prøvegravning i forbindelse med projektet "Højgårds Mark" fandtes flere anlægsspor. Sporene bestod af stolpehuller og affaldsgruber.

VÆM 166

Jørgen Seit Jespersen

Bebyggelse - Ældre jernalder

Grube - Ældre jernalder

44. Blågård

02.03.03 Gladsakse

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.br./rom.

sb. 53. Efter prøvegravning (AUD 1990, 41) igangsattes de egentlige udgravninger. Udgravningen afdækkede på ca. 1,5 ha 15 større og mindre bygningsrester samt hegn og 2 brønde. Bygningsresterne koncentreredes i 4 områder, dels med op til 29 m lange øst-vest vendte huse, heraf 1 med delvis bevaret spor af vægforløb, dels med smallere nord-syd og øst-vest vendte huse med spor efter 3 sæt tagbærende stolper. I et af de smalle huse fandtes 1 lille kar dateret til romersk jernalder. Spor efter yngre bronzealder viste sig både ved adskillige affaldsgruber og deres keramiske indhold, samt ved resterne af 1 huskonstruktion liggende isoleret fra jernalderbebyggelsen. De arkæologiske levn tolkes som spor efter mindst 3 jernaldergårde, hvoraf de 2 kan være samtidige, foruden bronzealderbebyggelsen

SØL 371

Ditlev L. Mahler

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Oldtid

45. Frederiksberggade 38

02.03.06 København

Kirke/kirkegård

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 105. I forbindelse med kældergravning blev der iagttaget et svært nord-syd orienteret kampestensfundament. Fundamentet må antages at være en senromansk forlængelse af Sct. Clemens kirke. Gulvlag øst herfor var fjernet af nyere forstyrrelser. Vest for fundamentet blev der fundet flere begravelser, heraf tre stensatte og en teglstensmuret grav

KBM 589

Eva Hansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

46. LI. Kirkestræde

02.03.06 København

Kulturlag/bebyggelse/brønd

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 109. Under kælderudgravning er registreret velbevarede kulturlag, flere brønde og intens byggeaktivitet fra 1200-1300 tallet. Ved byggemodning af området har bebyggelsen efterhånden bredt sig ud over det lave strandareal. Der har ikke tidligere været mulighed for at foretage arkæologiske undersøgelser i området omkring Nikolaj kirke. Resultaterne bekræfter teorien om bydelen som værende et ekspansionsområde opstået i 1200-tallet, udgået fra det ældste København beliggende mellem Rådhuspladsen og Gl. Torv/Nytorv. Der er udtaget jordprøver til undersøgelse på Nationalmuseets Naturvidenskabelige Afd. Ligeledes er alt knoglemateriale opsamlet til analyse på Zoologisk Museum. I dette materiale indgår blandt andet knogler fra den hidtil mindste hund, der er fundet ved en arkæologisk udgravning her i landet. Blandt de fundne genstande må fremhæves en halv molling

KBM 775

Lars Frobjerg Mortensen

Leif Plith Lauritsen

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

47. Niels Ebbesensvej

02.03.06 København

Kirkegård

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

sb. 160. Undersøgelse af en del af Wodroffsgaards pestkirkegård, etableret i 1711. I alt blev der registreret 54 begravelser i solide trækister, nedsat i store fællesgrave. En af kisterne blev optaget til konservering, og den viste sig at være bemalet. Muligvis er der tale om genanvendte vægpaneler. Kirkegårdens sydlige afgrænsning blev konstateret i form af en grøft

KBM 836

Birka R. Bitsch

Kirke/Kirkegård - Nyere tid

48. Pilestræde 28

02.03.06 København

Kælder

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 110. Den vestlige del af kælderetage fra senmiddelalderligt gavlvendt hus blev frilagt. Der blev ikke konstateret ældre bebyggelse på stedet. Huset er muligvis en del af Pilegården, som gav navn til gaden, og som havde egen udgang gennem den middelalderlige byvold

KBM 772

Hanne Fabricius

Bebyggelse - Middelalder

49. Maglehøj

02.04.01 Fløng

Boplads/urnegrave/agersystem

Andet anlægsarbejde

Y.br/æ.j.

sb. 34. I forbindelse med kloakering af Fløng-Marbjerg registreredes boplads- og gravfund på en strækning af ca. 800 m. 2 urnebegravelse stod tilsyneladende for sig selv, medens bopladsresterne et enkelt sted koncentreredes med spor efter mindst et hus i form af 5 sæt tagbærende stolper. Desuden fandtes rester af agersystemer adskilt af lave grøfter, og de skal muligvis dateres til middelalder eller senere.

SØL 381

Ditlev L. Mahler

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Gravplads/grav - Ældre jernalder

Ager/mark - Middelalder

50. St. Valbyvej

02.04.05 Himmelev

Gravhøj

Råstof

Bronzealder

sb. 72. Undersøgelse af overpløjet høj. Her er indtil videre lokaliseret 5 jordfæstegrave samt 1 urnebegravelse. Der er konstateret bronze i en af gravene, de øvrige er under udgravning. Foreløbig dateret til ældre bronzealder

ROM 1360/91

Tom Christensen

Gravhøj - Bronzealder

Gravplads/grav - Bronzealder

51. Hørhusene

02.04.12 Sankt Jørgensbjerg

Boplads

Andet anlægsarbejde

Udateret

sb. 52. Undersøgelse af en boplads med hustomt. Kun spor efter de tagbærende stolpesæt samt indgangshullerne var bevaret. Huset har været ca. 8 m bredt og 16-17 m langt. Det sparsomme fundmateriale giver ingen sikker datering. Sandsynligvis yngre bronzealder

ROM 1358/91

Tom Christensen

Bebyggelse - Udateret

52. Sct. Jørgensbjerg

02.04.12 Sankt Jørgensbjerg

Kirkegård/kulturlag

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

sb. 57. Undersøgelse på den nedlagte kirkegård nord for Sct. Jørgensbjerg kirke. Omkring 80 begravelser fra middelalder og nyere tid er blevet fremdraget. Et fundrigt kulturlag fra 12. og 13. årh. er under udgravning. Den endelige undersøgelse af dette lag afventes tillige med den antropologiske undersøgelse, før det vil være muligt at udtale sig om en forbindelse til middelalderens Sct. Jørgensgård, som aldrig er blevet påvist arkæologisk. Fra fundmaterialet kan fremhæves en seglstampe, som har tilhørt Niels Pedersen Snefugl, en kendt Roskildeborger fra 1300-tallets 2. halvdel, i en periode byfoged i byen. Undersøgelsen fortsætter i 1992.

ROM 1363/91

Michael Andersen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Nyere tid

Kulturlag - Nyere tid

53. St. Valby

02.04.15 Ågerup

Skattefund

Diverse

Vikingetid

sb. 39. En metaldetektorundersøgelse på det formodede fundsted for Store Valbyskatten (1839) resulterede i fund af ca. 60 mønter tilhørende skatten.

ROM 1359/91

Tom Christensen

Depotfund/skattefund/offertid - Vikingetid

54. Solrød

02.05.10 Solrød

Hegn

Selvvalgt forskning

Midd./nyere tid

Undersøgelse af et sogne- og udskiftningsstel. De to steltyper var næsten ens og bestod af et jorddige med grøfter på inder- og ydersiden

KØM 1631

Ulla Fraes Rasmussen

Andre anlæg/diverse - Middelalder

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

55. Gl. Lejre

02.06.01 Allerslev

Boplads

Selvvalgt forskning

Vik./midd.

sb. 103. Udgravning i haven til "Gl. Kongsgård" i Gl. Lejre. Her kunne der konstateres vikingetidige bebyggelsesspor (gruber). Disse skal ses i sammenhæng med de øvrige bopladsspor i området. En sonderingsgrøft på tværs af Lejre ådal gav oplysninger om de ældre ålejers forløb og relative datering.

ROM 641/85-91

Tom Christensen

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

56. Kirke Sonnerup

02.06.06 Kirke Sonnerup

Kirke

Andet anlægsarbejde

Middelalder

I skibets østende foran triumfbuen blev der afdækket et parti af kirkens oprindelige mørtelgulv samt rester af tre trappetrin fra skib til kor.

NM II 474/91

Birgit Als Hansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

57. Kisserup

02.06.08 Kisserup

Kirke

Andet anlægsarbejde

Middelalder

I vestenden af den forlængede kirke blev fundamentet for skibets nedbrudte vestmur afdækket, og samtidig blev en oprindelig bæk langs vestmuren påvist. Det ældste mørtelgulv var overlejret af et lergulv, der respekterede vestbænken.

NM II 406/91

Birgit Als Hansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

58. Osted Kirke

02.06.10 Osted

Kirkegård/gårdtomt

Diverse

Nyere tid

Ved udgravning i forbindelse med en totalomsætning af muren langs kirkegårdens nordside bekræftedes formodningen om, at diget måtte være flyttet inden for de sidste århundreder. Den vestligste del lå på ren muld, mens den østlige lå på en bygningstomt med tydelige brandspor, formentlig rester af den i 1879 nedbrændte præstegård. Lige inden for diget fandtes en stor, tilkastet kampestenssat brønd.

NM II 905/91

Peter Kristiansen

Bebyggelse - Nyere tid

Kirke/Kirkegård - Nyere tid

Holbæk Amt

59. Lindegården

03.01.01 Kalundborg

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

sb. 67. Udgravning under mellemlængen i Lindegården, hvorved der blev påvist middelalderlige kulturlag. En lang række nedgravninger blandt andet af gruber foret med brændt ler brød stratigrafien og vanskeliggjorde datering af mellemlængen ud fra bygningsarkæologiske iagttagelser. Den må dog være bygget senere end det samlede gårdskompleks fra 1750'erne, og er antagelig opført i begyndelsen af 1800-tallet.

KAM 6/91

Lisbeth Pedersen

Kulturlag - Middelalder

Kulturlag - Nyere tid

60. Lundemarken

03.01.01 Kalundborg

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Ældre stenalder

sb. 45. En prøvegravning viste sporadisk intakte kulturlag i et ellers omrodet område. Kulturlagene i form af vandaflejring indeholdt flintoldsager dateret fra Kongemoseid til Ertebølletid. Yderligere kunne der registreres en høj- eller senatlantisk transgression omkring kote +1.0 m.o.h. i form af et gruslag indeholdende flintoldsager.

KAM 4/91

Torben Andersen

Kulturlag - Ældre stenalder

61. Stejlhøj

03.01.08 Tømmerup

Gruber

Andet anlægsarbejde

Y.st./rom.

sb. 23. Prøvegravning hvorved der blev konstateret sikre spor af fyldskifter fra mellemneolitisk tid og ældre romersk jernalder. På den baggrund har museet anbefalet videre undersøgelse ved anlægsarbejdet.

KAM u.nr.

Lise Holm

Grube - Yngre stenalder

Grube - Romersk jernalder

62. TGU Tennisbaner

03.01.08 Tømmerup

Gruber, kulturlag

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

sb. 178. Ved besigtigelse af området fandtes flere kogegruber samt ildskørnede sten og trækul. En nærmere undersøgelse af gruberne gav flintoldsager og lidt keramik dateret til yngre stenalder generelt. Endvidere erkendtes et trækulsfyldt udsmidslag, der indeholdt flintoldsager dateret til yngre stenalder

KAM 1/91

Torben Andersen

Grube - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

63. Lerchenborgrøret

03.01.10 Årby

Gruber, enkeltfund

Andet anlægsarbejde

Y.st./y.br./æ.j.

sb. 366-71. Overvågning af røredlægning, hvorved der i gennemsnit blev påtruffet 1 anlæg pr. 200 m fra yngre stenalder, yngre bronzealder og ældre jernalder. Resultaterne taler for, at yderligere røredlægning nøje bør følges

KAM 7/91

Jens Nielsen

Lisbeth Pedersen

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

Andre anlæg/diverse - Yngre bronzealder

Andre anlæg/diverse - Ældre jernalder

64. Ahlgade

03.03.03 Holbæk

Lertagningshul/brønd/stenrække

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

sb. 159. Mindre undersøgelse, der resulterede i fund af et lertagningshul, en træsat, firkantet brønd samt rester af et fundament.

MHO 386/91

Kirsten Christensen

Johan Jensen

Bebyggelse - Nyere tid

Kulturlag - Nyere tid

65. Ahlgade

03.03.03 Holbæk

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 158. Umiddelbart under gårdspladsens brosten fandtes der forskellige kulturlag med en del keramik fra 1300-tallet. Prøvegravningen vil blive fulgt op af egentlig udgravning.

MHO 389/91

Hanne Dahlerup Koch

Kulturlag - Middelalder

66. Egebjerggård

03.04.02 Egebjerg

Megalitgrav/urnegrav

Dyrkning

Y.st./y.br.

sb. 284. Prøvegravning på hidtil ikke registreret megalittomt. Tomten fremtrådte som en svag højning, ca. 20 x 8 m, hvorpå der lå megen ildskørnet flint. Der blev udlagt søgegrøfter hen over tomten, og i disse blev der fundet stenlægninger, et formodet offerlag i den østlige del, samt spor efter randstenskæde og et kammergulv. Formentlig drejer det sig om en jættestuetomt. Den fundne keramik kan dateres til MN I. I den sydlige side, lige uden for randstenskæden, fandtes en urnegrav fra yngre bronzealder. Anlægget udgraves i 1992

OHM 1175

Lise Holm

Arne Hedegaard Andersen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

67. Herredsbækgård

03.04.03 Fårevejle

Boplads/ardspor

Dyrkning

Vik./midd.

sb. 517. Fortsat undersøgelse (AUD 1990, 57). I kulturlag fra 1000-1100-tallet blev der udlagt 1 m brede søgegrøfter og fundene optaget i 1 m² store felter. Kulturlaget var særdeles righoldigt på knogler, hvoraf flere viser spor efter bearbejdning. Af fund kan nævnes kamfragmenter, desuden jerngenstande, bl.a. knive og nagler, Østersøkeramik og hvæssesten. I en af grøfterne blev der påtruffet en stenlægning; her blev foretaget en mindre udvidelse, og stenlægningen blev frilagt i 5 x 2,5 m, uden at dens afgrænsning blev fundet. Under kulturlaget fremkom enkelte spor af tagbærende stolper, som ud fra keramikfund formodentlig kan dateres til 1000-1100-tallet. Der fremkom også ardspor, og i et af disse sad en næsten fuldstændigt bevaret, ornamenteret benkam, som kan dateres til 1000-1100-tallet

OHM 1164

Arne Hedegaard Andersen

Ager/mark - Vikingetid

Bebyggelse - Vikingetid

Kulturlag - Vikingetid

Kulturlag - Middelalder

68. Herredsbækgård II

03.04.03 Fårevejle

Grav

Dyrkning

jernalder

sb. 518. På markant bakketop blev de sporadiske rester af en stensat grav, rektangulær af form 2,2 x 0,90 m stor, orienteret øst-vest, undersøgt. Ud fra bunden af lerkar dateres graven til jernalder. Oppløjet på bakken blev fundet enkelte menneskeknogler

OHM 1211

Lise Holm

Gravplads/grav - Jernalder

69. Sylebjerg

03.04.04 Grevinge

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre jernalder

sb. 351. Undersøgelse af affaldsgruber fra ældre romersk jernalder på en lille markant bakketop. Fra gruberne blev fremgravet et stort keramisk materiale.

OHM 1202

Lise Holm

Arne Hedegaard Andersen

Grube - Romersk jernalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

70. Ellingegård

03.04.05 Højby

Urnegrav

Råstof

Y.br./æ.j.

sb. 579. Undersøgelse af en urnebegravelse fra yngre bronzealder/ældre jernalder. Urnen indeholdt kun brændte ben.

OHM 1232

Arne Hedegaard Andersen

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre jernalder

71. Ellinge Mosevej

03.04.05 Højby

Boplads

Råstof

Yngre stenalder

sb. 559. Registrering af sporadiske bopladsspor fra TN C/MN I.

OHM 1187

Arne Hedegaard Andersen

Bebyggelse - Yngre stenalder

72. Nekselø

03.06.04 Føllenslev

Fiskegærde

Selvvalgt forskning

Yngre stenalder

I samarbejde med Skov- og Naturstyrelsen er der undersøgt et 200 m langt og 15-20 m bredt system af trækonstruktioner, der strakte sig fra standengene på Nekseløs SV-ende og ud til 2,5 m vanddybde i Sejerø Bugt. En C14 prøve er dateret til 4310 BP. Et større antal prøver fra anlægget ved Nekselø er udtaget bl.a. med henblik på afklaring af anlæggets konstruktionsdetaljer og tidsmæssige spændvidde.

KAM u.nr.

Lisbeth Pedersen

Anders Fischer

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

73. Nykøbingvej

03.07.13 Tuse

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.st./y.br.

sb. 120. Undersøgelse af et bopladsområde med spredtliggende stolpehuller, affaldsgruber og kogegruber. To af stolpehullerne udgjorde et sæt tagbærende stolper, men tracéets bredde og forløb gav ikke mulighed for at finde resten af huset. Der fandtes et fragment af en hulsleben økse, forarbejde til en kærneøkse, skiveskraber, tværpil og flækkekniv. Keramik med glat yderside og ru beklasket yderside. Ud fra fundene har stedet været beboet i mellemneolitisk tid og i yngre bronzealder.

MHO 388/91

Kirsten Christensen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

74. Kalundborgvej

03.07.13 Tuse

Stenrække

Diverse

Nyere tid

sb. 128. Lige øst for kirkegårdsmuren fandtes ved træfældning nogle store sten, der efter frigravning må tolkes som rester af syldsten fra en nyere tids bygning.

MHO 398/91

Kirsten Christensen

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

Sorø Amt

75. Dalsgård

04.01.12 Stenmagle

Grøft/stolpehuller

Naturgas

Stenalder?

sb. 333. Ved prøvegravning fandtes en 1 m bred grøft med sten og trækul, to stolpehuller samt et 10-14 m stort, 30 cm dybt fyldskifte med enkelte flintafslag

AMK 45/91

Kirsten Prangsgaard

Henning Nielsen

Bebyggelse - Stenalder

Bebyggelse - Stenalder

76. Frøbjerg

04.01.12 Stenmagle

Boplads

Naturgas

Oldtid

sb. 186. Ved prøvegravning fremkom en grube, et lillestensat ildsted og 2 stolpehuller

AMK 46/91

Kirsten Prangsgaard

Henning Nielsen

Bebyggelse - Oldtid

77. Tvingmosegård

04.01.12 Stenmagle

Boplads

Naturgas

Stenalder?

sb. 336. Ved en undersøgelse fandtes på en lav bakke nord for Sandlyng Å en 3,5 x 5 m stor stenlægning, hvorunder der lå to skærende gruber og svage grøftforløb. Ca. 50 m nordligere undersøgtes 2 bålgruber samt en 5 m bred og 2 m dyb grube. Der fandtes 1 flintafslag

AMK 41/91

Kirsten Prangsgaard

Henning Nielsen

Bebyggelse - Stenalder

Bebyggelse - Stenalder

78. Benløse

04.02.02 Benløse

Gruber

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 22. På en sydvendt bakkeskråning fandtes med ca. 80 meters afstand hhv. 6 og 8 muldfyldte gruber uden oldsager.

AMK 21/91

Lise Holm

Henning Nielsen

Grube - Oldtid

79. Benløse 4

04.02.02 Benløse

Boplads

Vejanlæg

Yngre romersk jernalder

sb. 32. På en svag højning på et fladt plateau fandtes på et 2.500 m² stort område 300 anlægsspor i form af stolpehuller, kulturlag, affalds- og kogegruber samt brønde. Der kunne registreres tagstolpesæt efter mindst to langhuse på hhv. 6 og 14 m. Pladsens 3 undersøgte brønde indeholdt foruden sten en del knogler og keramik. En af brøndene synes at have været indhegnet

AMK 67/90

Lars Buus Eriksen

Henning Nielsen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

Kulturlag - Romersk jernalder

80. Ringsted ådal

04.02.02 Benløse

Gruber/pælerække/trælag

Vejanlæg

St./br.?

I østkanten af det brede, tørvefyldte bassin omkring Ringsted å fandtes 2 gruber, hhv. 0,5 og 1 m i tværmål, en mindst 36 m lang række tilspidsede pæle vinkelret på dalbunden og et område med sammenskyllt, til dels forarbejdet træ. Den ene grube var en 1 m bred kogegrube, i hvis nærhed der optoges en tværpil og et senneolitisk dolkfæste. Fra det sammenskyllede trælag optoges 2 ardfragmenter

AMK 15/91

Jens Fog Jensen

Henning Nielsen

Grube - Yngre stenalder

Andre anlæg/diverse - Oldtid

81. Lille Svenstrup

04.02.03 Bringstrup

Boplads/huse

Vejanlæg

Yngre stenalder

sb. 33. På et let skrånende terræn 6-700 m vest for Ringsted Å undersøgtes et større bopladsområde fra TNC, Virumgruppen. Det udgravede område udgør ca. 2.500 m², men bopladsen synes at fortsætte på begge sider af vejtracéet. Dominerende på pladsen var flere store, uregelmæssige gruber, hvoraf de østlige tydeligt lå i forlængelse af hinanden. Ved afskovning fremkom der stolpespor langs grubernes sider, hvilket indikerer, at der er tale om spor af bygninger. 3-4 sikre huse kunne påvises; enkelte andre af gruberne må opfattes som affaldsgruber. Anlæg AØ synes at være en nedbrændt hustomt med forsænket gulv, hvorpå der lå megen sekundært brændt keramik og brændt lerklining tillige med knogler og flint. Bygningen har været ca. 7 m lang og 3 m bred. Hustomtens plan afviger fra den, der kendes fra de seneste års TN-hustomter og minder derimod mere om de senneolitiske fra Myrhøj. 2 stolpehuller i enderne opfattes som tagbærende. Keramikmaterialet fra AØ omfatter 335 skår, fortrinsvis fra tragt bægre, foruden enkelte bageplader. Der optoges 890 stykker flint, hvoraf dog 857 var afslag, foruden skiveskrabere, flækker, fragment af en tyndnakket økse, en flintplanke samt blokke. Af bjergart kan nævnes en knusesten og et par slibestensfragmenter

AMK 64/90

Lars Buus Eriksen

Henning Nielsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

82. Hørsø

04.02.09 Jystrup

Gruber

Andet anlægsarbejde

Ældre stenalder

sb. 15. 3 lerfyldte gruber på lille bakkekold. Omkring gruberne opsamledes 3 skiveøkser, 2 kærneøkser, 1 skraber, 1 blok og 1 flække, samt flintafslag.

AMK 60/91

Lise Holm

Henning Nielsen

Grube - Ældre stenalder

83. Krængebjerg

04.02.09 Jystrup

Bålgruber

Andet anlægsarbejde

Stenalder?

sb. 12. På en østvendt skråning mod Egemoseløbet undersøgtes to bålgruber hhv. 0,80 og 0,90 m i diameter, ca. 30 cm dybe. I nærheden fandtes 2 gruber af tilsvarende størrelse, men uden trækul. I området opsamledes enkelte flintafslag.

AMK 59/91

Lise Holm

Henning Nielsen

Grube - Stenalder

Grube - Stenalder

84. Dyssegård

04.02.20 Vigersted

Bålgruber

Andet anlægsarbejde

Stenalder?

Ved forundersøgelse fandtes en 90 cm bred bålgrube. Før udgravningen opsamledes enkelte flintafslag.

AMK 17/91

Lise Holm

Henning Nielsen

Grube - Stenalder

Grube - Stenalder

85. Kildegård

04.02.20 Vigersted

Ildsteder

Andet anlægsarbejde

Oldtid

Tæt oven for dalskråning nord for Vigersdal Å undersøgtes 10 bålgruber, 10-25 cm dybe. Ingen oldsager fandtes.

AMK 61/91

Lise Holm

Henning Nielsen

Bebyggelse - Oldtid

86. Neble 2

04.03.01 Boeslunde

Boplads

Dyrkning

Yngre jernalder

På baggrund af detektorfund blev der foretaget en prøvegravning på den nordligste af pladserne. Neble 2 ligger på en nordvendt, let skrånende flade, hvis højeste punkt er 37 m over DNN. Med gravemaskine udlagdes 5 søgegrøfter på et ca. 1 ha stort område. jorden afskrabedes i 10-15 cm tykkelse under løbende afsøgning med detektor. Anlægssporene omfattede spredte stolpehuller, gruber og fyldskifter. I områdets sydlige del fandtes store lertagnings- og affaldsgruber med mange brændte sten, knogler og lidt keramik af jernalderkarakter. Blandt detektorfundene kan nævnes en fuglefibula og en fragmenteret arabisk dirhem. Undersøgelsen viste en igangværende nedpløjning af anlæggene

AMK 36/89

Jens Ulriksen

Henning Nielsen

Bebyggelse - Yngre jernalder

87. Enggården

04.03.02 Gerlev

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.st./y.br./æ.j.

sb. 17. Undersøgelse på dalskråningen øst for Vårby Å af et større bopladsområde med 10 stolpehuller og 37 gruber, heraf 5 fladbundede kogegruber samt en brønd, hvori 2 store senneolitiske skaftskrabere var ofret. Gruberne indeholdt en del knogler og skår fra ældre jernalder. I en af gruberne lå 2 fragmenterede lerblokke tilbage med yngre bronzealderskår og en flækkekniv.

AMK 30/91

Kirsten Christensen

Henning Nielsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Grube - Ældre jernalder

88. Idagårdsvej

04.03.14 Slagelse

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.br./æ.j.

sb. 45. På nordskråningen af en bakketop fandtes 2 gruber og spredte stolpehuller. En af gruberne var 1 m i diameter og med et kompakt lag sten med ildpåvirket underside. I gruben lå skår af jernalderkarakter. I et stolpehul fandtes et yngre bronzealderskår.

AMK 2/91

Linda Boye

Henning Nielsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Ældre jernalder

89. Nordre Ringgade

04.03.14 Slagelse

Boplads

Vejanlæg

Romersk jernalder

sb. 18. Forundersøgelse. 8 affaldsgruber sammen med spredte stolpehuller på en bakketop. Gruberne var 1-3,5 m i tværmål og 0,5-1 m dybe. En af gruberne indeholdt skår fra sen ældre romersk jernalder.

AMK 12/91

Kirsten Prangsgaard

Henning Nielsen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

90. Bjergby Mark

04.03.15 Slots Bjergby

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.br./æ.j.

sb. 44. I Vårby Ådal undersøgtes på en 150 m lang strækning et bopladsområde med 31 stolpehuller og 31 gruber, hvoraf 7 var kogegruber, samt en brønd. Gruberne indeholdt en del knogler, flintafslag og keramik fra yngre bronzealder, førromersk jernalder og ældre romertid.

AMK 29/91

Kirsten Christensen

Henning Nielsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Bebyggelse - Oldtid

91. Jættehøjvej

04.03.15 Slots Bjergby

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.st./y.br.

sb. 33. Undersøgelse af godt 100 gruber og stolpehuller. En mindre del af gruberne indeholdt keramik fra henholdsvis tragtbægerkultur og yngre bronzealder. Bronzealderbebyggelsen opfattes ved sin beliggenhed på Sydvestsjælland's højeste bakkedrag, kun 100 m fra et votivfund af edsringe, som en vestsjællandsk centralbygd

AMK 6/91

Linda Boye

Henning Nielsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

92. Vårby ådal

04.03.15 Slots Bjergby

Gruber

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 42. Undersøgelse af spredte kogegruber 40-50 cm i tværmål og 8-10 cm dybe.

AMK 23/91

Kirsten Christensen

Henning Nielsen

Grube - Oldtid

93. Gl. Forlev

04.03.20 Vemmelev

Gård

Dyrkning

Nyere tid

sb. 41. Prøvegravning på gårdtomt i udkanten af Gl. Forlev landsby. Der fandtes lergulve og delvist bevaret kampestenssyld fra 2 bygninger, en 1.617 m lang, nord-syd vendt bygning og en øst-vest vendt bygning, over 18 m lang og 6-7 m bred. Datering ud fra skår til ca. 1600. Gulvlagene er de øverste af en serie. Skelgrøfter vest og nord for gården opfattes som tofteskel. Undersøgelsen ventes fortsat i efteråret 1992

AMK 18/91

Kirsten Christensen

Henning Nielsen

Bebyggelse - Nyere tid

94. Jordvold

04.03.20 Vemmelev

Voldsted/grubehus

Dyrkning

Midd./vik.

sb. 40. Ved prøvegravning af en opløjet, 8 m stor plet af trækul, lerklining og et par middelalderskår, opdagedes et lille, nedbrændt voldsted, bestående af en 7 x 5 m stor bygning med lerklinede vægge, liggende på en 15 m stor "ø", der omsluttedes af en gravet, cirkulær tørgrav, 5 m bred og knap 2 m dyb. En efterfølgende totalafdækning viste, at både bygning og grav havde to faser. Anlæggets fase I var afsluttet ved en voldsom brand. Denne fase bestod af en grav med rundet bund og skrå inder- og yderside, og en bygning funderet på ca. 0,5 m brede, krydslugte syldplanker, muligvis med bærende hjørnestolper ovenpå. Gulvet var et simpelt jordgulv. En udtungning af husets sydvesthjørne opfattes som rester af en ovn. Fase 2 må være anlagt kort efter branden, idet man havde gravet igennem brandlaget ned til syldplankerne og havde rejst en ny væg af kæppe. Inden for østgavlen nedgravedes 3 kraftige stolper. Tilsvarende formodes at have været langs vestgavlen, men blev ikke fundet. En ny, spidsbundet voldgrav med stejl, græstørvsbeklædt inderside har næsten fjernet den første voldgrav, som kun sås i et vest-øst snit gennem anlægget. Pløjningen af marken havde fjernet gulvet i fase 2-bygningen og var kun 10-15 cm fra bunden af det brændte fase 1-gulv. Nogle få blyglaserede kandeskår daterer fase 1-2 til perioden 1250-1350. Der haves ingen skriftlige efterretninger om voldstedet, men marknavnet "Jordvold" rummer antagelig erindring om det. Anlægget opfattes som forrådshus/tilflugtssted for en gård, der formodes at ligge få meter længere mod sydøst. Ca. 10 m syd for det middelalderlige voldsted undersøgte et grubehus fra sen vikingetid. Bygningen havde rektangulær grundplan, var ca. 4,25 x 3,85 m stor og gravet ca. 50 cm ned under gammelt færdselsniveau. Orienteringen var NV-SØ. Indgangen synes at have været mod SV, mens ildstedet var placeret i nordhjørnet. Vægkonstruktionen bestod af en kraftig stolpe midt i hver væg, samt nedstukne kæppe. 2-3 fritstående stolper 0,75 m fra hver "langvæg" kan have været tagbærende. Foruden 2 tenvægte på gulvet fandtes på og over gulvet ca. 600 skår af Østersøkeramik. 5 m NØ for grubehuset er opsamlet et vendisk knivskedebeslag

AMK 9/91

Linda Boye
Henning Nielsen

Bebyggelse - Vikingetid

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

95. Vemmelev

04.03.20 Vemmelev

Kirke

Andet anlægsarbejde

Middelalder

En undersøgelse i skibets nordside udviste det for sjællandske kirker klassiske indretningsmønster, hvor gulvets mørtellag var lagt op mod de murede bænke langs væggene, og der var opført et stort cirkulært podium til døbefonten midt på gulvet umiddelbart øst for dørene. Skibets vestende var hævet et trin over det øvrige gulv, og trinforkanten flugtede i dette tilfælde ikke med dørenes vestsider, men lå ca. en meter vestligere. Over det ældste gulv var der bevaret betydelige rester af et gulv af ornamenterede og glaserede fliser fra slutningen af 1200-årene. Dette gulv var lagt op imod vægbænkene, som altså stadig har været i brug, men passerede hen over resterne af det delvist nedbrudte fontepodium.

NM II 38/91

Morten Aamann Sørensen
Birgit Als Hansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

96. Høve

04.04.08 Høve

Kirke

Andet anlægsarbejde

Middelalder

I fortsættelse af en tidligere udgravning i skibets nordside blev sydsiden og koret undersøgt. Rester af den søndre del af det cirkulære fontepodium, der var opført efter udstøbning af mørtelgulv, var bevaret. Både i kor og skib blev der påvist murede vægbænke. Den østlige del af korgulvet har været hævet to trin over den vestlige, og højdeforskellen mellem mørtelgulvene i skibets østende og korets vestlige del var 25 cm svarende til to trin. Under korgulvet, der i lighed med skibets gulv udviste den kendte konstruktion af fast pakkede håndstore sten udløbet med mørtel, sås et tidligere gulv af fasttrampet jord dækket af flere tynde kalklag adskilt af grålige smudslag. Dette gulv fandtes ikke under skibets mørtelgulv. I korets nordside var der bevaret en lille rest af et senere gulv af glaserede og ornamenterede fliser, der kan dateres til anden halvdel af 1200-årene.

NM II 64/91

Morten Aamann Sørensen

Birgit Als Hansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

97. Fyrendal

04.05.03 Fyrendal

Kirke

Andet anlægsarbejde

Middelalder

Punktvisse undersøgelser ved kirkens fundament viste, at terrænet ved det romanske skib og ved den nordre korsarm fra 1300-årene var hævet 80-100 cm, medens der ikke var sket nogen nævneværdig niveauforhøjelse omkring kirkens senmiddelalderlige dele bestående af korudvidelse, sakristi og tårn. Disse iagttagelser ligger på linie med andre undersøgelser, der synes at vise, at de store forhøjelser af niveauet på kirkegårdene må være sket tidligt i kirkebygningernes historie.

NM II 216/91

Morten Aamann Sørensen

Birger Thomsen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Præstø Amt

98. Birkedommerens Lod

05.01.11 Valløby

Gruber

Naturgas

Ældre jernalder

sb. 33. Udgravning af materialegruber med keramik, knusesten og lidt lerklining

KØM 1656

Svend Åge Tornbjerg

Grube - Ældre jernalder

99. Valløby

05.01.11 Valløby

Brønd/grube

Naturgas

Middelalder

sb. 35. Midt i Valløby undersøgtes en brønd og en grube med Østersøkeramik. Brønden var delvist sat af kampesten

KØM 1658

Svend Åge Tornbjerg

Bebyggelse - Middelalder

Grube - Middelalder

100. Vallø Slot

05.01.11 Valløby

Voldgrav

Naturgas

Middelalder

sb. 34. Vest for slottet er der lokaliseret et ukendt stykke voldgrav. Mellem slot og avlsgård er der registreret jordreguleringer foretaget i sen middelalder. Øst for slottet er der opført en jordvold til opdæmning af slotssøen

KØM 1657

Svend Åge Tornbjerg

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

101. Præstens Vænge

05.02.03 Bårse

Landsby

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 88. I forbindelse med prøvegravning fremkom, kun ca. 150 m NV for Bårse kirke, et stort antal bebyggelsesspor i form af stolpehuller og gruber. Stolpehullernes indbyrdes placering tyder på tilstedeværelsen af huse og hegnsforløb. Endvidere fremkom et stort antal grøfter. Fra gruber kunne der optages keramikskår og munkesten fra middelalderen. Der vil blive foretaget udgravning i 1992

SMV 7269

Lars Buus Eriksen

Bebyggelse - Middelalder

102. Udby Kirke

05.02.12 Udby

Kirke

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

Under gulvet i det lille sakristi ved skibets nordside blev der lokaliseret et gravkammer, der indvendig målte 220 x 230 cm. Kammeret, der har haft plankeoverdækning, var helt fyldt op med sand og byggeaffald. Væggene var opført som halvstensmure i tegl. Indersiden var pudset og hvidkalket samt dekoreret med en enkel sort stregmaling, der antydede lisener i hjørnerne og fremhævede stikket i en lille rundbuet aftrækskanal i kammerets nordvæg.

NM II 862/91

Peter Kristiansen

Birgit Als Hansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Nyere tid

103. Strandhøjgård

05.03.03 Hylleholt

Hus/enkeltfund

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

sb. 24. Ved udlægning af to mindre søgegrøfter blev der registreret fundamentsforløb, sat af svære sten i 2-3 skifter. De to fundamentsforløb kunne følges i en længde af ca. 4 m. I pløjejorden omkring fundamentene fandtes talrige knogler og tænder fra husdyr, samt munkesten og skår af middelalderkeramik. Fundamentene lader sig ikke umiddelbart datere, men kan stamme fra en ældre fæstegård under godset Rosendal. De nævnte fundgenstande kunne ikke relateres til anlæg

SMV 7262

Lars Buus Eriksen

Bebyggelse - Middelalder

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

104. Kongsted Borup

05.03.05 Kongsted

Boplads

Andet anlægsarbejde

Jernalder

sb. 38. Forud for anlæggelse af golfbane i et højtliggende morænelandskab syd for Suså foretoges en omfattende prøvegravning. Ved forudgående rekognoscering var der i området fundet enkelte keramikskår samt registreret mørke pletter i pløjejorden. Ved prøvegravningen fremkom dog kun enkelte stolpehuller og gruber. Moderne pløjning havde tydeligvis ødelagt bebyggelsessporene i det højtliggende terræn

SMV 7257

Lars Buus Eriksen

Bebyggelse - Jernalder

105. Holtug

05.06.04 Holtug

Kirke

Andet anlægsarbejde

Middelalder

En omsætning af kridtstenskvadrene i den meget forfaldne østre kirkegårdsmur gav anledning til en mindre undersøgelse, der viste, at muren stod oven på en mere end 180 cm dyb opfyldning, der bestod af vekslende lag af grus, muld og for den øverste dels vedkommende af græstørv. Lagenes skrå retning antydede en opfyldt grøft eller grav, men de igangværende arbejder forhindrede en nøjere undersøgelse.

NM II 820/91

Birgit Als Hansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

106. Engvangsvej II

05.06.12 Strøby

Brandpletter

Naturgas

Y.br./æ.j.

sb. 72. Undersøgelse af 2 brandpletter med hvidbrændte knogler

KØM 1660

Svend Åge Tornbjerg

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre jernalder

107. Strøby Egede

05.06.12 Strøby

Gruber

Naturgas

Yngre stenalder

sb. 71. Gruber med keramik og flintafslag

KØM 1659

Svend Åge Tornbjerg

Grube - Yngre stenalder

108. Bøgelund

05.06.13 Varpelev

Brønd

Selvvalgt forskning

Vikingetid

sb. 15. Udgravning af øverste del af brønd med trækonstruktion (AUD 1990, 101). Nederste del kunne ikke tømmes på grund af indstrømmende grundvand. Der fandtes keramik, vævevægte, klæberstensgrydefragmenter samt diverse jerngenstande

KØM 1200

Svend Åge Tornbjerg

Bebyggelse - Vikingetid

109. Højgård

05.06.13 Varpelev

Jættestue

Dyrkning

Yngre stenalder

sb. 16. 100 m fra den fredede jættestue Maglehøj udgravedes en jættestuetomt med sporene efter et 8 m langt og 2,5 m bredt kammer og en 7 m lang østvendt gang. Flere steder var de nederste tørmursfliser bevaret langs kammerets gulv, der bestod af undergrundsler. I kammeret fandtes 5.475 lerkarskår fra mindst 70 forskellige lerkar, ca. 300 tværpile, 52 skaftungepile, 2-300 ravperler, 8 hjerteformede pilespidser, 15 benperler, 400 flækkeredskaber, 8 økser, 9 mejsler samt diverse benredskaber og knogler. Inventaret, der lå i et 30 cm tykt lag, var kraftigt påvirket af ild. I gangen fandtes en enkelt økse og et par flækker. Ved gangmunden fandtes et par hundrede skår. Enkelte fodkredssten og "fortov" var bevaret

KØM 1629

Svend Åge Tornbjerg

Megalitanlæg - Yngre stenalder

110. Brogade

05.07.07 Næstved

Kulturlag/bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Æ.st./y.j./vik./midd./nyere tid

sb. 36. Større udgravning på ejendommen Brogade 4 mellem Brogade og Rådmandshaven. Ejendommen skråner fra Brogade ned mod Susåen. Fra jægerstenalderen er fundet en del flækker og afslag. Fra germansk jernalder enkelte kulturlag med keramik, som supplerer fund fra Farvergade. Der er begge steder tale om udsmid fra en oven for liggende bebyggelse. Vikingetid har givet kulturlag med stort keramikindhold. Ved Susåen fandtes en let bygning med lerklinede vægge på stensyld. Ved siden af et træbygget tærskelanlæg med lergulv, hvori der var fordybninger efter et stødende redskab. På gulvet lå korn. I de vikingetidige lag spor efter håndværk, bl.a. kammageri. Tidlig middelalder gav kulturlag med store mængder keramik. Ved Brogade mange stolpehuller og mindst fire bronzestøbergruber. Overalt var der bronze- og jernslugger samt affald efter kammageri. Endnu i middelalderen var der mange affaldsgruber ved Brogade. Desuden en plankebygget kasse med gødning. Disse fund viser, at partiet ud til nuværende Brogade til og med højmiddelalder havde baggårds karakter. Det understøtter ideen om, at Brogade er anlagt tidligst i 1500-årene ind over ældre matrikler. Fra renæssancen er bevaret brolægninger og fundamenter samt gulvlag af træ, ler og kalk. Et træsat garvekar med hønsemøg og hår dateres til begyndelsen af 1600-tallet. Rimeligvis i 1700-årene opføres et firfløjet bygningskompleks på ejendommen. Baghuset havde høj kampestenssat sokkel mod vest, hvortil der var føjet tilbygninger med latriner. Alle kulturlag yngre end højmiddelalder var fjernet ud til Brogade, givetvis i et forsøg på at holde terrænet så lavt som muligt ved gaden ned til Storebro.

NÆM 1991:200

Jette R. Orduna

Andre anlæg/diverse - Ældre stenalder

Kulturlag - Germansk jernalder

Kulturlag - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

111. Sortebrødreanlægget

05.07.07 Næstved

Kloster

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 43. En hypotese om Næstved Sortebrødreklosters placering er publiceret i Næstved Museums årsskrift Liv og Levn 3-1989. En kommende omlægning af Sortebrødreanlægget gav lejlighed til at efterprøve hypotesen, som til fulde blev bekræftet i maj 1991 ved hjælp af et korsformet søgegrøftsystem. Af det firfløjede klosteranlæg er bevaret dels fundamenter med enkelte murrester, dels plyndrede fundamentsgrøfter. Anlægget omfatter en treskibet kirke i nord med grave i og nord for kirken, dertil øst-, syd- og vestfløje med korsgang langs disse tre fløje. Også i fratergården er grave. Gulve og fratergård har været belagt med kvadratiske, uglaserede fliser, tagene med munke, nonner og bæverhaler af tegl. Fundmaterialet, keramik, mønter, bogbeslag m.m., stemmer overens med det kendte anlæggelsestidspunkt i midten af 1200-årene. Der forestår flere undersøgelser, bl.a. for at finde fløjenes afslutninger og sammenkoblinger og for at fastlægge den nøjagtige lokalisering af de to udstikkerfløje, som overlevede reformationen, omdannet til herregården Sortebrødregård

NÆM 1991:125

Jette R. Orduna

Kloster - Middelalder

Bornholms Amt

112. Hammershus

06.01.01 Allinge-Sandvig

Borganlæg/voldgrav

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 199. Ved en prøveudgravning forud for anlægsarbejder konstateredes tilstedeværelsen af dele af et formodentlig større palisadeanlæg, bestående af flere parallelle grøfter. I forbindelse med den ene grøft registreredes et "bolværk" af kraftige stolper og støttestolper. Parallelt med grøfterne fandtes stolpehuller fra et formentlig samtidigt hus.

BMR 2040

Finn Ole Nielsen

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

113. Grødbygård

06.02.05 Åker

Gravplads

Dyrkning

Vik./midd.

sb. 205. Fortsatte undersøgelser af stærkt nedpløjet gravplads med ca. 600 jordfæstegrave fra 1000-tallet (AUD 1990,106). Resultaterne af undersøgelsen i 1991 synes at kunne bekræfte, at gravpladsen er opdelt i en mands- og en kvindedel. De 135 grave i gravpladsens sydlige ende, der udgravedes i 1991, repræsenterer gravpladsens mandsside. Ca. 10% af gravene indeholdt fra 1-4 mønter (1000-tallet). Det øvrige gravgods er mere sparsomt, hovedsageligt bestående af knive og hvæssesten. Karakteristisk for Bornholm er det relativt dårligt bevarede antropologiske materiale, men især kranieknogler og tænder forventes dog at kunne give værdifulde oplysninger af demografisk art

BMR 1399

Hanne Wagnkilde

Margrethe Watt

Gravplads/grav - Vikingetid

Gravplads/grav - Middelalder

114. Nr. Sandegård

06.04.05 Østerlarsker

Boplads/skattefund

Dyrkning

Vikingetid

sb. 199. I forbindelse med fund af mønter fra vikingetid foretoges en efterundersøgelse af fundstedet. Det kunne herved konstateres, at de i alt 16 mønter og 5 stk. brudsølv stammede fra en boplads

BMR 1853

Birgitte Borby Hansen

Margrethe Watt

Bebyggelse - Vikingetid

Depotfund/skattefund/offerfund - Vikingetid

Maribo Amt

115. Mosevænget

07.02.05 Idestrup

Boplads

Diverse

Ældre jernalder

sb. 35. Ved entreprenørarbejde fandtes bålgruber, affaldsgruber og stolpehuller. En nærmere undersøgelse viste, at der var tale om bopladsspor fra ældre jernalder. Der kunne ikke påvises hustomter

FMN 175/1991

Jens Ulriksen

Bebyggelse - Ældre jernalder

116. Kattesundet

07.04.08 Nakskov

Bybefæstning/kulturlag

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

sb. 9. I den østlige del af Nakskov blev det muligt over en strækning på 80 m at få en profil gennem området for de eftermiddelalderlige bybefæstningsværker. Over hele strækningen var der tale om opfyldt fjordbund. Opfyldningen er sket i 1600-årene i forbindelse med bygningen af ydre og indre forsvarsvolde. Inden for voldene blev bygget huse med stensatte kældre, trævægge og lergulve. Hertil knyttede sig træsatte brønde. I 1500-årene omtales også fæstningsværker omkring byen, og her nævnes ligeledes muligheden af en middelalderlig bybefæstning. Disse to fæstningssystemer må søges væsentlig tættere på den gamle bymidte end forventet - et udtryk for, at den ø i Nakskov fjord, hvor byen oprindeligt opstod, har været mindre end hidtil antaget

NM II 549/91

Nils Engberg

Bebyggelse - Nyere tid

Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

Kulturlag - Nyere tid

117. Kong Svends Høj

07.04.12 Vesterborg

jættestue/ardspor

Restaurering

Yngre stenalder

sb. 2526:68. En større restaurering af jættestuen, såvel indvendigt som af facaden medførte en arkæologisk undersøgelse af højmassen og området foran facaden. En lang række konstruktionsmæssige forhold kunne undersøges. Eksempelvis var lerpakningen omkring kammeret fastholdt af en næsten lodret, velfunderet stenmur. Under kammer og høj fandtes ardspor. Foran facaden, under nedskredne tømursfliser, undersøgte et offerlag, omfattende ca. 35 lerkar, mest tragtbægre. Langt de fleste lerkar har været hensat foran randstenene tæt op til disse. Enkelte lerkar var sat på små fliser. Af flint dominerer knive på flækker og afslag. Offerlaget synes forsejlet af et massivt lag af hvidbrændt flint. Et stenspor vestligst i facaden godtgør, at der i vest har været "horn" fortsættende i facadens linie. Gammelt kortmateriale og andre kilder fortæller, at Kong Svends Høj kun er én i en tæt koncentration af megalitgrave.

NMI 7327/91, SNS 613-0275

Torben Dehn

Svend I. Hansen

Flemming Kaul

Ager/mark - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

118. Albuen

07.05.07 Kappel

Huse/bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

sb. 20. I lodshusområdet udgravedes i samarbejde med Nationalmuseet i 1985 hustomter fra 16-1700-tallet, liggende på strandvolde, hvori der var indlejret materiale fra 1500-årene (formentlig renæssancefiskeleje). Undersøgelsen i 1991 viste, at bebyggelsen har været af større udstrækning. Indtil 50 m vestligt for det hidtil erkendte fundområde fremkom kulturlag samt områder med ler i lag, som repræsenterer 2, måske 3 hustomter, det ene sted med flere faser af lergulve foruden lermateriale (formentlig fra lervægge). Kulturlagene indeholdt bl.a. stjertpotter og fragmenter af kridtpibe.

LFS 72-1991-28,801-1991-13

Karen Løkkegaard Poulsen

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

119. Sølbjerg

07.05.13 Tillitse

Boplads

Selvvalgt forskning

Y.st./æ.j.

Afsluttende undersøgelse af den første regulære danske boplads fra Ahrensburg-kulturen (AUD 1990, 113). Fundet omfatter små skaftungepile, skrabere og stikler foruden flækker og flintaffald. På stedet er i øvrigt spor af endnu ældre rensdyrjægergrupper, Federmesser- og Hamburg-kultur. De mange sen-glaciale fund fra perioden 10000-8000 f.Kr. viser, at Sølbjerg lå strategisk fordelagtigt i forhold til renernes trækrute mellem det europæiske kontinent og den skandinaviske halvø (den vestlige Østersø var dengang tørt land). På pladsen findes også flint og skår fra mellemneolitisk tid samt stolpehuller fra ældre romersk jernalder.

NMI 6973/89

Peter Vang Petersen

Bebyggelse - Palæolitikum

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

120. Frejlev skov

07.06.08 Kettinge

Jættestue

Restaurering

Yngre stenalder

Den fredede jættestue lå delvist åben med kun 2 dæksten over kammerets ene ende; 2 andre lå på højsiden. 3 bæresten hældede kraftigt ind i kammeret og for at rette dem op, var nedgravning bag dem nødvendig. Herved kunne højopbygningen iagttages, og DGU udtog prøver til pollenanalyse. Efter restaurering af tømurene blev de 2 dæksten på højsiden lagt ind over kammeret.

SNS 613-0283

Torben Dehn

Svend I. Hansen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

121. Hildesvig Bugt

07.06.09 Majbølle

Grube

Diverse

Yngre stenalder

sb. 158. Grube blotlagt ved erosion af kysten. Gruben var ca. 1 m dyb, 1,5 m i diameter og indeholdt ildskørnede sten, aske, trækul og hvidkalcineret knogle i grubens nederste halvdel. Derover var en humusholdig lerfyld med lidt trækul. Fundene i gruben består af bearbejdet flint og en tømursflise af rød sandsten. Flintteknikken samt grubens beliggenhed giver dateringen til neolitikum (de mesolitiske pladser i området er submarine). Fundet er vigtigt, fordi koncentrationen af megalitgrave er stor i dette NØ-lige hjørne af Guldborgland. Nu er vi kommet på sporet af en af de tilhørende bopladser!

LFS 800-1991-23

Karen Løkkegaard Poulsen

Grube - Yngre stenalder

122. Refshale

07.06.11 Maribo Ls

Landsby/bronzestøberplads

Selvvalgt forskning

Middelalder

Som led i forberedelserne til et større projekt med udgangspunkt i borgen Refshale er igen i år foretaget prøvegravninger (AUD 1990, 114). Projektet udføres i samarbejde mellem Lolland-Falsters Stiftsmuseum, Nationalmuseet og universiteterne i Århus og Odense. I Refshale landsby blev der gravet søgegrøfter og et mindre felt. Herved lokaliseredes grøfter, stolpehuller og gruber fra middelalderlig bebyggelse. En af gruberne indeholdt velbevarede rester efter støbning af en klokke af bronzemalm. Støbegruben med fyrkammer opbygget af tegl blev kun prøveundersøgt i 1991. I en grube ved siden af fandtes stykker af støbeformen og andet fra støbeprocessen samt keramik, som daterer støbegruben til 1200-årene.

LFS 801-1991-25, NM II 425/91

Nils Engberg

Andre anlæg/diverse - Middelalder

Bebyggelse - Middelalder

123. Refshale

07.06.11 Maribo Ls

Teglovn

Selvvalgt forskning

Middelalder

sb. 15. Som led i ovennævnte Refshale-Projekt skulle udstrækning og bevaringstilstand af en mulig ladegård - et område på en mark tæt ved borgen, hvor der pløjes munkesten op - vurderes. Ingen ladegård men en velbevaret teglovn blev resultatet. Tegloven var 5 x 3,5 m i grundplan, havde ydermure af ubrændte teglsten sat i ler og 5 indfyringsåbninger. I ovnen stod en rest fra sidste brænding. Ovnen må ses i sammenhæng med byggearbejder på borgen og kan måske kædes sammen med en bro/mole, der fra det faste land peger over mod Borgø, hvor Refshale borgen ligger. Pæle fra bro/mole er dendrodateret til 1195-1200.

LFS 801-1991-26, NM II 425/91

Kirsten Schmidt

Leif Plith Lauritsen

Nils Engberg

Bebyggelse - Middelalder

124. Ved Hamborgskoven

07.06.19 Toreby

Boplads

Diverse

Yngre stenalder

I et kystnært område ved Guldborgsund tæt ved Hamborgskoven blev der foretaget en mindre prøvegravning. På området kunne der opsamles store mængder flintafslag og redskaber, og i pløjejordene kunne der iagttages mørke pletter, der tydede på opløjede anlæg. Prøvegravningen viste imidlertid, at evt. bopladsspor var fjernet ved dyrkning.

FMN 94/1991

Jens Ulriksen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Odense Amt

125. Galgeholmen

08.01.09 Munkebo

Rettersted

Diverse

Vik./midd.

sb. 93. Fortsat udgravning (AUD 1990, 117) af retterstedet. Der undersøgtes en større del af stenfundamentet til galgen; et kulturlag, som blev konstateret under dette, tyder på, at stensamlingen kan stamme fra en strandvoldsgrav fra yngre jernalder. Undersøgelsen foretaget for museet af Munkebo Arkæologigruppe.

KTM 92

Erland Porsmose

Andre anlæg/diverse - Vikingetid

Andre anlæg/diverse - Middelalder

126. Sarup Gamle Skole II

08.02.09 Hårby

Jættestue/boplads/ardspor

Dyrkning

Yngre stenalder

sb. 61. Færdigudgravning af jættestuetomt (AUD 1990, 118), der ligger lidt syd for Sarup-pladsen. Anlægget er placeret på et gammelt bopladsområde og dateres til Fuchsbergfasen. Dette område var blevet dyrket (ardspor efter 3 pløjninger), og der var dannet et ca. 5 cm tykt muldlag. Jættestuen er anlagt i en rundhøj, 18 m i diameter indrammet af 72 randsten. Kammeret har været ca. 4,5 x 2,5 m stort og har haft to gulvlag. Det nederste gulv dækkede kun den ene halvdel af kammeret. På dette gulv lå enkelte knogler fra et lig samt en tværpil. I MN A II er anlagt endnu et gulv. Foran indgangen et rigt offerskårlag på over 25.000 skår, men hele vejen rundt om randen var der keramik samt enkelte økser. Uden for anlægget fandtes gruber tilhørende en boplads fra MN A V. På samme mark er lokaliseret yderligere 12 megalitgrave

FHM 3507, FSM 7361

Niels H. Andersen

Ager/mark - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

127. Gummerup

08.02.12 Køng

Boplads

Andet anlægsarbejde

Oldtid/j.

Ved rekognoscering blev der registreret opløjede ildsteder og jernslagge. Ved prøvegravning fremkom få udaterbare stolpehuller og fyldskifter.

FSM 5140

Charlotte Lindholm

Bebyggelse - Jernalder

Bebyggelse - Oldtid

128. Hillerup

08.02.12 Køng

Jernudvinding/gruber

Dyrkning

Førrom./æ.rom.

sb. 31. Afsluttende undersøgelse (AUD 1988, 117, 1989, s.234). Med henblik på identifikation af ovntypen undersøgte et mindre område med udvindingsanlæg. På lokaliteten er tidligere registreret anlæg, der ikke har kunnet rubriceres under de hidtil kendte ovne af Espevej/Skælskør- eller Skovmarkentypen. Af i alt 6 slaggeførende anlæg undersøgte de to bedst bevarede. De fremstod begge som ca. 40 cm dybe, slaggeførende gruber med omtrent lodrette sider og en diameter på ca. 30 cm. Af den egentlige ovnkonstruktion fandtes ingen spor. Selve slaggemassen blev indsamlet med henblik på evt. udbytteberegning. To nærtbeliggende bopladsgruber gav keramik, der kan dateres til hhv. sen førromersk og ældre romersk jernalder. I erkendelse af udvindingsanlæggenes relativt dårlige bevaringstilstand synes der ikke at være grundlag for fortsatte undersøgelser på lokaliteten.

FSM 5144

Jørgen A. Jacobsen

Olfert Voss

Grube - Ældre jernalder

Jernudvinding - Ældre jernalder

129. Østrup

08.03.08 Østrup

Kirke

Andet anlægsarbejde

Middelalder

Efter at have foretaget flere punktvisse undersøgelser ved foden af den formentlig højmiddelalderlige teglstenskirke måtte udgraverne konstatere, at kirken var opmuret på flad mark uden nogen form for fundering.

NM II 630/91

Peter Kristiansen

Birgit Als Hansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

130. Brylle Kirke

08.04.02 Brylle

Kirke

Andet anlægsarbejde

Middelalder

Et alvorligt angreb af hussvamp i korets vægge og gulvlag medførte en undersøgelse, hvor fundamentet og enkelte bevarede sten fra et stort alter af tegl blev afdækket. Alteret var trukket helt tilbage mod den nuværende østmur, og må formentlig være opført i forbindelse med nedrivning af apsiden og udmuring af apsisbuen.

NM II 1113/91

Birgit Als Hansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

131. Hjalles Hestehave

08.04.04 Dalum

Grube

Naturgas

Y.br./æ.j.

Undersøgelse af grube, der var stærkt ødelagt af pløjning. Gruben var fundtom, men må ud fra beliggenheden formodes at høre til et større bopladsområde fra enten sen bronzealder eller tidlig jernalder, delvis undersøgt i 1949 og 1982

FSM 7610

Jørgen A. Jacobsen

Grube - Yngre bronzealder

Grube - Ældre jernalder

132. Hedvigslund

08.04.07 Odense

Hus/gård

Selvvalgt forskning

Midd./nyere tid

sb. 88. Sidste års undersøgelse af ladegården til Næsbyhoved blev fortsat (AUD 1990, 124), hvorved bygningens udstrækning og grundplan er blevet fastslået. Det lykkedes dog ikke at påvise de udhuse, stalde m.m., man kunne forvente i tilknytning til et sådant anlæg. Terrænet er konstateret at være det samme nu som i 1500-tallet, hvorfor lettere bygninger på f.eks. stensyld er forsvundet. Den fundne bygning er gravet 3-4 trappetrin ned, hvilket har betydet, at den har overlevet. Til bygningen hører en brønd og en lille tilbygning mod nord - måske et vindfang eller et trappetårn. Bygningen må nemlig formodes at have haft 1. sal. Den blev oprindeligt antaget at være munkestensbygget, men kan for så vidt ligeså godt have været i bindingsværk. Gulvet i stueetagen var stenbrolagt med en markeret midterrende, mens 1. salen har haft et mønstret teglgulv i grønne og brune fliser. Mindst den ene type fliser er genbrugsfliser

KMO HL91

Eskil Arentoft

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

133. Overgade

08.04.07 Odense

Hus/bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

sb. 93. Et munkestensmuret stenhus fra renæssancen er konstateret og delvis undersøgt - en lille stump murværk fra den gamle bygning var bevaret i en kartoffelkælder. Til bygningen hørte et teglflisegulv samt et lergulv, hvori der på et tidspunkt var nedgravet en granitkvader som underlag for en støttestolpe for en hængende loftbjælke. Endvidere blev der fundet en art fundering bestående af brokker gravet ned i et firkantet hul. Der gættes på, at det har været brugt som fundament for en muret kakkelovn. Under renæssancebygningen var diverse middelalderlige bylag bl.a. et hegn fra den tidlige middelalder. Blandt (løs)fundene fra grunden kan nævnes et fragment af et formodet vievandskar af kalksten

KMO OG91

Eskil Arentoft

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

134. Nørre Nærå kirke

08.05.06 Nørre Nærå

Gruber

Andet anlægsarbejde

Vik./midd./nyere tid

sb. 27. Sonderende undersøgelse. Ved 25 m² fladeafdækning fremkom et formodet stolpehul samt en grube indeholdende blødtbrændte lerkarskår, heraf ét med horisontale afstribninger (Østersøkeramik)

FSM 7422

Asger Lorentzen

Grube - Vikingetid

Grube - Middelalder

Grube - Nyere tid

135. Skåstrup

08.06.07 Ore

Boplads

Diverse

Yngre bronzealder

På en mindre, leret bakke fandtes 3 gruber, som indeholdt dyreknogler, mange skaller fra blåmusling samt en del fra østers og snegle. Gruberne indeholdt i øvrigt mange lerkarskår og meget affaldsflint; i en af gruberne fandtes en bronzenål. Udgravningen foretoges i samarbejde med Nordfyns Museum.

FSM 7552

Asger Lorentzen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

136. Bytoften

08.08.08 Rønninge

Agersystem/boplads

Selvvalgt forskning

Y.br./rom/vik./midd./nyere tid

sb. 34. I forlængelse af tidligere undersøgelser (AUD 1989, 147, AUD 1990,129) resulterede en større fladeafdækning i 1991 i fremkomsten af 5 hustomter, heraf 1 med komplet bevaret vægforløb. Alle skal sandsynligvis dateres til romersk jernalder. Herudover er afdækket tofte- og ejerlavsskel fra middelalder og renæssance. Indtil nu er der fundet 1 hus fra yngre bronzealder, 8 sandsynlige romertidshuse, 2 Trelleborghuse og 2 tidlig middelalderlige etskibede huse. Lokaliteten er sammenhængende med sagen lb.nr. 137. Undersøgelsen blev foretaget i samarbejde med Kerteminde Museum og Odense Universitet.

FSM 2263

Mogens Bo Henriksen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

Ager/mark - Middelalder

Bebyggelse - Middelalder

137. Bytoften II

08.08.08 Rønninge

Boplads/agersystem

Andet anlægsarbejde

Rom./midd.

sb. 41. I forlængelse af tidligere undersøgelser (AUD 1988, 131) blev der undersøgt ca. 6.000 m². Området viste bebyggelsestyper i form af 2 nord-syd samt 2 øst-vest orienterede treskibede huse samt staklader og enkelte hegnsforløb. Hertil kommer to mulige øst-vest orienterede midtsulehuse. Det ene øst-vest orienterede samt de mulige midtsulehuse skal formentlig dateres til tidlig middelalder, medens de øvrige anlæg sandsynligvis skal dateres til romersk jernalder. Dermed er de samtidige med den bebyggelse, som er undersøgt umiddelbart øst herfor (AUD 1990, 129), lb.nr. 136. I udgravningsfeltet kunne endvidere konstateres rester af højryggede agre fra middelalderen samt ejerlavsgrofter fra middelalder/nyere tid.

FSM 6713

Arne Tubæk Naamansen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Ager/mark - Middelalder

Bebyggelse - Middelalder

138. Hvenekildeløkken IV

08.08.09 Seden

Boplads

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder

sb. 12. I forlængelse af tidligere undersøgelser (AUD 1988, 134) af jernalderbebyggelsen blev en prøvegravning iværksat. Herved fremkom koge- og affaldsgruber med knogler, keramik og en jernsyl fra sen førromersk jernalder. Lokaliteten udgør periferien af bebyggelsen AUD 1988, 133. Den er endvidere samtidig med den ældste del af den nærliggende Hvenekildegravplads (AUD 1988, 134)

FSM 7506

Mogens Bo Henriksen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Svendborg Amt

139. Brudager

09.01.01 Brudager

Boplads

Diverse

Førrom./vik.

Iagttagelser gjort af Gudme Arkæologigruppe gennem flere år gav anledning til at foretage en sonderende udgravning på lokaliteten, i alt 2.350 m². Dele af øst-vest orienterede husforløb kunne dokumenteres, og især mange stolpehuller samt et flere steder op til 0,5 m tykt kulturlag, viste, at stor aktivitet har fundet sted på lokaliteten i jernalderen. Hertil kommer et stort flintmateriale, hovedsagelig skår, men også finere ting som fibler, glasperler, en denar og et stykke guldblik. Den til bopladsen hørende gravplads er under udgravning af Fyns Oldtid, og begge pladser indgår i det igangværende forskningsprojekt i Gudme/Lundeborg-området.

SOM A 201

Karsten Kjer Michaelsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

140. Brudager Mark

09.01.01 Brudager

Gravplads

Dyrkning

Rom./æ.germ.

sb. 12. I fortsættelse af prøveundersøgelserne i 1988-1989 (AUD 1988, 138, 1989,152) påbegyndtes i 1991 i forbindelse med Gudme-projektet en totaludgravning af Brudagergravpladsen. Hidtil er undersøgt ca. 125 grave, organiseret i 3 store klynger. Arealmæssigt dækker prøvegravningen ca. 25% af gravpladsarealet. Ca. halvdelen af gravene er brandpletgrave og urnebrandgruber. Disse dateres næsten alle til ældre romertid. Til 10 af disse er knyttet våben, til én tillige smeltet guld. Våbnene blev dels fundet i selve gravgruberne, men også stukket ned i udkanten af disse. Den anden halvdel af gravene udgøres hovedsageligt af urnegrave, der i tid dækker hele yngre romertid. I gravpladsens udkant er afdækket 4 nord-syd orienterede jordfæstegrave med indhold af fibler, lerkar og perler. I en af gravene blev fundet en 10 cm lang korsformet fibel, som indikerer gravpladsens fortsættelse ind i ældre germanertid. Undersøgelsen fortsættes i 1992

FSM 3825

Mogens Bo Henriksen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Germansk jernalder

141. Gudme kirke

09.01.04 Gudme

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Y.germ./midd./nyere tid

sb. 105. Undersøgelse af bebyggelsesspor fra middelalder og nyere tid. Forudgående afsøgning med metaldetektor havde resulteret i fundet af en næbfibula fra yngre germanertid. Denne periode gav dog ingen yderligere fund ved udgravningen. Middelalder og renæssance var repræsenteret med gruber og stolpehuller. Sidstnævnte hører sammen med anlæg fra nabogrunden, lb.nr. 146, til en bebyggelse, hvis hovedmasse skjuler sig under præstegårdshaven nord herfor. Af enkeltfund fra udgravningen kan nævnes en grube med bronzeslagger. Disse er af en størrelse, så de må have indgået i støbningen af større genstande, f.eks. malmgryder eller kirkeklokker!

FSM 6218

Mogens Bo Henriksen

Bebyggelse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

142. Gudme Søndergade

09.01.04 Gudme

Boplads/gravplads/votivfund

Andet anlægsarbejde

Y.br./æ.j./midd./nyere tid

sb. 119. Med supplerende støtte fra Gudme-projektet blev pladsens nordlige del totalundersøgt, og et tæt system af søgegrøfter udlagt over den SØ-lige del. Herved blev det ved fund af flere hustomter muligt at få et væsentligt bedre overblik over karakteren af den bebyggelse, der fortsætter massivt ind mod nabogrunden mod nord. På denne del af pladsen fandtes en mindre gravplads med 7 urner og 1 jordfæstegrav. I det tæt øst for liggende vådområde var der bevaret oldsagsførende kulturlag og kogestensgruber tilhørende bebyggelsesfasen. I et naturligt aflejret lag under kulturlaget fandtes et votivfund i form af en celt fra yngre bronzealder, per. VI. Herfra blev udtaget en pollenøjle. Endelig fandtes i søgegrøfterne syd for vådområdet en del gruber og kulturlagsrester fra yngre bronzealder og førromersk jernalder, samt relativt tynde lag fra senmiddelalderens bebyggelse. Længst mod SØ var området præget af talrige materialegruber fra renæssancen og nyere tid

FSM 3816

Claus Madsen

Grube - Yngre bronzealder

Kulturlag - Yngre bronzealder

Kulturlag - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Jernalder

Gravplads/grav - Jernalder

Bebyggelse - Middelalder

143. Langebjerggård

09.01.04 Gudme

Gravplads

Diverse

Førromersk jernalder

Ved rekognoscering i forbindelse med forskningsprojektet i Gudme/Lundeborg-området fremkom ved Gudme en lille gravplads fra førromersk jernalder, per. III bestående af 15 grave, alle brandpletter. Antallet af grave i forhold til datering, samhørighed samt det faktum, at pladsen er totalgrudgravet, tyder på, at der er tale om en gravplads tilhørende en enkelt gård. Af oldsager indeholder gravene kun lerkarskår.

SOM A 209

Karsten Kjer Michaelsen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

144. Langebjerggård

09.01.04 Gudme

Skattefund

Diverse

Y.rom/æ.germ.

Foranlediget af fund fra forrige århundrede af en guldring på 51 gram foretoges i samarbejde med detektor-amatørarkæologer en opfølgende udgravning. Undersøgelsen resulterede i yderligere to fund: en guldring på 19 gram og et stykke klippeguld på 3 gram. Lokaliteten er færdigundersøgt.

SOM A 209

Karsten Kjer Michaelsen

Depotfund/skattefund/offerfund - Romersk j

Depotfund/skattefund/offerfund - Germansk

145. Møllegårdsmarken

09.01.04 Gudme

Grave/dødehus

Selvvalgt forskning

Rom./germ.

sb. 145. Den fortsatte udgravning (AUD 1988, 140,1989, 155, 1990, 136) blev koncentreret om at afgrænse gravpladsen mod nord og øst. Afgrænsningen mod vest synes sammenfaldende med forløbet af Svendborg-Nyborg landevejen, da søgegrøfter udlagt vest for denne ikke rummede fund af grave. Som de foregående år gennemførtes en konsekvent vandsoldning af fylden fra gravene med henblik på indsamling af små fragmenter af kremeret gravgods af glas og ædelmetal. I alt blev der undersøgt 24 urnegrave, 33 brandgrave af varierende udformning samt 6 jordfæstegrave. Overraskende var fremkomsten af 2 dødehuse. Det ene fremstod som en firsidet stolpesætning med målene 5,2-4,3 m og indeholdt en brandplet, dateret til sen yngre romertid/ældre germanertid. Det andet dødehus var en cirkulær konstruktion, ca. 3,5 m i diameter, der omslutede to urnegrave fra slutningen af yngre romertid

FSM 872

Konrad Lambertsen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Germansk jernalder

146. Skelmosevej II

09.01.04 Gudme

Bebyggelsesspor/grav

Andet anlægsarbejde

Y.rom./vik./midd./renæssance

sb. 105. Prøvegravning af nabogrunden til lb.nr. 141. Herved blev afdækket en formodet brandpletgrav fra yngre romertid samt diverse stolpehuller, gruber og en brønd. Brønden kunne ud fra tilstedeværelsen af lyst, rhinsk stentøj dateres til 1300-1400 tallet. I denne fandtes desuden 5 bronzemønter, et formodet pilgrimstegn af bly samt en armbrøstbolt. Stolpehuller og gruber udgør den sydlige udkant af et bebyggelsesområde fra middelalder og renæssance. Resten er skjult under præstegårdens have nord for feltet. Som løsfund fremkom en denar og en vikingetids fibula med en profilset fugl. Sidstnævnte kan dog være tilført, da den lå i et fyldlag fra nyere tid.

FSM 7602

Mogens Bo Henriksen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Andre anlæg/diverse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

147. Stenhøjgård

09.01.04 Gudme

Skattefund/boplads/værksted

Selvvalgt forskning

Br./j.

sb. 76. Som led i Gudme-Lundeborg projektet fortsattes undersøgelserne på lokaliteten, der har givet detektorfund af 2 skatte med brudsølv fra ældre germansk jernalder. På stedet er undersøgt ca. 2.000 m² og fundet 15 hustomter fra yngre romersk og ældre germansk jernalder. De mange overlappende hustomter tolkes som faser af to gårdsanlæg, der har ligget på stedet gennem flere århundreder. Blandt de øvrige fund kan nævnes romerske sølvmonter (siliquae og denarer), brudsølv og sølvbarrer fra pløjelaget. Et par gruber indeholdt fragmenter af digler med smeltesråber af guld og sølv samt små stykker guldklip der viser, at guldsmede har arbejdet på pladsen. Af ældre bebyggelsesspor fandtes gruber fra ældre og yngre bronzealder.

NMI 5645/84

Peter Vang Petersen

Bebyggelse - Ældre bronzealder

Grube - Ældre bronzealder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Depotfund/skattefund/offerfund - Germansk

148. Uhrenholtgård

09.01.04 Gudme

Skattefund/boplads

Selvvalgt forskning

Br./j.

sb. 130. Som led i Gudme-Lundeborg projektet er der foretaget prøvegravning, hvor der i 1990 blev gjort detektorfund af en opløjet guldskat med 2 sværdskedebeslag og 1 guldbarre fra ældre germansk jernalder. På findestedet undersøgte et ca. 200 m² stort felt, og SØ for skattens formodede deponeringssted fandtes en stor grube, som i toppen indeholdt et kulturlag med keramik, glasskår samt perler af glas og rav fra slutningen af yngre romersk jernalder. Under dette lag befandt sig en udateret brønd. Et par dybe stolpehuller indikerer en jernalderhustomt SV for det undersøgte areal. I øvrigt fandtes gruber af bronzealderkarakter.

NMI 7107/90

Peter Vang Petersen

Bebyggelse - Bronzealder

Grube - Bronzealder

Kulturlag - Romersk jernalder

Depotfund/skattefund/offerfund - Germansk

Bebyggelse - Jernalder

Bebyggelse - Oldtid

149. Lundeberg

09.01.05 Hesselager

Handelsplads

Diverse

Y.rom./æ.germ.

sb. 132. Som led i Gudme-Lundeberg projektet fortsættes undersøgelserne af handelspladsen ved Lundeberg (AUD 1990, 138). I sommeren 1991 var formålet at undersøge kulturlaget på Lundeberg I, beliggende syd for Tange Å. Undersøgelsens hovedfelt forbandt felt 1986 og 1987 således, at den samlede udgravning syd for åen fremstod som en sammenhængende flade af betydeligt areal. På den måde skulle der kunne lade sig gøre at få overblik over aktiviteterne. Et andet aspekt ved 1991-gravningen var at få klarlagt den sydlige del af handelspladsens afslutningstidspunkt. Både i 1986 og 1987 var der oldsager med dateringer til ældre germansk jernalder, men de var få. Kulturområdet, som blev undersøgt, indeholdt store mængder af oldsager, som ved en senere analyse, sammen med oldsagerne fra 1986 og 1987, vil give et klart billede af forholdene syd for Tange Å. Adskillige værkstedsområder afslørede sig allerede under selve udgravningen. De få bebyggelsesrester, som er fundet, er netop fundet syd for åen. Det lykkedes også i 1991 at få kontakt med disse rester, som ligner de tidligere undersøgte. Dateringsmæssigt fik vi bekræftet begyndelsestidspunktet til C 1b. Sluttidspunktet syd for åen ligger mellem 500 og 550 e.Kr., markeret af bl.a. relieffibler ornamenteret med stil L. Helt forlod vi ikke den nordlige del af pladsen, hvilket bl.a. Gudme Kommune sørgede for. Den spildevandsledning, som oprindelig førte til udgravningen, har gennem et par år voldt flere problemer, hvorfor kommunen besluttede at udskifte en større del af ledningen lige nord for åen, præcis i det område hvor guldgubberne ligger. Vi fik derfor kulturjorden til gennemsoldning med 2 gubber og et mindre stykke betalingsguld som resultat foruden mere almindeligt Lundeberg materiale. Denne ekstra undersøgelse var der stor forståelse for i kommunen, som beredvilligt betalte for den. På samme side af åen havde Københavns Universitet et seminargravningshold, hvis opgave det var at undersøge dele af strandvoldspartiet. Formålet var at undersøge en del af strandvolden, som indtil efteråret 1990 havde ligget under et tætbeplantet læbælte.

SOM A 2-86

Per O. Thomsen

Anløbsplads/handelsplads - Romersk jernal

Kulturlag - Romersk jernalder

Anløbsplads/handelsplads - Germansk jern

Kulturlag - Germansk jernalder

150. Enemærket

09.01.07 Oure

Skattefund

Diverse

Ældre germansk jernalder

sb. 40. I de seneste godt 10 år har detektorafsøgning på Enemærket ved Lundeberg, findestedet for Danmarks næststørste guldfund fra oldtiden, Broholmfundet, resulteret i fremkomsten af yderligere knap 500 gram guld. For at konstatere om der endnu lå skatte in situ, foretog museet i samarbejde med to detektoramatørarkæologer en undersøgelse, ved hvilken der fremkom yderligere en brakteat, et stykke klippeguld og en solidus, slået under kejser Zeno (474-491). Kun få regulære anlæg dukkede op i det 1.600 m² Store felt, og det kan siges med sikkerhed, at der ikke har ligget en boplads på stedet. Sammenhængen boplads/skattefund, der for nylig er blevet påvist i forbindelse med Nationalmuseets udgravninger i Gudme, gør sig altså ikke gældende i Broholmfundets tilfælde. Med de sidste fund er Broholmskattens kendte totalvægt på 4.641 gram, og det er efter udgravningen tvivlsomt, om der vil dukke mere guld op på Enemærket.

SOM A 211

Per O. Thomsen

Karsten Kjer Michaelsen

Depotfund/skattefund/offerfund - Germansk

151. Brangstrup

09.01.08 Ringe

Skattefund

Diverse

Yngre romersk jernalder

sb. 19. Forud for beplantning og etablering af vandhul blev fundstedet for Brangstrup skatten afsøgt med detektor. Efter fremkomsten af 2 solidi blev området systematisk fladeafdækket. Herved fremkom nok en solidus og et stykke guldblik med pånittede guldsøm, viklet om en afhugget guldstang. Guldblikket har sin pendant i 1865-fundet. Alle genstande fremkom i pløjelaget. Undersøgelserne viste, at der ikke i nedlægningsområdet var væsentlige forhistoriske anlæg i undergrunden. Det kunne også konstateres, at skatten har været nedlagt nær eller ved bredden af et lavvandet dødishul, næppe mere end 25 m i diameter. Søgegrøfter på plateauet uden om fundstedet afslørede ikke bopladsaktiviteter. De 3 solidi er præget i Donaulandene mellem ca. 285 og 320. Disse anfægter således ikke den dateringsramme, som 1865-fundet gav

FSM 6710

Mogens Bo Henriksen

Depotfund/skattefund/offerfund - Romersk j

152. Bregentved I

09.01.08 Ringe

Gravplads

Dyrkning

Romersk jernalder

sb. 11. Ved fortsatte undersøgelser i 1991 blev gravpladsen totalundersøgt (AUD 1988, 146, 1989, 1627 1990, 139). 6 urnegrave fra sen yngre romertid indeholdt ikke gravgaver, men ved flotation af indholdet fandtes forkullede, endnu ubestemte frø. En nord-syd orienteret jordfæstegrav fra yngre romersk jernalder, per. 3 indeholdt lerkar, kniv, sølvhægter/-maller, ravperler, 2 fibler og en slidt denar med gennemboring, præget under Marcus Aurelius imp (161-80 e.Kr.). Et løsfundet fragment af en korsformet fibula indikerer, at gravpladsen har haft kontinuitet ind i ældre germanertid. I pladsens nordlige udkant blev der afdækket et par klynger af kogegruber. Bregentved gravpladsen har indeholdt mindst 185 grave, hvortil skal lægges et ukendt antal forstyrrede, således at det samlede antal må have været omkring 200 grave

FSM 6180

Mogens Bo Henriksen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Grube - Udateret

153. Emmerbøllegård

09.02.01 Bøstrup

Teglovn

Dyrkning

Midd./renæssance

sb. 70. På en ca. 20 m høj, dyrket banke tæt ved Langelands vestkyst er lokaliseret en større teglværksvirksomhed fra senmiddelalder/renæssance. Stedet er nævnt i Tranekærs lensregnskaber fra 1620, hvor "Peder Teglbrenner i Emmerbølle" fik betaling for sten leveret til Antvorskov. I september undersøgte en af ovnene, en velbevaret ovn med 3 indfyringsåbninger og spor af flere reparationer. Ovnkammeret har kunnet rumme ca. 12.000 sten pr. brænding. En del halvbrændte mursten og fliser fra sidste brænding var efterladt i kammeret og gav et fint indblik i den anvendte stablingsteknik

LMR 12634

Jørgen Skaarup

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

154. Tranens Vænge

09.02.01 Bøstrup

Høj/boplads

Diverse

Ældre bronzealder

sb. 7B. Ved kanten af en høj kystklint lidt nord for Egeløkke er der undersøgt en frigivet høj med en diameter på ca. 11 m og en højde på knap 1 m. Højen var omsat med 0,5-0,8 m store randsten og opført af leret morænefyld, der indeholdt en del neolitiske flintgenstande fra et nærliggende bosættelsesområde. Centralt i højen afdækkedes under en aflang stendynge en 2,7 x 1,75 m stor stenboks med længdeakse i NØ-SV. På boksen lå en beskedent mængde brændte menneskeknogler og en næsten opløst bronzesnabel. Endnu en bronzegenstand, en tutulus fra per. II eller III, fandtes lige syd for boksen i en lille koncentration af brændte ben og trækul. Et brandlag med spredte knoglestumper under højens midte viser, at højen er opført direkte oven på ligbålet

LMR 12668

Jørgen Skaarup

Bebyggelse - Yngre stenalder

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

155. Gl. Skrøbelev

09.02.05 Skrøbelev

Gravplads

Plantning

Jernalder

sb. 24. Under havearbejde ved gården Elmelund fremkom 2 tætstillede nord-syd orienterede jordfæstegrave med velbevarede skeletter. Den ene grav forstyrredes helt, mens den anden viste sig at indeholde et lig i højresidet hocker med hovedet i nord. Begge de gravlagte var mænd. Der fandtes intet gravgods, men gravenes orientering indikerer en datering til romersk jernalder. Videre undersøgelser måtte indstilles af hensyn til haveanlægget.

LMR 12702

Jørgen Skaarup

Gravplads/grav - Jernalder

156. Møllehøj

09.02.08 Tranekær

Høj

Diverse

Yngre stenalder

sb. 11. Undersøgelse af den nedstyrtningsstruede højrest. Af den høj Henry Petersen beskrev som 3-5 m høj og 24 m i diameter, var maksimalt 1/3 ikke skyllet i havet. Jens Winther undersøgte i 1903 en senneolitisk hellekiste i højens vestlige del. Ud over et par svært tolkelige stenkonzentrationer, den ene indeholdende lidt fragmenter af menneskekranium, samt mulige spor af det anlæg Jens Winther tidligere undersøgte, iagttoges ingen klare strukturer. Dette er nok hvad man må forvente, når redningsundersøgelser sættes i værk på et tidspunkt, hvor fortidsmindets destruktions er så fremskredet som i dette tilfælde

LMR 12667

Ole Grøn

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

157. Brandsbygård

09.03.03 Humble

Runddysse

Dyrkning

Yngre stenalder

sb. 50. Foreløbig undersøgelse af dyssetomt, hvis jorddækkede kammer ulovligt er blevet sløjft så sent som i 1970. I og uden for det helt omgravede kammerområde fandtes inden for en diameter på ca. 10 m adskillige tørmursfliser og koncentrationer af flintbrok sammen med brokker af kløvede storsten. Ind imellem dette lå adskillige dele af menneskeskeletter og skår af mellemneolitisk tragtbægerkeramik i form af tragtbægre og Troldebjergskåle mv.

LMR 12682

Jørgen Skaarup

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

158. Gulstav Østerskov

09.03.06 Magleby

Langhøj

Plantning

Yngre stenalder

sb. 90. I forbindelse med skovrejsning i området opmålt fortidsmindet, der tidligere har været anset for en skibssætning. Sten, der ikke var synlige på overfladen, lokaliseredes med sonde og indmålt. Der fremkom en øst-vest orienteret trapezoid stenramme, 15 m lang, 4,5 m bred i østenden og 3 m i vestenden. Østenden er kraftigere markeret end vestenden. Den omkranser en 0,5 m høj højning. Der er sandsynligvis tale om en kammerløs langhøj fra tidlig tragtbægerkultur.

LMR 12699

Ole Grøn

Gravplads/grav - Yngre stenalder

159. Tryggelev Nor

09.03.06 Magleby

Dyssekammer

Selvvalgt forskning

Yngre stenalder

sb. 94. I samarbejde med Skov- og Naturstyrelsen foretoges i april en restaurering af et dyssekammer oven for en klint ved Tryggelev Nor. Restaureringen omfattede soignering og opmåling af det helt tilgroede rektangulære kammer samt tilbagelægning af dyssekammerets 4 tons tunge, med skåltegn forsynede dæksten, der i 1980 var blevet genfundet i en hofde neden for strandbrinken.

LMR 9974

Jørgen Skaarup

Megalitanlæg - Yngre stenalder

160. Espe Nord I

09.04.05 Espe

Kogegruber

Dyrkning

Udateret

sb. 37. I området mellem Espe Nord I gravpladsen (AUD 1990,144) og Espe Nord II, lb.nr. 161 blev afdækket 2 udaterede kogegruber, cirkulære og med flad bund. Lignende er afdækket på Espe Nord II

FSM 4987

Mogens Bo Henriksen

Grube - Udateret

161. Espe Nord II

09.04.05 Espe

Gravplads

Dyrkning

Førrom./rom.

sb. 37. I forlængelse af tidligere års undersøgelser (AUD 1989, 171, AUD 1990, 145) blev Espe Nord II gravpladsen færdigundersøgt i 1991. Gravpladsen indeholder 12 brandpletgrave, hvoraf flere kan dateres til førromersk jernalders tidligste del. 2 kan dateres til ældre romertid. I midten af førromersk jernalder rykker gravpladsen ca. 75 m mod øst, hvor den fortsætter indtil slutningen af ældre romertid lb.nr. 160 (AUD 1990, 144). Gravene på Espe Nord II er organiseret i 3 klynger. Til hver af disse er knyttet en gruppe cirkulære eller ovale kogegruber med flad bund. Til gravklyngerne er også knyttet trækulspletter, anlæg af lighed med brandpletgrave, men uden indhold af brændte ben eller gravgods. Gravene fra 1991-undersøgelsen indeholdt, udover keramik, i et par tilfælde forkullede rodknolde af græsarten Knoldet Draphavre (*Arrhenatherum Elatius* ssp. *bulbosum*. D. Robinson det.)

FSM 6855

Mogens Bo Henriksen

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

162. Kværndrup Kirke

09.05.06 Kværndrup

Kirke

Diverse

Middelalder

Ved gravning i våbenhuset påvistes to ældre gulve, hvoraf det ældste må være fra opførelsestidspunktet omkring 1500-1550. Det bestod af kvadratiske, glatte teglfliser, lagt i diagonal. Derunder konstateredes rester af ældre aktiviteter på stedet, måske i sammenhæng med skibets forlængelse.

NM II 775/91

Peter Kristiansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

163. Åbyskov

09.05.10 Skårup

Boplads

Diverse

Ældre jernalder

Undersøgelse af et større kulturlag helt ude ved kysten. Den udgravede del var kun 5% eller mindre af et stort sammenhængende område, der kendetegnes af opløjet kulturlag. Bemærkelsesværdig er manglen på regulære stolpehuller såvel under kulturlaget som oppe på den tilstødende moræne. En almindelig landbrugsbebyggelse er der derfor ikke tale om. Umiddelbart minder kulturlaget om det, der er under udgravning ved Lundeborg, men fundmængden er langt mere beskednen. Ved udgravningen fremkom udelukkende ukarakteristiske skår og jerngenstande; en nøjagtig datering af den udgravede del af pladsen må derfor afvente en C14 datering.

SOM A 208

Karsten Kjer Michaelsen

Bebyggelse - Ældre jernalder

163a. Vor Frue Kirke

09.05.13 Svendborg

Bebyggelse/hus

Andet anlægsarbejde

Middelalder

Grundstykke vest for Vor Frue Kirke kunne inddeles i 3 faser. 1) store gruber, hvorfra man hentede ler til jernforbearbejdningsanlæg fra ca. 1250-1350, 2) her anlægges Fruestræde, og der bygges en gård, som nævnes i 1485, 3) grundstykket opdeles og bebygges yderligere.

SOM 91 A 202

Jakob Tue Christensen

Henrik M. Jansen

Bebyggelse - Middelalder

164. Vestergade

09.06.10 Nyborg

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

En undersøgelse af jordlagene under en ejendom beliggende i nærheden af - SSØ for - den formodede ældste bykerne i sygehusområdet, afslørede, at der på stedet ikke var bevaret jordlag fra middelalderaktiviteter. Der synes snarere at have været foretaget en afgravning på stedet, måske i forbindelse med det omfattende vold-/voldgravsbyggeri i området sidst i 1600-årene.

NOM 6116

Eskil Arentoft

Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

Kulturlag - Nyere tid

165. Blegdamsgade

09.06.10 Nyborg

Bebyggelse/brolægning

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

sb. 98. Under et eksisterende hus på nordsiden af Slotssøen over for Nyborg Slot er påtruffet resterne af et ca. 1,35 m bredt stenfundament, som har dannet SV-hjørnet i en bygning, hvis længderetning tilsyneladende er orienteret NV-SØ. På siden ned mod Slotssøen lå en pikstensbrolægning. Bygningens orientering afviger fra det nuværende hus' og det bagved liggende voldanlægs orientering, som er ca. nord-syd/øst-vest. Bygningens nedbrydning kan dateres til efter år 1500 (fyldlag med kridtpibe- og stjertpottefragmenter), men før anlæggelse af voldanlægget omkring Nyborg/Dronningens Bastion sidst i 1600-årene (jfr. orienteringen). Det må altså formodentlig dreje sig om en senmiddelalderlig stenbygning. I en supplerende undersøgelsesgrøft syd for fundamentet blev det konstateret, at den nordlige bred af den middelalderlige Slotssø kun har ligget ca. 6 m fra fundamentet.

NOM 6115, FSM 7604

Eskil Arentoft

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

166. Grejsdalen

09.06.11 Nyborg Ls (Hjulby)

Grube

Naturgas

Yngre bronzealder

sb. 87. Ved overvågning af gravearbejdet blev konstateret en grube med enkelte skår fra yngre bronzealder

FSM 7608

Arne Tubæk Naamansen

Grube - Yngre bronzealder

167. Helgetofte

09.06.10 Nyborg

Grube

Naturgas

Nyere tid

sb. 89. Snit i grube indeholdende teglsten, keramik, knogler samt metalgenstande. Anlægget kan tilhøre mulig ladegård til Nyborg Slot, der tidligere er konstateret på lokaliteten

FSM 7603

Arne Tubæk Naamansen

Grube - Nyere tid

168. Helgetofte, gang 10

09.06.10 Nyborg

Kulturlag

Naturgas

Bronzealder

sb. 86. Fund af flint i udsmidslag, muligvis tilhørende bronzealderen

FSM 7606

Arne Tubæk Naamansen

Kulturlag - Bronzealder

169. Nyborg Sygehus

09.06.10 Nyborg

Voldgrav

Naturgas

Nyere tid

sb. 70. Ved prøvegravning konstateredes sløjfet del af voldgraven til Nyborg Slot. Der blev fundet keramik samt metalgenstande

FSM 7609

Arne Tubæk Naamansen

Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

170. Dalgård øst

09.06.16 Ullerslev

Hus/gruber

Vejanlæg

Førrøm/æ.rom.

sb. 20. Fund af spor efter 6 sæt tagbærende stolper fra et mindst 14,5 m langt øst-vest orienteret treskibet hus. Spor af vægstolper var ikke bevaret. I flere stolpehuller fremkom udaterbare lerkarskår og brændt ler. Ved siden af huset fremkom 2 større gruber med store mængder keramik og dyreknogler samt bearbejdet flint, bl.a. en ophugget, fladehugget flintsegl. Keramikken fra gruberne dateres til sen førromersk/ældre romersk jernalder.

FSM 6547

Charlotta M. Lindholm

Grube - Førromersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

171. Siig

09.06.16 Ullerslev

Boplads

Vejanlæg

Oldtid/j.?

Ved rekognoscering var registreret opløjede ildsteder og jernslagge. Ved prøvegravningen fremkom enkelte udaterbare fyldskifter.

FSM 7246

Charlotta M. Lindholm

Bebyggelse - Jernalder

Bebyggelse - Oldtid

172. Solholm øst

09.06.16 Ullerslev

Boplads

Vejanlæg

Oldtid/j.?

Ved rekognoscering var konstateret opløjede ildsteder. Ved udgravning fremkom enkelte stolpehuller og en kogegrube med bearbejdet flint og et stykke jern.

FSM 6539

Charlotta M. Lindholm

Bebyggelse - Jernalder

Bebyggelse - Oldtid

173. Vesterskov

09.07.02 Marstal

Megalitanlæg

Dyrkning

Y.st./br.

sb. 71. Oppløjning af store sten i området samt fund af slebne økser og en mejsel fra dragtbægerkulturen på en lav højning. Udgravning viste, at højen var totalt bortpløjet, og at kun få bevarede stenspor kunne give ide om anlæggets oprindelige karakter. Højningen har sandsynligvis været en jættestue med oval randstenskæde på 10-12 x 22-23 m. Kammerets form er umulig at rekonstruere. Anlægget indeholdt en 60 x 60 cm stor stenkiste, der må have rummet en brandgrav fra bronzealderen

LMR 12325

Ole Grøn

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Bronzealder

Hjørring Amt

175. Thorshøj

10.01.01 Brønderslev

Langhøj

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

sb. 67. Ved en undersøgelse af sb. 67, der i sognebeskrivelsen er opført som "tre mulige gravhøje", lokaliseredes tomten af en langhøj. Undersøgelsen omfattede de østlige 45,5 m af en 13 m bred tungeformet vest-øst orienteret langhøj med randgrøft, tværgroft i østenden samt centralt placeret stenbygget vest-øst orienteret grav. Graven indeholdt 2 lerkar (Vollinggruppen), 2 tyndnakkede slebne flintøkser, 5 tværpile, 6 flintflækker, 109 ravperler samt okker. På tværgroftens overflade fandtes 1 ravperle, 3 lerkar (Vollinggruppen) samt spor efter afbrænding. I randgrøften fremkom stenpakninger og spor efter 5 lodretstående, kraftige stolper

VHM 17/1991

Torben Nilsson

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

176. Ringstedbrønd

10.02.03 Dronninglund

Høj

Plantning

Oldtid

sb. 242. Prøvegravning hvor den overpløjede høj 242 skulle ligge. Der kunne ikke lokaliseres spor efter gravhøjen

VHM 171/1990

Torben Nilsson

Gravhøj - Oldtid

Gravplads/grav - Oldtid

177. Ringstedbrønd

10.02.03 Dronninglund

Høj

Plantning

Oldtid

sb. 243. Prøvegravning hvor den overpløjede gravhøj sb. 243 skulle ligge. Læplantningen involverede kun den vestlige randzone af gravhøjen. Her fandtes en kogestensgrube samt en brandgrube med en voksenbegravelse

VHM 172/1990

Torben Nilsson

Gravhøj - Oldtid

Gravplads/grav - Oldtid

Grube - Oldtid

178. Nørrevang

10.02.05 Hellevad

Langdysse

Plantning

Yngre stenalder

sb. 120. En flytning og tilplantning af skel medførte, at ny skelforing og læbælte over et 55 m langt forløb ville passere diagonalt hen over den 1,65 m høje, 22 m brede og 80 m lange overpløjede langdysse 120. På grund af den for overpløjede høje sjældent set gode bevaringstilstand indstilledes højen til fredning, hvilket ikke blev imødekommet. Ved den efterfølgende dybdepløjning af skelforløbet forud for læplantning glemte man at løfte plovsåret på højen, hvorved et 2,80 x 4,25 m stort ovalformet "enskiftet" stenlag af hånd- til hovedstore sten pløjedes i stykker. Stenlaget var placeret centralt i højen umiddelbart under pløjelaget og var som højen orienteret vest-øst

VHM 170/1990

Torben Nilsson

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

179. Stentinget

10.02.05 Hellevad

Boplads/gravplads

Diverse

Rom./germ./vik.

sb. 164. Omfattende prøvegravninger (AUD 1989, 178, AUD 1990, 15 3) i det ca. 1 km² store fundområde. Prøvegravningerne viste, at de forhistoriske anlægsspor inden for store dele af Stentingets kerneområde - ca. 250.000 m² - er under stærk nedbrydning. Fra samme område stammer hovedparten af de i pløjelaget fundne metalgenstande. Ved prøvegravningen lokaliseredes talrige anlægsspor fra romersk og germansk jernalder samt vikingetid

VHM 80/1989

Torben Nilsson

Andre anlæg/diverse - Romersk jernalder

Andre anlæg/diverse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Jernalder

Gravplads/grav - Jernalder

Andre anlæg/diverse - Vikingetid

180. Søndergård

10.02.05 Hellevad

Høj

Dyrkning

Ældre bronzealder

sb. 125. Udgravning af gravhøj, hvorved kunne konstateres 4 opbygningsfaser med hver sin tilhørende begravelse. Fase 1, plyndret centralgrav uden spor efter gravkonstruktion. Fase 2, vest-øst orienteret simpel jordgrav uden gravgaver. Tandemalje bevaret. Den døde lå med hovedet i gravens vestende. Fase 3, vest-øst orienteret stenunderstøttet bulkiste uden gravgaver. Tandemalje fra voksen person bevaret i gravens vestende. Fase 4, vest-øst orienteret stenramme, sandsynligvis underlag til bulkiste

VHM 168/1990

Torben Nilsson

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

181. Sæbygård

10.02.14 Volstrup

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

sb. 153. Undersøgelse af fundamentsrester (AUD 1990, 156) af tidligere nedrevet vestfløj samt "kapel" og klokkefundament på gårdspladsen.

VHM 290/1984

Torben Nilsson

Bebyggelse - Nyere tid

182. Højen

10.03.09 Mosbjerg

Grav

Dyrkning

Ældre romersk jernalder

sb. 123. Stenbygget grav fra ældre romersk jernalder bygget af to skifter sten. Uvist om dæksten. Gravgaver: lerkar, jernkniv, bronzenål, småsten. I en grube i gravbunden indeholdende opløste knoglerester fandtes en bronzefingerring.

VHM 11/1991

Per Lysdahl

Gravplads/grav - Romersk jernalder

183. Vester Borup

10.04.04 Ingstrup

Boplads

Råstof

Førromersk jernalder

sb. 61. I forbindelse med kommende råstofudvinding på et 70.000 m² stort areal med store mængder opløjele lerkarskår udlagdes søgegrøfter inden for områdets 11.050 m² store 1. etape. Herved fremkom enkelte kogestensgruber samt tynde sporadisk forekommende kulturlag aflejret i naturlige lavninger i terrænet

VHM 123/1984

Torben Nilsson

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

184. Byrum

10.05.01 Byrum

Hus

Selvvalgt forskning

Nyere tid

sb. 6. Som led i det fællesmuseale "Projekt Læsø-salt" gravedes i sommeren 1990 en mindre søgegrøft gennem tomten af en kort efter 1900 nedrevet tanggård "Klitgård". På stedet boede Viborg Domkapitels foged. Gennem de skriftlige kilder er gårdens historie den bedst belyste på øen. De enkelte længers opførelsestid, skiftende funktioner med videre kan dog kun afklares ved udgravninger. Søgegrøften på 10 x 1,8 m i øst-vest viste undergrund i ca. 0,5 meters dybde. Mod øst viste der sig gulvlignende lag af ler med murstensfragmenter og skår. I fyldlagene over disse fandtes mange dele af en karakteristisk kvadratisk kakkelttype med rosetdekoration i bunden. Området ligger udlagt som have og egner sig til senere mere omfattende udgravninger.

LHL M-176, VHM 178/1990, VSM 26F

Jens Vellev

Bebyggelse - Nyere tid

185. Kringelrøn

10.05.01 Byrum

Saltsyderi

Selvvalgt forskning

Midd./nyere tid

sb. 8. Som led i det fællesmuseale "Projekt Læsø-salt" foretoges i 1990 en delvis undersøgelse af et fredet anlæg på Kringelrøn. Før udgravningen fremtrådte det i lighed med de mange andre anlæg som en lav nær kvadratisk kreds vold omkring en aflang midtforhøjning med enkelte sten synlige. Langs indersiden af omkredsvolden konstateredes mindre stolpehuller, mens større blev fundet ved hjørnerne af midterforhøjningen, der viste sig at være et ca. 5 m langt stensat ildsted. Stolpekonstruktionen har udgjort de bærende led i et hus på ca. 8,2 x 8,5 m. Fundet af få skår daterer anlægget til 1500-årene, måske lidt senere. Med udgangspunkt i anlæggets grundplan (den sydøstre kvadrant blev ladet urørt) er på øen opført en rekonstruktion.

LHL M-17 5, VHM 245/1972, VSM 25F

Jens Vellev

Andre anlæg/diverse - Middelalder

Bebyggelse - Middelalder

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

Bebyggelse - Nyere tid

186. Langerøn

10.05.01 Byrum

Saltsyderi

Dyrkning

Midd./nyere tid

sb. 7. Inden for rammerne af det fællesmuseale "Projekt Læsø-salt" undersøgte et overpløjet anlæg på Langerøn. Stedet valgtes - blandt flere mulige - fordi der her under områdets opløjning i 1950'erne var fundet to jernkroge, som sikkert har haft en funktion i sydepanderens ophængning. Under pløjelaget dukkede der 2 stensatte ildsteder frem omgivet af et stærkt sodpræget gulvlag, der skarpt afgrænsedes af det omgivende flyvesand. En dobbelt række stolpehuller omkring gulvlaget og midt gennem det ca. 21 m lange hus i øst-vest viser, at vi står over for et dobbeltanlæg. Spor af fletværk. mellem stolperne fortæller om vægkonstruktionen, mens større stolpehuller ved ildstedernes hjørner viser, at tagkonstruktion og pandeophæng svarer til tidligere undersøgte anlæg

LHL M-179, VHM 238/1972, VSM 53F

Jens Vellev

Andre anlæg/diverse - Middelalder

Bebyggelse - Middelalder

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

Bebyggelse - Nyere tid

187. Bangsbo

10.05.02 Hals

Saltsyderi

Selvvalgt forskning

Middelalder

sb. 3. Som led i det fællesmuseale "Projekt Læsø-salt" undersøgte som seminargravning for Københavns Universitet dele af et fredet anlæg i Bangsbo. Foreløbigt resultat blev et rektangulært syderi 10 m bredt og minimum 9 m langt, på tre sider afgrænset af 0,5 m høje tørvevolde. Indtrukket i disses inderside har der stået en række stolper. 3 spidse egestolper sad endnu nedhanket i østgavlen, mens anlæggets øvrige stolper tydeligvis var taget op. En dendrodatering angiver 1462-63. Et 6 m lang, 4 m bredt og 0,5 m højt ildsted af tørv lå centralt inden for voldene. I hjørnerne af dette fandtes store stolpehuller. Bag østgavlen lå en affaldsdyngede med successive udrømninger af sod og tørvebrændsel. Lige SV for anlægget lå en 3 m bred og 0,5 m dyb saltbrønd. Brønd og affaldsdyngede antyder mindst 3 sæsoners brug af syderiet. Få fundskår, knogler og 1 jernkniv.

LHL M-178, VHM 30/1991, VSM 27F

Lars Holten

Andre anlæg/diverse - Middelalder

Bebyggelse - Middelalder

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

Bebyggelse - Nyere tid

Thisted Amt

188. Bjergene VI

11.01.07 Hørsted

Boplads/ardspor/høj/stenkiste

Selvvalgt forskning

Y.st./æ.br.

sb. 17. I forbindelse med "Thy projektet" er den overpløjede høj sb. 17 blevet undersøgt for at skaffe daterede prøver til pollenanalytiske undersøgelser. Højen er anlagt over en øst-vest orienteret stenkiste med indvendige mål på 2,0 x ca. 0,4-0,5 m. Kisten er blevet plyndret i nyere tid, og der fandtes kun en bronzenitte fra en bronzedolk eller et sværd. Da der ingen brændte ben fandtes i den omrodede fyld, er der givetvis tale om en jordfæstegrav, sandsynligvis fra ældre bronzealder. Under højen fandtes kulturlag med flint og keramik fra SN A. På et tidspunkt før højens anlæggelse er kulturlaget blevet pløjet igennem med ard. Uden for højen er påtruffet gruber og et par større fyldskifter ligeledes fra en tidlig del af senneolitikum.

THY 2758

Inge Kjær Kristensen

Timothy Earle

Grube - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

Ager/mark - Oldtid

189. Årup

11.01.10 Snedsted

Byhøj/brolægning/hus

Dyrkning

Førrøm./æ.rom.

sb. 197. Undersøgelse af en mindre del af en brolagt vej eller sti uden for et lille, formentlig kvadratisk hus på ca. 6 x 6 m på den sydøstlige del af byhøjen sb. 197. Den meget omhyggeligt udførte brolægning blev afdækket i ca. 2,5 m længde. Den var ca. 1 m bred og bestod af en 70 cm bred bane med plan overflade, omhyggeligt sat af mindre sten indtil ca. 30 cm lange. Langs begge sider var der kantet med store sten. Fundmaterialet daterer vejen til førromersk jernalder, per. III/ældre romersk jernalder

THY 2778

Anne-Louise Haack Olsen

Bebyggelse - Ældre jernalder

Vej/bro - Ældre jernalder

190. Bjergene IV

11.01.12 Sønderhå

Boplads/ardspor/høj

Selvvalgt forskning

Y.st./æ.br.

sb. 204. I forbindelse med "Thy projektet" er der foretaget snit i den overpløjede langhøj sb. 204. Herved kunne det konstateres, at der under højen findes ardsbor og bopladsmateriale fra senneolitikum. Ligesom andre langhøje i Thy er denne formodentlig anlagt i ældre bronzealder. I højen er tidligere undersøgt en sekundær stenkiste fra denne periode.

THY 2453

Mike Rowlands

Bebyggelse - Yngre stenalder

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

Ager/mark - Oldtid

191. Bjerre

11.02.11 Vigsø

Boplads/hus

Andet anlægsarbejde

Yngre bronzealder

sb. 32. Fortsat undersøgelse af bronzealderbebyggelse ved Bjerre (plads 4). På en svag højning i terrænet blev udgravet et treskibet langhus med afrundede gavle og indtrukne indgange i begge langsider. Huset er 18 m langt og 5,5 m bredt. Der er stald i østenden med bevarede båseskillerum. Heraf 6 langs nordsiden og 4 langs sydsiden. De står med indbyrdes afstand af 0,75-1,0 m. Umiddelbart NV for langhuset er afdækket et grøftanlæg med en 1 m bred åbning mod syd. Grøftanlægget måler 8 x 13 m. Begge anlæg er overdyrkede i det senere anlagte agersystem

THY 2728

Dorthe Kaldal Mikkelsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

192. Tovsgård

11.02.11 Vigsø

Høj/stenkiste

Selvvalgt forskning

Bronzealder

sb. 15. Undersøgelse af en lille nord-syd orienteret kalkstenskiste fra yngre bronzealder, per IV i kanten af gravhøjen sb. 15. Kisten målte indvendig 0,9 x 0,5 m og havde en bundbrolægning af store, flade sten. Den indeholdt brændte ben samt 1 pincet, 1 ragekniv, 1 lancet og 1 syl, alt af bronze. Kisten var indsat i højen 2,5 m inden for randstenskæden. Denne var udformet som en trappelignende konstruktion bestående af 2 koncentriske rækker af lodretstillede, utilhuggede kalkstensplader anbragt således, at der var en afstand på 70-80 cm og en niveauforskel på ca. 30 cm mellem den inderste og yderste række. Kisten og randstenskæden blev påtruffet ved anlæggelse af en søgegrøft i den overpløjede del af højen med henblik på udtagning af prøver til pollenanalytiske undersøgelser i forbindelse med "Thy projektet". Fra den formodede centralgrav i højen stammer 1 bronzesværd og 1 bøjlenål fra ældre bronzealder, per. II, tilgået Nationalmuseet i 1912.

THY 2798

Anne-Louise Haack Olsen

Gravhøj - Bronzealder

Gravplads/grav - Bronzealder

193. Hundborg

11.03.01 Hundborg

Jordfæstegrave

Diverse

Ældre romersk jernalder

sb. 199. Undersøgelse af to delvist ødelagte jordfæstegrave fra ældre romersk jernalder fundet i forbindelse med opbrydning af betongulv i staldbygning. Begge grave er øst-vest orienterede og er anlagt uden stenopbygning. I den ene grav, hvor kun SV-hjørnet var intakt, fandtes 3 lerkar, 1 jernkniv og en ubestemmelig jerngenstand. I den anden, hvor kun den vestlige halvdel var bevaret, stod 3 lerkar.

THY 2784

Jens-Henrik Bech

Gravplads/grav - Romersk jernalder

194. Todbøl Hovedgård

11.03.03 Kallerup

Høj/stenkiste

Dyrkning

Ældre bronzealder

sb. 25. Udgravning af nord-syd orienteret stenkiste med ubrændt begravelse anlagt som sekundær grav i den delvist overpløjede sb. høj 25. Dækket af 7 sten fandtes et rektangulært kisterum 1,85 x 0,45 cm i indre mål og 30 cm dybt. Midt i graven og tæt ved kistens vestvæg lå en lille fladehugget ildsten. Omkring denne sås en cirkulær mørk plet ca. 11 cm i diameter, der måske er resterne af en beholder (pose eller æske), som ildstenen har ligget i. 30 cm fra sydenden af kisten fandtes spor efter lidt tandemalje

THY 2729

Anne-Louise Haack Olsen

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

195. Tødsø

11.04.14 Tødsø

Boplads

Dyrkning

Førromersk jernalder

sb. 63. Ved en større udgravning blev der udgravet fire huse med tørvebyggede vægge

MHM 1658x

Per Bugge Vegger

Bebyggelse - Førromersk jernalder

196. Lødderup

11.05.06 Lødderup

Markskele

Dyrkning

Midd./nyere tid

sb. 198. Ved en mindre udgravning blev der fundet markskele. Skellene viste sig som dybe grøfter.

MHM 1850x

Per Bugge Vegger

Ager/mark - Middelalder

Ager/mark - Nyere tid

197. Tinghøj

11.05.08 Møllerup

Boplads

Dyrkning

Førromersk jernalder

sb. 35. Ved en mindre udgravning blev enkelte kogegruber fra en udpløjet boplads undersøgt.

MHM 1838x

Per Bugge Vegger

Bebyggelse - Førromersk jernalder

198. Dueholm

11.05.09 Nykøbing M

Kloster

Selvvalgt forskning

Middelalder

Ved en større udgravning blev en del af den senmiddelalderlige kirkegård til Dueholm Kloster undersøgt.

MHM 1759x

Per Bugge Vegger

Kloster - Middelalder

199. Dueholm

11.05.09 Nykøbing M

Kloster

Selvvalgt forskning

Middelalder

sb. 37. Ved en mindre udgravning blev det senmiddelalderlige fundament under "mejeriet" på Dueholm undersøgt. Fundamentet er opbygget af store marksten lagt i flere tætpackede lag.

MHM 1837x

Per Bugge Vegger

Kloster - Middelalder

200. Østergade/Smallegade

11.05.09 Nykøbing M

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 33. Ved en større udgravning blev der udgravet kulturlag fra det ældste Nykøbing, 1200-tallet. Desuden blev der udgravet resterne af tre senmiddelalderlige huse. Husenes beliggenhed i forhold til Østergade taler for, at den nuværende Østergade er et resultat af gadeændringer i 1540'erne

MHM 537x

Per Bugge Vegger

Kulturlag - Middelalder

201. Grønnegård

11.06.02 Boddum

Jordfæstegrav

Råstof

Y.st.?

Undersøgelse af en fundtom nord-syd orienteret lille bulkiste i en trugformet stenlægning. Datering formodentlig senneolitikum. Graven var anlagt under flad mark i kanten af en naturlig sandbanke. Kisten har haft en længde på ca. 90 cm og en bredde på 45-50 cm, hvorfor det formodentlig drejer sig om en barnegrav. Sporene efter bulkisten viste sig som et op til 7 mm tykt lag trækul.

THY 2901

Jens-Henrik Bech

Gravplads/grav - Yngre stenalder

202. Tåbel

11.06.12 Vestervig

Byhøj/huse

Dyrkning

Førrom./rom.

sb. 388. Registrering af opløjede hustomter på den nordlige del af jernalderbopladsen sb. 388. På markoverfladen sås tydeligt en ca. 130 m lang, øst-vest gående, stedvis dobbelt række af huse kendetegnet ved koncentrationer af opløjede pletter af gult ler fra lergulve og paneler, områder med trækulfarvet fyld og rødbrændt ler, opløjede indgangsbrølægninger samt skårsamlinger, nogle i form af større områder tæt bestrøet med skår, andre hidrørende fra et enkelt kar. I fire tilfælde kan på overfladen helt klart adskilles langhuse på op til 20 m. Syd for det vestligste langhus sås et mindre, opløjet lergulv, antagelig fra et tilhørende forrådshus

THY 2908

Anne-Louise Haack Olsen

Bebyggelse - Ældre jernalder

Bebyggelse - Jernalder

Ålborg Amt

203. Borremose

12.02.02 Binderup

Boplads/borganlæg/byport

Selvvalgt forskning

Førromersk jernalder

Afsluttende undersøgelse af den befæstede landsby i Borremose (AUD 1990, 183). Formålet med årets kampagne var at få klarhed over befæstningens konstruktion. Ved planlægningen af undersøgelsen måtte der tages hensyn til at volden var blevet stærkt afgravet ved nedlæggelsen. Derfor udvalgte området omkring vejen som særligt velegnet, idet man her i tilfælde af tilstedeværelse af en palisade måtte forvente jordgravede stolper og evt. en særlig portkonstruktion. Et område på 6-7 m på hver side af vejen afdækkedes, uden at der kunne iagttages anlægsspor. Konklusionen er derfor, at der kan ikke have været palisader på Borremose. Årets kampagne indbefattede desuden en kortlægning af lagforholdene i den omgivende mose samt et par snit i landsbyens nordende.

NM I 6736/88

Jes Martens

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Forsvarsanlæg/voldsted - Førromersk jern

204. Grønnerup Strand

12.02.12 Strandby

Kulturlag

Diverse

Stenalder

sb. 134. Undersøgelse af et 3 m langt og op til 20 cm tykt kulturlag med ildsted, liggende direkte mellem undergrundens ler og et flyvesandslag. Kulturlaget fandtes i kystskrænten umiddelbart efter en nedskridning. Som eneste oldsag fandtes et flintafslag i den nederste del af flyvesandslaget.

VMÅ 1385

Mogens Hansen

Kulturlag - Stenalder

Kulturlag - Stenalder

205. Gl. Skørping

12.03.10 Skørping

Brandpletter

Dyrkning

Y.br./førrom.

sb. 274. I forbindelse med en opløjet stenlægning er der undersøgt to næsten bortpløjede brandpletter med brændte ben og lidt keramik.

ÅHM 2972

Erik Johansen

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

206. Store Vildmose

12.06.02 Biersted

Fossil egeskov

Råstof

Bronzealder

I de senere år er der ved sphagnumudvinding i den SØ-lige del af Store Vildmose dukket store egestammer og -stubbe op. Da en undersøgelse af disse ud over at belyse vegetationshistorie også ville kunne give et væsentligt bidrag til den dendrokronologiske forskning, udtog VHM i 1989 en serie prøver. Ud fra disse er opbygget en middelkurve på 5-10 år, som ved C14 datering er placeret i tiden ca. 1300-800 f.Kr. Sommeren 1991 foretoges yderligere undersøgelser ved NNU, der udlagdes to 2.500 m² store prøvefelter, hvori alle egestammer blev indmålt, beskrevet, og der blev udtaget prøver fra disse. Endvidere optoges supplerende prøver fra stammer andetsteds i området. Prøverne fra 1991 afventer analyse.

VHM 89/1989, NNU A7064

Per Lysdahl

Kent Havemann

Andre anlæg/diverse - Bronzealder

207. Nygård

12.06.14 Øster Hassing

Brønd

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

sb. 39. Undersøgelse af de nederste 30 cm af en firkantet, 0,9 x 0,9 m, brønd med brøndskakt af bøgetræ.

ÅHM 2968

Erik Johansen

Bebyggelse - Nyere tid

208. Vandsted

12.07.07 Malle

Stenlægning

Dyrkning

Oldtid

sb. 34. Stenlægning afdækket af lodsejeren. Der er muligvis tale om en grav. Undersøgelsen kunne ikke gennemføres på grund af afgrøden. En egentlig undersøgelse udskudt til 1992.

VMÅ 1396

Mogens Hansen

Bebyggelse - Oldtid

Gravplads/grav - Oldtid

209. Tolstrup

12.07.08 Næsborg

Boplads

Plantning

Yngre bronzealder

sb. 38. I forbindelse med læplantning blev der foretaget en mindre udgravning. Der blev påvist stolpehuller fra flere hustomter. Keramikken daterer lokaliteten til yngre bronzealder.

VMÅ 1645

Susanne Klingenberg

Bebyggelse - Yngre bronzealder

210. Oudrup

12.07.09 Oudrup

Højryggede agre

Diverse

Middelalder

Prøvegravning og påvisning af højryggede agre. Agrene var ca. 11 m brede og kun ca. 70 m lange. De dækker et areal på ca. 4 ha. Der fandtes intet daterende materiale i forbindelse med undersøgelsen. Dateringen hviler kun på typen.

VMÅ 1644

Susanne Klingenberg

Ager/mark - Middelalder

211. Bjørnsholm

12.07.10 Ranum

Boplads

Selvvalgt forskning

Yngre stenalder

sb. 69. Fortsatte undersøgelser (AUD 1990,193) af bosættelsesspor fra TN-Volling og tidlig MN bag den fredede del af Bjørnsholmskaldyngen. Ved undersøgelsen i 1991 blev de i 1990 partielt udgravede koncentrationer af flint og keramik fra Vollling færdigundersøgt. Inventaret fra disse koncentrationer på tørt land er samtidigt med de øverste aflejringer i dyngen. Yderligere er partielt undersøgt koncentrationer af flint og keramik fra tidlig MN. Undersøgelserne søges afsluttet i 1992

ÅHM 972, FHM 2911

Erik Johansen

Søren H. Andersen

Bebyggelse - Yngre stenalder

212. Sebbersund

12.07.11 Sebber

Handelsplads/kirkegård

Andet anlægsarbejde

Y.j./vik./midd.

sb. 26. Fortsatte undersøgelser (AUD 1990, 195) af en handelsplads fra yngre germansk jernalder og vikingetid samt en tidlig kristen kirkegård, tilknyttet handelspladsen i dens sene fase. Årets undersøgelse var koncentreret om området øst for Nikolaj Bjerg. Nordligst undersøgtes 3 grubehuse og andre anlæg, syd herfor udgravedes dele af et område med stolpehuller og smågruber. Langt den overvejende del af de rige metalfund stammer herfra. Syd herfor er udgravet dele af et affaldslag med slagger, smedeskæl og jernfragmenter. Den nordlige del af kirkegården er anlagt hen over dette lag. Kirkegården måler ca. 40 x 40 m, er indhegnet af en grøft og indeholder mellem 450 og 600 øst-vest orienterede jordfæstegrave. Kirkegården er kun partielt undersøgt. Undersøgelsen fortsættes i 1992

AHM 2863

Erik Johansen

Peter Birkedahl

Anløbsplads/handelsplads - Germansk jern

Anløbsplads/handelsplads - Vikingetid

Gravplads/grav - Vikingetid

Kirke/Kirkegård - Vikingetid

Gravplads/grav - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Middelalder

213. Herredsbæk

12.07.15 Vindblæs

Boplads

Plantning

Ældre stenalder

sb. 51. En boplads, der tidligere var påvist ved rekognoscering skulle beplantes med læhegn. En prøvegravning gav en del genstande fra Ertebøllekulturen. Desværre var bopladsen ødelagt af pløjning og en tidligere nedgravet vandledning.

VMÅ 1647

Mogens Hansen

Bebyggelse - Ældre stenalder

214. Højgård I

12.08.04 Flejsborg

Boplads

Råstof

Føromersk jernalder

sb. 54. En råstofudvinding truede et areal, hvor lodsejeren opløjede sten. På arealet fandtes ved prøvegravningen dele af 4 velbevarede hustomter, der blev undersøgt inden for det truede areal. Lergulve og stenlægninger var bevaret. Undersøgelsen er planlagt til færdiggørelse i 1992, hvor resten af bopladsarealet bliver inddraget i den fortsatte råstofudvinding

VMÅ 1646

Susanne Klingenberg

Bebyggelse - Føromersk jernalder

215. Tandrup

12.08.14 Aars

Boplads

Plantning

Yngre stenalder

I forbindelse med et skovrejsningsprojekt blev der registreret 12 løsfund, der tidligere var opsamlet inden for et afgrænset område. Fundene dækker hele yngre stenalder. En prøvegravning viste, at dybdepløjning havde ødelagt alle anlægsspor

VMÅ 1389

Christian Aabo Jørgensen

Bebyggelse - Yngre stenalder

216. Tolstrup Hede

12.08.14 Aars

Boplads

Plantning

Y.br./æ.førrom.

sb. 264. I forbindelse med et skovrejsningsprojekt blev der midt i et agersystem, opmålt af G. Hatt (sb. 128), påvist 5 hustomter. De var hårdt medtagne af skovdistriktets pløjning, der havde forøget pløjedybden fra 20 til 40 cm. Enkelte dele af lergulve var tilbage. Der var ikke grundlag for at friholde arealet for beplantning. Ødelæggelsen var sket. De videre ødelæggelser ville klares af trærødderne. Undersøgelsen måtte derfor ske for museets egen regning. Hustomterne kunne ud fra keramik og grundplan dateres til overgangen mellem bronze- og jernalder. De er beliggende på et åbent areal mellem digevoldingerne. 3 af hustomterne målte ca. 20 x 6 m, havde afrundede gavle og indtrukne indgangspartier. 2 hustomter var mere ødelagte og blev kun påvist i søgegrøfterne

VMÅ 1391

Christian Aabo Jørgensen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Viborg Amt

217. Dommerby Hede

13.01.02 Dommerby

Boplads

Plantning

Y.st./y.br.

sb. 72. I et dybdepløjet læbælte registreredes 2 områder med opløjet materiale fra sen enkeltgravskultur liggende med ca. 200 m afstand. Der udgravedes bl.a. et 8 x 5 m stort fyldskifte omgivet af stolpehuller. I fyldskiftet fandtes en del flint og keramik - bl.a. mange skår af et tandstikornamenteret rundbuget kar, samt kværn- og slagsten. Desuden blev der i fylden fundet enkelte forkullede korn og frø. I forbindelse med fyldskiftet undersøgtes 2 grøftforløb, der tilsammen danner en "fold" øst for forsænkningen. I feltet undersøgtes endvidere 3 små cirkulære anlæg af uvis funktion. Endelig fandtes på den ene af pladserne nogle få gruber, der dateres til yngre bronzealder

SMS 492A

John Simonsen

Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

218. Søby Møllegård

13.01.07 Kopperup

Gruber

Dyrkning

Yngre stenalder

sb. 289. På et østvendt næs registreredes og indmålt 75 fyldskifter/gruber. Heraf udgravedes 18 gruber. Alle gruber var rige på flint og keramik fra tragtbægerkultur. 3 af gruberne havde et stort indhold af bløddyrsskaller (hjertemusling, blåmusling, østers og snegle) og dyrekogler, jf. AUD 1990, 207

SMS 487A

Poul Mikkelsen

Grube - Yngre stenalder

219. Jordbro Mølle

13.01.18 Ørum

Urne

Plantning

Førromersk jernalder

sb. 88. På en lav øst-vest gående grus- og sandås fremkom ved dybdepløjning en urne indeholdende brændte ben.

SMS 502A4

Agner Nordby Jensen

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

220. Nr. Anshede

13.02.02 Fur

Boplads

Dyrkning

Y.st./br.

sb. 119. Fortsat undersøgelse (AUD 1990, 211). I alt afrømmedes ca. 1.500 m². I 1972 udgravede Nationalmuseet 2 bronzealderhuse på lokaliteten, men nedpløjningen er nu så omfattende, at der ikke kunne udskilles vægstolper til de mange "løse" stolper. Undersøgelsen koncentrerede sig derfor om et 2,5 x 5 m stort, fladbundet fyldskifte, der rummede 1 kværnsten, 1 slibesten, flintafslag og en del skår, hvoraf et lille bugskår ornamenteret med tandstok udgør dateringsgrundlaget. Omkring fyldskiftet fandtes en række stolpehuller. Forudsat at stolpehullerne og fyldskiftet er samtidige, kan "anlægget" have en vis lighed med enkeltgravshusene fra Vorbasse. Grundet den kraftige nedpløjning vil der ikke blive foretaget yderligere undersøgelser på lokaliteten

FUM 31

John Brinch Bertelsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

221. Vojel II

13.02.02 Fur

Skaldyngge

Vejanlæg

Yngre stenalder

sb. 90. I forbindelse med anlæggelse af vej blev der gravet et ca. 20 m langt og 2 m bredt snit gennem en skaldyngge, der havde en tykkelse på indtil 50 cm. Hovedparten af skaldyngen ligger stadig urørt hen. Fundmaterialet omfatter 17 knoglefragmenter/tænder, få og ukarakteristiske flintredskaber, men et godt keramikmateriale af sen Vollingtype. Der er foreløbig bevilget 2 C14 dateringer. Som et kuriosum kan nævnes, at snittet tilfældigvis skærer Nationalmuseets prøvehul fra 1934. Under 1934-gravningen fandtes den tidligneneolitiske keramik, der er publiceret af bl.a. C.J. Becker i 1947. I 1991 fandtes tillige skår af et kar, der var fundet under bygning af et maskinhus i 1963. De to udgravede skaldyngger Vojel II og III ligger med mindre end 100 meters indbyrdes afstand og har givet et omfattende tidligneneolitisk keramikmateriale

FUM 83

John Brinch Bertelsen

Skaldyngge - Yngre stenalder

222. Vojel III

13.02.02 Fur

Skaldyngge

Råstof

Yngre stenalder

sb. 182. Udgravning af en 8 x 5 m stor og indtil 30 cm tyk skaldyngge. Skaldyngen blev totaludgravet på nær ca. 4 m², der blev skånet for grusgravningen. Fundmaterialet omfatter 40 knoglefragmenter/tænder, 592 flintafslag, 76 redskaber og et stort keramikmateriale, der blandt andet omfatter 1 kraveflaske og 1 stort øskenkar. Keramikken, 2 tyndnakkede og 1 tyndbladet økse daterer skaldyngen til tidlig neolitikum. I toppen af skaldyngen og i det overliggende kulturlag fandtes tidlig mellemneolitisk keramik med lynlåsornamentik og hængende trekanter under randen. Der er bevilget 2 C14 dateringer

FUM 82

John Brinch Bertelsen

Skaldyngge - Yngre stenalder

223. Harre kirke

13.02.04 Harre

Boplads

Selvvalgt forskning

Y.br./vik.

I området vest for Harre kirke blev der foretaget en maskinel prøvegravning for at efterspore en eventuel bebyggelse med tilknytning til kirken. Der fandtes herved 2 nord-syd gående hegnsgrofter i en afstand af henholdsvis 50 og 70 m fra kirken, og de kunne begge påvises over et forløb af 60-65 m. I den yderste sås spor efter palisadestolper, og bag den inderste fandtes en række stolpehuller antagelig fra et hus. De få lerkarskår fra hegnene tilhører vikingetid. Ved det yderste hegn fandtes flere gruber med keramik fra yngre bronzealder.

SMS 495A, FHM 3587

R. Mikkelsen
Jens Jeppesen
H.J. Madsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Vikingetid

224. Dalsbak

13.02.08 Sæby

Boplads

Dyrkning

Vikingetid?

sb. 47. På lokalitet, hvor der var opløjet store dele af et halvkuglekar, gravedes en række søgegrøfter. Der fandtes flere gruber og grøftforløb. Der blev ikke fundet sikkert daterende materiale

SMS 257A

Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Vikingetid

225. Tollundgård

13.03.03 Funder

Høj

Plantning

Ældre bronzealder

sb. 78. Overpløjet bronzealderhøj med en ca. 4,2 x 2,8 m stor, træbygget kammergrav, bestående af 4 kraftige hjørnestolper omgivet af en 0,4-0,5 m bred og 0,3-0,5 m dyb væggroft med spor efter lodretstående planker. Selve gravelejet bestod af en ca. 3,0 x 1,8 m stor, spredt stenlægning af hånd- til hovedstore sten. Gravgodset omfattede en stor Lochhalsnadel, 1 todelt skaftknap af bronze samt 1 ragekniv, rester af en pincet, 1 ildsten med svovlkis samt 1 ravstykke, der lå tæt sammen, formodentlig i en lille læderpung

SIM 1/1991

Knud Bjerring Jensen

Gravhøj - Ældre bronzealder

226. Gødvad Kirke

13.03.04 Gødvad

Gård

Andet anlægsarbejde

Vikingetid

sb. 68. Supplerende undersøgelse af vikingetidsstorgården ved Gødvad Kirke (AUD 1989, 241). Ved undersøgelsen afdækkedes et areal på ca. 750 m² mellem gården og den eksisterende kirkegård. Herved fremkom dele af et kraftigt hegnforløb, der har afgrænset gården mod SV.

SIM 108/1989

Knud Bjerring Jensen

Bebyggelse - Vikingetid

227. Resengaard

13.04.08 Resen

Boplads

Andet anlægsarbejde

Br./midd.

sb. 69. Fortsættelse af udgravning fra 1989 og 1990 (AUD 1990, 221). Fra tidlig ældre bronzealder undersøgte flere hustomter med delvist forsænket gulv. Disse har givet nye detaljer vedr. konstruktionen af husene og tilføjet nyt fundmateriale. Ved udgangen af 1991 er der i alt undersøgt 8 hustomter på lokaliteten. I nye prøvebaner udgravet maskinelt er der yderligere lokaliseret 4-5 hustomter med forsænket/delvis forsænket gulv. Et formodet depot med lerske, lille flintøkse samt lerskål udgravedes. Et større antal gruber/kogegruber fra bronzealderen undersøgte. Nogle grøftforløb fra middelalder blev partielt undersøgt

SMS 449A

Poul Mikkelsen

John Simonsen

Bebyggelse - Ældre bronzealder

Bebyggelse - Bronzealder

Grube - Bronzealder

Andre anlæg/diverse - Middelalder

228. Frue Kirke

13.04.09 Skive

Kirke

Diverse

Nyere tid

sb. 139. Undersøgelse af afgravet gulvlag fra Skive gamle kirke. I gulvlaget fandtes foruden 87 mønter af forskellig art, masser af jernsøm, beslag, blystumper, træ, glas, knapper, fingerbøl, nåle, glasperler, bogbeslag m.m.

SMS 489A

John Simonsen

Poul Mikkelsen

Kirke/Kirkegård - Nyere tid

229. Bakkedraget

13.04.10 Skive Ls

Gruber

Andet anlægsarbejde

Føromersk jernalder

Undersøgelse af 2 små gruber med lerkarskår.

SMS 507A

Poul Mikkelsen

Grube - Føromersk jernalder

230. Brokbakken

13.05.04 Gullev

Kogegruber/grave

Andet anlægsarbejde

Y.br./æ.rom.

sb. 71. I et 500 m² stort område afdækkedes 62 kogegruber fra yngre bronzealder samt 9 jordfæstegrave og 1 brandgrav fra ældre romersk jernalder. Jordfæstegravene var mellem 1,65 og 2,40 m lange, mellem 1,25 og 1,55 m brede og var orienteret N-S eller NV-SØ. Der var ikke brugt sten til konstruktionen, og der var ikke kistespor. De indeholdt op til 8 lerkar hver, men i øvrigt kun i enkelt glasperle og 1 bronzefibula med tofliget spiralkappe.

VSM 45F

Inge Kjær Kristensen

Grube - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

231. Havredal

13.06.00

Høje

Plantning

Oldtid

Ved rekognoscering i anledning af statslig skovrejsning blev der intet iagttaget udover de allerede registrerede overpløjede høje

VSM 24F

Mette Iversen

Gravhøj - Oldtid

Gravplads/grav - Oldtid

232. Østergårds Mose II

13.07.04 Helstrup

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Ældre jernalder

sb. 13. Efter opgravning af afvandingskanal, hvor der blev fundet dele af et vognhjul i form af 1 eger og 2 fælgfragmenter, blev der foretaget en undersøgelse på stedet, hvor der yderligere blev fundet 1 fælgfragment samt 1 eger. Hjuldelen lå på overgangen mellem tørv og gytje. Der fandtes ingen spor af nedgravninger på stedet. Fund af skår af ældre jernalderkarakter i det opgravede materiale fra grøften antyder en datering til ældre jernalder

KHM 0018

Folmer Christiansen

Kulturlag - Ældre jernalder

Vej/bro - Ældre jernalder

233. Faldborg

13.07.15 Vindum

Kirke/kirkegård

Vejanlæg

Middelalder

Søgegrøfter udlagt hen over stedet for Faldborg kirke og kirkegård. Kirken fremstod totalt nedbrudt, alene svage spor af korets fundamentsgrøft kunne anes. Kirkegården viste mange velbevarede grave, trods rygter om massiv skeletgravning gennem generationer.

VSM 29F

Jesper Hjermind

Gravplads/grav - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Middelalder

234. Brandstrup III

13.07.15 Vindum

Grave/høj

Dyrkning

Y.rom./vik.

sb. 205. Gravplads med 2 grave fra yngre romersk jernalder og 2-3 fra vikingetid. Jernaldergravene var fladmarksgrave med uregelmæssig stenramme/stendække og bulkiste; nedgravningen til den ene var beklædt med lodretstående planker, der var nedrammet ca. 20 cm dybere end kistebunden. Fundene omfatter bl.a. 1 krukke med cylindrisk hals og en armbrøstfibula med bøjleknop og fast nåleholder. 2 kammergrave fra vikingetid har været dækket af høj. Den ene indeholdt økse, kniv og stavformet remendedup; den anden 1 vokslys, i sølvindlagt og -beviklet kniv, perler mv. samt bæreringe, nagler og søm fra en vognfading

VSM 978E

Mette Iversen

Bjarne Henning Nielsen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Vikingetid

235. Gravene

13.08.15 Viborg

Voldgrav

Andet anlægsarbejde

Middelalder

Eftersøgning af den middelalderlige voldgravs forløb, som er påtruffet nordligere i byen. Undersøgelsen pågår stadig, da gravearbejdet blev stoppet af miljøhensyn. Området har tidligere været benyttet til galvaniseringsanstalt og benzinstation.

VSM u.nr.

Jesper Hjermind

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

236. Odingrunden

13.08.15 Viborg

Brønd

Andet anlægsarbejde

Midd./renæssance

I forlængelse af tidligere undersøgelser (AUD 1989, 254) blev en 2 x 2 x 2 m stor plankebrønd optaget før områdets nybebyggelse.

VSM 1F

Jesper Hjermind

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

237. Reberbanen

13.08.15 Viborg

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

Umiddelbart uden for Sct. Hansport blev, før nybebyggelse af området, udlagt flere søgegrøfter for at efterspore en 15-1600-tals bebyggelse. Undersøgelsen var resultatløs. Der blev alene påtruffet svage spor af 1800-tals bebyggelse.

VSM 31F

Erik Levin

Bebyggelse - Nyere tid

238. Glerup

13.09.15 Vester Bølle

Storstensgrav

Dyrkning

Ældre romertid

sb. 190. Storstensgrav 20 m fra storstensgraven AUD 1989, 255. Graven var øst-vest orienteret, ca. 1,10 x 0,55 m og bygget af 2-3 skifter sten, nederst 5 i hver langside og 3 i enderne. Langs sydsiden 5 kar, i NV 1 jernkniv og 1 skjoldbule og i midten bæltebeslag og 1 bæltespænde af bronze.

VSM 919E

Mette Iversen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

239. Langmosegård

13.09.16 Vester Tostrup

Boplads

Dyrkning

Y.førrom./æ.rom

Prøvegravning af 2 bebyggelseskoncentrationer med 2-3 gårde fra førromersk jernalder III/ældre romersk jernalder. I 1978 blev der i flere prøvehuller i et velafgrænset mindre område konstateret velbevarede brolægninger, rødbrændte lerlag og massive skårlag. Pga. ejerskifte kunne en evt. udgravning af bopladsen nu ikke udsættes længere, men resultaterne fra den nye prøvegravning var så magre, at det ikke skønnedes meningsfyldt at udgrave pladsen. Kulturlag og brolægninger var i løbet af de mellemliggende 13 år slidt bort, skønt den forrige ejer var interesseret og havde pløjet skånsomt

VSM 429D

Dorthe Kaldal Mikkelsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

240. Spanggårde

13.09.16 Vester Tostrup

Dysse

Dyrkning

Yngre stenalder

sb. 119. En ikke-registreret, helt nedpløjet høj med en diameter på ca. 12 m rummede en dyssetomt. Kammergulvet var rektangulært, 2,80 x 1,20 m og lagt af marksten. Under gulvstenene og adskilt fra disse af et lag grus lå en plet med rødbrændt sand, brændt flint og trækul - et ildsted knyttet til anlæggelsen af graven? Der blev fundet 13 ravperler og 1 tyndnakket, sleben økse

VSM 17F

Anne Pedersen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

241. Håsum

13.10.02 Håsum

Kirke

Andet anlægsarbejde

Middelalder

Ved en undersøgelse af forholdene omkring sokkel og murværk i korets østlige del påvistes fundamentet for den nedrevne apside, og det kunne samtidig konstateres, at murværket i den nuværende rette østmur (det vil sige den udmurede buåbning) var sat på den gamle strækmur under apsisbuen.

NM II 0527/91

Morten Aamann Sørensen

Birgit Als Hansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

242. Strømhus

13.10.07 Rødding

Skaldynge

Diverse

Yngre stenalder?

sb. 179. Skaldynge i kystskrænt under kraftig nedbrydning. Dyngen ligger på en sydskråning og måler 5-6 m i tværsnit. I dyngen forekommer skaller af hjertemusling og østers samt lidt blåmusling mv. i det tværsnit, som blev gennemgået.

SMS 496A

Svend Nielsen

John Simonsen

Skaldynge - Yngre stenalder

243. Kvorning, Årup

13.12.03 Kvorning

Vej/kulturlag

Dyrkning

Yngre bronzealder

sb. 57. Fortsat udgravning (AUD 1989, 261; 1990, 230). Formålet var at afklare vejens karakter længere ude i Nørreådal. I et felt afdækkedes en trævej med sand- og grusbelægning, samt lidt dybere og lidt forskudt en svellevej. I udkanten af gruslaget over den øverste vej blev der fundet 1 bronzesnål med dobbeltspiral; tildannede huller i den nederste vejs planker kunne tyde på, at tømmeret var genanvendt. I et andet felt 10 m nordligere havde anlægget snarere karakter af vadested eller bro. På begge sider af de vandrette planker var der store sten og mange lodrette pæle samt mængder af pinde, der formodentlig er vandaflejringsrester; en anden konstruktion med lodrette pæle, der lå ved siden af, blev ikke færdiggravet. Der blev fundet knogler, benredskaber, fragmenter af trægenstande mv., og der blev taget prøver til C14-, dendro- og pollenanalyse

VSM 910E

Mette Iversen

Bodil Nørgaard

Kulturlag - Yngre bronzealder

Vej/bro - Yngre bronzealder

244. Mollerup

13.12.13 Ørum

Kulturlag

Dyrkning

Ældre jernalder

Lille prøvegravning af kulturlag med rester af brolægninger, forrådskar mv.

VSM 979E

Bodil Nørgaard

Kulturlag - Ældre jernalder

Randers Amt

245. Firhøje

14.01.02 Enslev

Høje

Dyrkning

Ældre bronzealder

sb. 17. Fra en høj i gruppen "Firhøje", der ligger som et vartegn ved den vestlige indkørsel til Grenaa, var i de senere år fjernet flere læs sten. En undersøgelse viste, at højen indgik i et større kompleks bestående af to rundhøje med en indbyrdes afstand af ca. 4 m. Hver høj dækkede over en centralgrav med stendynge og var omgivet af fodkrans. Med en fodkranssten som en del af konstruktionen var der anlagt en stenkiste ved SØ siden af den nordlige høj. I forbindelse hermed var mellemrummet mellem de to høje blevet udfyldt med tørv, der ligeledes dækkede stenkisten. De to højes fodkrans blev herefter forbundet med to tangentielt anlagte stenrækker. Alle tre grave var forstyrrede, og den ene centralgrav ses i arkiverne at være undersøgt af løjtnant Jensen i 1866. Lidt småbronzer var overset. Stenkisten indeholdt brændte ben og 1 dobbeltknap af bronze

DJM 2431

Lisbeth Wincentz

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

246. Fjellerup Østergård

14.01.03 Fjellerup

Herregård/voldsted

Selvvalgt forskning

Nyere tid

I 1990 blev der ved boreprøver nord og vest for den nuværende hovedbygning registreret en sænkning, en sandsynlig voldgrav. Voldgraven kunne enten høre til herregården eller til et middelalderligt anlæg omtalt i 1400-årenes arkivalier. I 1991 blev der gravet en søgegrøft gennem sænkningen, og det kunne konstateres, at voldgraven har hørt sammen med den regulerede herregårdsplads fra renæssancen. Voldgraven er blevet sløjfet ved en ombygning i midten af 1700-tallet.

NM II 3/91

Nils Engberg

Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

Herregård - Nyere tid

247. Grenaa Golfbane

14.01.08 Grenå

Boplads

Plantning

Y.st./y.br.

sb. 40. I forbindelse med beplantning omkring golfbane dybdepløjedes ca. 6 ha. Herved vendtes oldtidskulturlag og anlægsrester op til overfladen i et sådant omfang, at næsten samtlige anlæg og strukturer fra ganske omfattende bosættelser destrueredes totalt. I midten af en sænkning registreredes en fundrig kulturlagsrest fra MN I og yngre bronzealder. Forskellige steder på arealet registreredes 18 kogegruber. En enkelt grube indeholdt dele af lerkar fra yngre bronzealder.

DJM 2105

Lisbeth Wincentz

Bebyggelse - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

248. Storegade

14.01.08 Grenå

Gravplads

Andet anlægsarbejde

Vikingetid

sb. 34. Undersøgelse af 2 skeletgrave med ca. 40 m mellemrum. De indgår i en gravplads, hvor der tre år tidligere var undersøgt en grav med 2 skeletter, glasperle og jernnagler, søm og brændte knogler og kalksten. Fylden i de 2 nye grave indeholdt også kalksten, brændte knogler og 1 jernkniv. Skeletterne lå med hovedet i vest og var ikke ledsaget af gravgods. Begravelsesformen med genstande over skeletterne minder om Kumlhøjgravpladsens (DJM 2011)

DJM 2300

Lisbeth Wincentz

Gravplads/grav - Vikingetid

249. Dybdal

14.01.10 Hemmed

Boplads/flintværksted

Dyrkning

Ældre stenalder

sb. 176. Systematisk opsamling af en ca. 16 x 12 m stor plet for flintaffald og redskaber i kanten af tørvemose. Flintpletten lå isoleret på en lav holm ca. 20 m fra mosens nærmeste bred, midt i en lille vig. Inden for 116 m² opsamledes ca. 1/4 ton flintaffald og 130 redskaber. Alt lå nyoppløjet i pløjelagets øverste 0,1 m. Pladsen er så uforstyrret, at kantafslag af skiveøkser kan sammenføjes. Bosættelsen kan arkæologisk dateres til midten af Ertebøllekulturen, bl.a. med kant- og fladehuggede skiveøkser samt enkelte skælhuggede stykker.

DJM 2450

Niels Axel Boas

Bebyggelse - Ældre stenalder

Kulturlag - Ældre stenalder

250. Hemmed Plantage

14.01.10 Hemmed

Hus/boplads

Plantning

Yngre stenalder

sb. 161. Fortsat undersøgelse af det ældste af de 3 sandflugtsdækkede huse ved Hemmed Plantage (AUD 1990, 237). Det var den østlige del af et foreløbigt 18 x 6 m stort midtsulehus med spinkle vægstolper. De østligste 14 m var forsænket 0,3 m i undergrunden. Der fandtes spor af et ildsted i hver ende af den forsænkede del, samt et ovnanlæg med kogesten. Det var let nedsænket i en lille undergrundsjordbænk ved husets nordvæg kun 2,5 m fra det vestlige ildsted. To cirkulære gruber med lodrette vægge og flad bund var nedgravet i husets gulv. Huset er arkæologisk dateret til SNA ud fra fund af type I- flintdolk i et stolpehul, bredægget tyknakket økse og skår med klokkebægerornamentik

DJM 2049

Niels Axel Boas

Bebyggelse - Yngre stenalder

251. Højgård

14.01.13 Nimtofte

Gravplads/boplads

Dyrkning

Førrøm./æ.rom.

sb. 109. En gravplads fra jernalder under kraftig opløjning blev undersøgt med henblik på en afgrænsning og vurdering. Der blev afdækket ca. 1.600 m², der har afgrænset pladsen mod nord og NØ. Der er undersøgt 1 jordfæstegrav og 32 brandgrave. Gravtypen er den østjyske lerkargrav. Der foreligger mindst 120 lerkar. Af 26 jerngenstande er 2 sværd, 14 knive og 2 fibler. Desuden er der mindst 1 bronzefibel og 10 bronzegenstande. Hertil 2 stykker sølvblik. Jordfæstegraven var en ryttergrav med sporer, sværd, spyd, kniv og skjold. Den var oprindeligt dækket af en stenrøse. Gravene kan dateres til førromersk jernalder, per. III og ældre romersk jernalder, 1. årh. Ved gravpladsen er registreret en samtidig boplads og vejanlæg (DJM 2437). Undersøgelsen forventes fortsat

DJM 1904

Lisbeth Wincentz

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

252. Kumlhøj

14.02.01 Albøge

Gravplads

Dyrkning

Y.germ./vik.

sb. 97. Efter adskillige detektorfund omkring Kumlhøj fra yngre germanertid/vikingetid iværksættes undersøgelser for at klarlægge arten af det/de anlæg, hvorfra metallerne måtte stamme. Selve den oprindelige bronzealderhøj var udgravet tidligere i århundredet, og er nu helt destrueret. Fra foden af højen mod syd frilagdes et 13 x 12 m stort felt, hvor detektorfundene var koncentreret. Her fremkom rester af 3 brandgrave og 5 øst-vest orienterede jordfæstegrave med velbevarede skeletter (2 mænd, 2 kvinder og 1 ubestembar). Mandsgravene indeholdt jernsøm og beslag til skrin. Gravgodset i form af glasperler og bæltegarniture af jern og sølv var forbrændt og lå i fylden over kisten. Kvindegravene indeholdt knive og nøgler af jern. I alle grave var der brændte knogler fra dyr. Gravpladsen ligger på en stejl skrænt og er derfor kraftigt nedpløjet, hvilket ligger til grund for detektorfundene. Disse tyder på en gravplads af anseeligt omfang

DJM 2011

Lisbeth Wincentz

Gravplads/grav - Germansk jernalder

Gravplads/grav - Vikingetid

253. Nederst

14.02.01 Albøge

Gravplads/boplads/skaldyngge

Dyrkning

Ældre stenalder

sb. 49. Fortsat undersøgelse af gravplads og skaldyngge fra Ertebøllekulturen (AUD 1990, 239). I 1991 blev de resterende bopladsnære områder langs stenalderkysten afdækket og undersøgt for grave. Der fremkom ikke yderligere grave, og det samlede antal blev således 6. Bopladsundersøgelsen blev koncentreret omkring det nordligste bevarede skaldynggeområde, som blev totaludgravet. Området var rigt på fund af bensager som prene, trykstocke, hjortetaksøkser, fiskekroge samt en unik fingerring fremstillet af emalje fra vildsvinehugtand. I de yngre lag af skaldynggepartiet blev der fundet 2 hundeskeletter. Det ene delvis opløjet, det andet - et helt intakt skelet af en mellemstor hund - anbragt direkte oven på et ildsted. I samme område af dyngen fandtes 2 menneskeskeletter. Det ene som spredte knogler i kulturlaget, det andet et næsten intakt skelet tilsyneladende anbragt i hockerstilling og enten nedgravet i kulturlaget eller anbragt på bunden af en fordybning og derefter overlejret. Foreløbige antropologiske undersøgelser viser, at der er tale om 2 yngre kvinder med mesolitiske træk

DJM 2123

Esben Kannegaard

Gravplads/grav - Ældre stenalder

Skaldyngge - Ældre stenalder

254. Drostrup Gårde

14.03.07 Rud

Boplads

Vejanlæg

Førrom./æ.rom

sb. 34. I forlængelse af undersøgelsen af dele af en boplads fra ældre romersk jernalder i 1990 (AUD 1990, 242) undersøgtes i 1991 et areal udlagt til regnvandsbassin. Der fremkom herved 2 øst-vest orienterede langhuse, 2 staklader, 13 hegnsgrøfter eller fragmenter af samme, 10 affaldsgruber samt en del stolpehuller. Bebyggelsen tolkes, sammen med resultaterne fra udgravningen i 1990, som mindst to faser af et fritliggende gårdsanlæg, dateret fra førromersk jernalder per. IIIa til ældre romersk jernalder

KHM 434/89

Folmer Christiansen

Søren Berthelsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

255. Hallendrupvej

14.03.07 Rud

Boplads

Vejanlæg

Ældre romersk jernalder

sb. 34. Prøvegravning hvor det ved anlæggelse af 9 søgegrøfter lykkedes at afgrænse bopladsen mod nord, øst og syd. Bopladsen fortsætter mod vest uden for ekspropriationsgrænsen. I søgegrøfterne blev der afdækket stolpehuller og hegnsforløb, der indikerer tilstedeværelsen af i hvert fald 2 gårde/huse. Der var ikke mulighed for yderligere undersøgelse af lokaliteten. Bebyggelsen kunne keramikdateres til ældre romersk jernalder

KHM 431/89

Folmer Christiansen

Bebyggelse - Romersk jernalder

256. Frederiksdalvej

14.03.10 Vorup

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre jernalder

sb. 13. Fortsat undersøgelse af landsby fra sen førromersk og tidlig ældre romersk jernalder (AUD 1990, 244) med 13-14 individuelt indhegnede gårdsanlæg og 4 huse, hvor der ikke har kunnet påvises indhegning. Gårdsanlæggene svinger i størrelse fra ca. 175 til 900 m² og består af et eller oftest to huse, et større og et mindre. I ét tilfælde er der konstateret to mindre udhuse på samme gårdsplads. De fleste gårdsanlæg er bebygget i to eller tre faser. Landsbyen, der er næsten totalundersøgt, kun en mindre del er forsvundet ved industribyggeri, er langstrakt i øst-vestlig retning. Dens største bredde er ca. 80 m og længden er omtrent 300 m. Fundene fra undersøgelsen er endnu ikke behandlet, hvorfor en mere præcis datering endnu ikke er foretaget

KHM 274/89

Søren Berthelsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

257. Amdrupgård I

14.03.12 Ødum

Boplads

Vejanlæg

Y.br./førrom./æ.rom./æ.germ.

sb. 65. Over et knapt 6.000 m² stort område på et fladt plateau, der mod vest falder ret stejlt mod Spørring Å og mod nord mod en bæk, som løber ud i Spørring Å, afdækkedes store dele af en landsby, der blev afgrænset til tre sider. Den afdækkede del af landsbyen bestod af 11 huse, hvoraf de syv blev fuldt afgrænset. Husene kunne udskilles i mindst tre gårdsenheder omgivet af hegnsførløb. Landsbyen kunne ud fra den sparsomme keramik samt ud fra hustyperne, buede, dobbelt stolpesatte langvægge og gavle, dateres til ældre germansk jernalder. På udgravningsfeltet var der desuden en del gruber, hvor de daterende var fra yngre bronzealder, førromersk og ældre romersk jernalder

KHM 0005

Søren Berthelsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

258. Amdrupgård II

14.03.12 Ødum

Boplads

Vejanlæg

Rom./æ.germ.

sb. 68. På et fladt plateau 3-400 m nordøst for Spørring Å afdækkedes på et ca. 1.700 m² stort areal helt eller delvist fem langhuse samt to små staklader. Bebyggelsen afgrænsedes mod syd og vest dels topografisk dels ved et ca. 70 m langt stolpehegn. Bebyggelsen lå øst for dette hegn. Vinkelret på hegnen var der et 23 m langt hegnsførløb, der deler bebyggelsen i to dele. Et af langhusene kunne ud fra fund og konstruktion dateres til ældre romersk jernalder. To andre langhuse kunne med de dobbelt stolpesatte, omtrent lige væglinier og rundet gavle dateres til yngre romersk evt. ældre germansk jernalder. De to sidste langhuse kunne med de buede langvægge og hhv. buede og lige afskårede gavle dateres til en ikke nærmere bestemt del af germansk jernalder. Det oven for nævnte hegn hører formentlig til landsbyens yngre fase. Flere steder langs hegnene ses forløb af halvtagsstolper

KHM 0006

Folmer Christiansen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

259. Ogstruphus II

14.03.12 Ødum

Gravhøj

Vejanlæg

Udateret

sb. 66. Af højfylden var kun få cm bevaret. Der blev undersøgt et muligt gravanlæg, der dog var fundtomt

KHM 0009

Folmer Christiansen

Gravhøj - Udateret

Gravplads/grav - Udateret

260. Ågård

14.03.12 Ødum

Boplads

Vejanlæg

Ældre romersk jernalder

sb. 67. I et ca. 900 m² stort område undersøgtes to øst-vest orienterede langhuse, sandsynligvis hørende til samme gårdsanlæg, samt et nord-syd orienteret langhus og en staklade. Der blev endvidere afdækket og registreret en del gruber samt fragmenter af hegnsforløb. Landsbyen kan keramikdateres til tidlig ældre romersk jernalder

KHM 0007

Søren Berthelsen

Bebyggelse - Romersk jernalder

261. Brusgård

14.03.13 Ølst

Voldgrav

Diverse

Nyere tid

I forbindelse med ønsket om at få vandfyldte grave omkring renæssancevoldstedet Brusgård foretog museet en partiel oprensning/undersøgelse af voldgravene. Foruden en del fund fra især 1800 og 1900-tallet blev der fundet rester af mindst to, måske tre træbroer samt en stenbro. Der blev foretaget dendrokronologiske dateringer på Silkeborg Museum, hvorved to af træbroerne kunne dateres til hhv. ca. 1650 og 1718.

KHM 1990/0013

Inger Marie Hyldgaard

Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

262. Gammel Toft

14.05.06 Helgenæs

Boplads

Dyrkning

Vikingetid

sb. 24. Undersøgelse fortsat fra 1989 og 1990 (AUD 1990, 250). Bopladsområdet blev afgrænset og undersøgelserne afsluttet. På baggrund af søgegrøfter blev det konstateret, at bebyggelsen har ligget koncentreret på kanterne af et tvedelt højeddrag, omkring et tidligere vådområde. Der blev ved undersøgelsen udgravet 2 grubehuse og et mindre kulturlag. I lighed med tidligere undersøgelser var anlæggene særdeles rige på fund. Der er i alt undersøgt 9 grubehuse og dele af et stærkt nedpløjet langhus samt flere udstrakte kulturlag. Bebyggelsen, der antagelig har været kortvarig, dateres til tidlig vikingetid

EBM 11

Pauline Asingh

Bebyggelse - Vikingetid

Kulturlag - Vikingetid

263. Skellerup

14.05.07 Knebel

Boplads

Andet anlægsarbejde

St./æ.j.

sb. 31. På en lille ø eller næs i den nu udtørrede del af Knebel Vig undersøgtes 25 stærkt nedpløjede koge-gruber med ildskørnede sten, trækul, og molluskskaller. I en dyb grube uden skaller fandtes keramik fra ældre jernalder. Langs den tidligere strandlinie undersøgtes ca. 15 m af et omkring 5 m bredt kulturlag, aflejret på tørt land umiddelbart over selve strandkanten. Det op til 40 cm tykke kulturlag bestod af isolerede bunker af hjertemuslingeskaller, omgivet af skalblandede kulturlag med adskillige intakte eller splittede, stensatte ildsteder. Kun få dyreknogeter og oldsager. Flintafslag og keramik antyder en neolitisk datering. Under kulturlaget samt i senere forstyrrelser oppe på næsset fandtes omlejet materiale fra en mesolitisk skaldyng.

EBM 282

Lars-Jørgen Rasmussen

Grube - Ældre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

Grube - Ældre jernalder

264. Dandiget

14.06.01 Asferg

Voldanlæg/brandgrave

Vejanlæg

Udat./y.br./førrom.

Øst for Purhus undersøgtes over en ca. 60 m lang strækning et areal, som Dandiget tidligere har krydset, men hvor diget nu er så godt som sløjft. En fladeafdækning afslørede en grav (voldgrav) på begge sider af digearealet løbende parallelt med dette. Gravene lå med en indbyrdes afstand af 8-9 m, målt fra midte til midte. Bredden varierede fra ca. 2-3,5 m, mens dybden var ca. 1 m målt fra nuværende overflade. Fylden viste ingen tegn på, at gravene har stået åbne i længere tid. I den nordlige grav sås over en ca. 20 m lang strækning en ca. 30-60 cm, bred, uregelmæssig stenlægning/pakning, øverst af håndstore sten, herunder partielt sten i op til 50 cm længde. Stenpakningen kan muligvis være rester af en stenskonning på diget, dele af diger eller støtte for en konstruktion i graven. Der forekom dog hverken i denne eller den sydlige grav anlægsspor. De eneste spor af selve diget sås i den sydvestlige ende af udgravningen, hvor svage reminiscenser af diget sås i form af ca. 1,5-2,2 m brede og op til 30 cm tykke lag af dels muldblandet sand, dels gulbrunt undergrundsmateriale. På arealet imellem gravene, oprindeligt under diget, fandtes resterne af 4 brandpletter og 1 urnegrav, der kan dateres til sen bronzealder eller tidlig førromersk jernalder. Med hensyn til dateringen af Dandiget med tilhørende anlæg bragte undersøgelsen desværre intet nyt. Fra en af gravene fremkom et lille antal skår, men ingen af daterende værdi. Et af skårene, der har en pålagt liste med fingerindtryk, er muligvis en listehank fra yngre bronzealder. Der udtoges såvel i diget som i en af gravene prøver til pollenanalyse, som p.t. endnu ikke er foretaget

KHM 423/87

Folmer Christiansen

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

Forsvarsanlæg/voldsted - Udateret

265. Fårup Plantagevej

14.06.02 Fårup

Jordfæstegrav/boplads

Vejanlæg

Romersk jernalder

sb. 31. Søgegrøftsundersøgelse i større felt, tæt på område hvor der tidligere er blevet undersøgt jordfæstegrave og boplads spor fra ældre og yngre romersk jernalder. Der fremkom en stensat jordfæstegrav, 1,1 x 0,9 m, fra ældre romersk jernalder samt stolpehuller, fyldskifter og gruber fra ældre og yngre romersk jernalder

KHM 420/87

Søren Berthelsen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

266. Glenstrup

14.06.04 Glenstrup

Kirke

Andet anlægsarbejde

Middelalder

En indvendig restaurering og gulvoplægning i den store frådstenskirke, der har haft en fortid som klosterkirke, gav mulighed for at lokalisere fundamentene for det smallere kor, hvor store partier af et sekundært gulv af kridtstensfliser var bevaret. Et tilsvarende gulv i skibet lå 30 - 40 cm lavere, og der har formentlig været 3 trin fra skib til kor. Begge steder blev der påvist et mørtelgulv under kridtstensgulvet. I skibet lå overfladen af dette sikkert oprindelige gulv 70 cm under nuværende.

NM II 550/91

Morten Aamann Sørensen

Birgit Als Hansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

267. Fladbjerg

14.07.06 Mariager Ls

Formodet gravhøj

Råstof

Udateret

sb. 169. Prøvegravning i den formodede gravhøj, der imidlertid viste sig at være en naturlig kupering

KHM 0063

Folmer Christiansen

Gravhøj - Udateret

Gravplads/grav - Udateret

268. Krstrup Kirke

14.10.08 Krstrup

Gårdsanlæg

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

sb. 68. Søgegrøftundersøgelse på område ca. 30 m NØ for kirken, forud for byggeri af sognegård. Der blev konstateret de stærkt ødelagte rester af gårdsanlæg fra renæssance og nyere tid. Yderligere undersøgelse skønnedes ikke nødvendig.

KHM 0125

Inger Marie Hyldgaard

Bebyggelse - Nyere tid

269. Tjørnholm

14.10.08 Krstrup

Boplads

Vejanlæg

Ældre romersk jernalder

sb. 63. Gruber og stolpehuller hvoraf en del dannede to hegnsforløb. Den tilhørende bebyggelse formodes at ligge umiddelbart uden for udgravningsfeltet

KHM 0001

Søren Berthelsen

Bebyggelse - Romersk jernalder

270. Sjellebro

14.10.10 Lime

Veje

Diverse

J./midd.

sb. 43. Geofysisk opmåling af vejkomplekset omkring maskestenen ved Alling Å, foranlediget af forsøg med nyt georadarsystem (pulseEKKO IV) i samarbejde med Geologisk Institut ved Aarhus Universitet. Udover kontrolmålinger i kendte dele af anlæggene og måleprofiler, hvor andre geofysiske metoder tidligere er afprøvet, lokaliseredes ikke-undersøgte dele af vejkomplekset, ligesom en række forhold vedrørende terræn og tidligere åløb kunne afklares.

Mogens Schou Jørgensen

Vej/bro - Jernalder

Vej/bro - Middelalder

271. Vivild Søndergård

14.10.20 Vivild

Boplads

Dyrkning

Yngre stenalder

Mindre prøvegravning af bopladsområde fra yngre stenalder. Ved undersøgelsen fremkom gruber og kulturlagsrester, der i mange tilfælde var forstyrret af rodvælttere. Keramikfund daterer lokaliteten til MN A I-II.

KHM 0175

Reno Fiedel

Bebyggelse - Yngre stenalder

272. Kalø Teglværk

14.11.01 Bregnet

Hustomter/landsby

Diverse

Midd./nyere tid

sb. 226. Undersøgelse af ovnanlæg, vej, brønd samt hustomter i forbindelse med en tidligere undersøgt teglovn. Det undersøgte område på ca. 15 x 40 m dækker blot en lille del af den forsvundne landsby Bregnet, der tidligere lå på marken. Afstanden fra udgravningsfeltet til den nu ensomt beliggende Bregnet kirke er 400 m, til Kalø borgruin ca. 1.700 m. Landsbyen er endnu ikke afgrænset. Der fremkom mindst 4 bygninger med jordgravede vægstolper, 1 nedbrændt hus med tagbærende vægstolper og teglsyld mellem stolperne, samt 1 syldstenshus med en begravet hund under gulvet. Dateringen på de fundne anlæg strækker sig fra omkring midten af 1400-tallet til tiden omkring 1600. Der blev fundet en del genstande fra samme periode

KHM 535188

Inger Marie Hyldgaard

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

273. Egå Mosevej

14.11.02 Egå

Boplads

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder

Ved rekognoscering i forbindelse med nedlægning af kloakledning var der påvist et bopladsområde fra ældre jernalder. Ved udgravning af lokaliteten blev der afdækket et område på 1.500 m². Herved fremkom 3 gårde, som var delvis adskilt fra hinanden af en grøft. Nord for bebyggelsen fandtes flere store affaldsgruber, som indeholdt keramik fra førromersk jernalder, per. IIIa.

FHM 3724

Anne Bloch Jørgensen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

274. Lægårdsvej

14.11.02 Egå

Boplads

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder

Ved rekognoscering i forbindelse med nedlægning af kloakledning blev der påvist bopladsspor fra jernalderen. Ved udgravning af lokaliteten afdækkedes et område på 2.400 m². Herved fandtes dele af en landsby fra sen førromersk jernalder: 2 gårde, som lå nær ved hinanden på hver sin lille forhøjning i terrænet. Den ene gård var ombygget flere gange, og indhegnet i den yngste fase. Lavningerne mellem gården var opfyldt med kulturlag. Nord for bebyggelsen fandtes et par store affaldsgruber, som indeholdt keramik fra førromersk jernalder, per. IIIa.

FHM 3726

Anne Bloch Jørgensen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

275. Rosenholm

14.11.04 Hornslet

Bro

Restaurering

Renæssance

Ved omsætning af yngre dæmning over voldgrav afdækkedes meget betydelige rester af en bro med fire gennemløb, hvoraf de tre har været overhvalvede, mens det fjerde nærmest huset har været dækket af en bevægelig klapp. Det stensatte brohoved foran slottets fremspringende portbygning viste sig at have stået tomt for jord og må have fungeret som grube for vindebroens kontravægt.

Johs. Hertz

Vej/bro - Nyere tid

276. Vendehøj

14.11.04 Hornslet

Gravplads/boplads

Råstof

Ældre romersk jernalder

sb. 36. Syv brandgrave (4 urnegrave og 3 brandpletter) undersøgtes på lokalitet, hvor der tidligere er undersøgt ni jordfæste- og 14 brandgrave. Der blev desuden registreret tre kogegruber, ni stolpehuller og seks fyldskifter

KHM 135/69

Søren Berthelsen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

277. Brådelys

14.11.06 Mørke

Brandgrave

Andet anlægsarbejde

Romersk jernalder

sb. 21-23. I tilknytning til et tidligere vådområde blev der udgravet 2 brandgrave, beliggende under et 1/2 m tykt tørvelag. Gravene var delvist bortgravet i forbindelse med anlægsarbejdet. Foruden brændte knogler i begge grave, indeholdt den ene en jernkniv og lerkarskår, dateret til ældre romersk jernalder

EBM 279

Pauline Asingh

Gravplads/grav - Romersk jernalder

278. Ommestrup I

14.11.06 Mørke

Boplads

Vejanlæg

Br./j.

sb. 53. Prøvegravning hvorved der fandtes 7 fyldskifter med skår og flint, der kan dateres til bronze- og jernalder. Der var ikke grundlag for yderligere undersøgelse.

KHM 0147

Søren Berthelsen

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Jernalder

279. Ugelbølle

14.11.06 Mørke

Boplads/kulturlag

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

sb. 21-23. På et højdedrag, nær kanten af et tidligere grustagningsområde, er der udgravet enkelte bopladsgruber og mindre partier af kulturlag. Anlæggene var stærkt medtagne af dyrkning. De dateres på baggrund af bopladsflint og lerkarskår til tidlig neolitikum

EBM 280

Pauline Asingh

Bebyggelse - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

280. Skaldehøje Syd

14.11.06 Mørke

Høj

Andet anlægsarbejde

Ældre bronzealder

sb. 21-23. Stærkt nedpløjet bronzealderhøj, bestående af en byggefase med højfyld bevaret i op til 60 cm. Centralt i højen var der en stenkiste, omsluttet af en delvist forstyrret stendynge. Kisten var sat af kløvede sten. Indvendige mål: 1,40 x 0,55 m. Den indeholdt brændte knogler. Den ene af formodentlig 3 dæksten manglede. Den er antagelig fjernet i forbindelse med en amatørudgravning i højen i 1957, hvor der bl.a. blev fundet en bronzekniv. Kniven, som antagelig stammer fra stenkisten, dateres til ældre bronzealder, per. III

EBM 265

Pauline Asingh

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

281. Rostved II

14.11.09 Thorsager

Gravplads

Vejanlæg

Romersk jernalder

sb. 175. På toppen af et skovklædt højdedrag er der udgravet en mindre gravplads fra ældre romersk jernalder, beliggende i tilknytning til et bopladsområde. Gravpladsen bestod af 3 gravhøje, hver med en central jordfæstegrav og op til 6 sekundært anlagte brandgrave. Desuden 3 jordfæstegrave uden høj. Gravhøjene var cirkulære, i diameter op til 12 m store og 3/4 m høje, med et kompakt stenlag øverst. Herunder det centrale gravanlæg omgivet af op til 3 omtrent koncentriske kredse af tætstillede sten, anlagt i en lav jordhøj. Foruden den sædvanlige østjyske lerkaropstilling udmærkede en kvindegrav sig ved et overdådigt udstyr bestående af bl.a. en gulfingerring, et bronze- og sølvprydet bælte samt adskillige glasperler. Gravpladsen udgør formodentlig et gravsted for en mindre kreds af det tilstødende bopladsområdes beboere, et familiegravsted.

EBM 277

Pauline Asingh

Gravhøj - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Århus Amt

282. Borum Eshøj III

15.01.01 Borum

Høj/boplads/ardspor

Selvvalgt forskning

Br./oldtid

Udgravning af overpløjet gravhøj, der ligger tæt ved Borum Eshøj. Centralt i højen en stenlægning til en bulkiste. I stenlægningen svage spor af en kiste, men ingen gravgaver eller spor af den døde. Højfoden markeret ved et velbevaret stengærde. Under gravhøjen bevarede ardspor og gruber, der endnu ikke er undersøgt. Højen bliver udgravet i samarbejde med elever fra et arkæologisk valghold under Sabro Korsvejsskole.

FHM 3406

Niels H. Andersen

Ager/mark - Oldtid

Bebyggelse - Oldtid

Gravhøj - Oldtid

Gravplads/grav - Oldtid

283. Borum Eshøj IV

15.01.01 Borum

Høj

Selvvalgt forskning

Bronzealder

sb. 10. Udgravning af overpløjet gravhøj, der ligger tæt ved Borum Eshøj. Højen er endnu et par meter høj og har været omgivet af en kraftig og bred stenlægning. Undersøgelsen forventes at fortsætte i et par år. I 1991 blev udgravningen foretaget af amatørarkæologer og lokale beboere.

FHM 3571

Niels H. Andersen

Gravhøj - Bronzealder

Gravplads/grav - Bronzealder

284. Todderup

15.03.01 Brabrand

Gård

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 79. Ved prøvegravning i 1988 påvistes en middelalderbebyggelse (AUD 1988, 311). Fundstedet var en svag hævnning i et lavt, lidt ujævnt terræn med tilgroede vandhuller. Der blev afdækket et areal på godt 3.000 m², hvorved fremkom 2 hustomter, 1 "staklade", 2 brønde og en grøft. Keramikfund daterede bebyggelsen til 12-1300-tallet. Det mindste hus var 15 m langt og 5 m bredt. Det største var 18 x 5,5 m. Begge huse var markeret af stolpehuller i vægforløbet. Stolpehuller midt i østenden tyder på, at de i denne del har haft sulekonstruktion. "Stakladen" bestod af 4 kraftige stolpehuller anbragt i et kvadrat på 3 x 3 m. Den ene brønd var en 3 m dyb kassebrønd bygget af kantstillede egeplanker. Den er dendrokronologisk dateret til år 1230. Kampestenbrønden var godt 2 m dyb og indeholdt keramik fra 12-1300-tallet. Grøften i udgravningsfeltets sydlige del havde et forløb, der var identisk med afgrænsningen af "Todderup Mark" på matrikelkortet fra 1840. Da grøften indeholdt keramik jævn gammel med bebyggelsen, må der være tale om torpens oprindelige skelgrøft. Søgegrøfter uden om udgravningsfeltet afslørede ikke yderligere bebyggelse, så torpen har tilsyneladende kun bestået af en enkelt gård. Fundomstændighederne tyder på to faser i bebyggelsen. Det lille hus, træbrønden og evt. stakladen markerer grundlæggelsen. Det store hus og kampestenbrønden udgør den yngre fase.

FHM 3731

Jens Jeppesen

Bebyggelse - Middelalder

285. Kærbygård Mølle

15.03.03 Kasted

Vandmølle

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 10. Ved bredden af Egåen, nær Kastvad Bro, udgravedes resterne af en vandmølle, som iflg. skriftlige kilder blev nedlagt omkr. 1657. Dendrokronologiske dateringer tyder på, at møllen er opført i de første årtier af 1100-tallet.

FHM 3738

Anne Bloch Jørgensen

Vandmølle - Middelalder

286. Geding

15.03.08 Tilst

Høj/boplads/brandgrav

Vejanlæg

Oldtid/y.st.

Overpløjet gravhøj med en intakt men fundtom centralgrav. Det drejede sig om et øst-vest vendt stenleje til en bulkiste. Under højen fandtes en brandgrav fra sen enkeltgravskultur. Gravgodset bestod af en tapkile samt rester af et tandstokornamenteret lerkar. Graven var overlejret af en let forsænket hustomt, der fremstod som et syd-nord vendt fyldskifte på 8 x 4 m. Heri fandtes keramik fra klokkebægerkultur, fragmenter af flintredskaber og flintafslag. I et afgrænset område lå en tæt koncentration af forkullet korn. Syd for huset var en bopladsgrube med klokkebægerkeramik og en knust kværnsten

FHM 3517

Jens Jeppesen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

287. Løkkebjerg

15.03.08 Tilst

Affaldsgruber

Vejanlæg

Y.st./y.br.

sb. 71. Ved en større fladeafdækning fremkom et kompleks af sammenhængende affaldsgruber samt spredte, enkeltliggende gruber og ildsteder. De fleste affaldsgruber indeholdt keramik fra slutningen af yngre bronzealder. Desuden var der mindre fyldskifter med tidligneolitisk keramik. Der fandtes ingen spor efter hustomter.

FHM 3544

Jens Jeppesen

Grube - Yngre stenalder

Grube - Yngre bronzealder

288. Børglumvej

15.03.09 Vejlbj

Boplads/højryggede agre

Andet anlægsarbejde

Y.st./førrom./midd.

sb. 41. I et lokalplanområde var der ved rekognoscering påvist bopladsspor fra ældre jernalder. Ved udgravningen blev der afdækket et område på ca. 2.500 m². Herved fremkom et enkeltliggende gårdsanlæg og affaldsgruber fra sen førromersk jernalder, et samtidigt kulturlag i et nærvedliggende vandhul, samt gruber fra tidlig førromersk jernalder, en enkelt grube fra yngre stenalder, og et system af højryggede agre fra middelalderen. Boplads, kulturlag og gruber er dateret ud fra keramikfund. Der blev udtaget og analyseret pollen- og plantermakrofossilprøver fra kulturlaget i vandhullet, samt plantemakrofossilprøver fra stolpehuller i gårdsanlægget.

FHM 3634

Anne Bloch Jørgensen

Grube - Yngre stenalder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Ager/mark - Middelalder

289. Mosegård II

15.06.03 Grundfør

Høj/ardspor

Vejanlæg

Bronzealder

sb. 9. Overpløjet gravhøj, der ved centrum havde den tørveopbyggede fyld bevaret i knap 1 m tykkelse. De bevarede rester af en randstenskæde bestod af 1/2 m store sten, hvorimellem der var mindre sten. Højfylden gik kun ud til denne stenkreds og viste, at gravhøjen har haft en diameter på 21 m. Oven på randstenskæden fandtes et forarbejde til en kværnsten, hvori der var indhugget et hjulkorsmotiv. 2 m uden for højfoden var der spor efter en fritstående stenkreds. Den har bestået af store sten anbragt med ca. 1 m mellemrum. En enkelt af disse fandtes endnu. Den var ca. 1 x 1 m stor og 1/2 m tyk. I højens centrum fandtes spor efter en øst-vest vendt bulkiste. Den var ca. 3,80 m lang og 0,85 m bred og stod let nedgravet i muldlaget under højen. Graven var tilsyneladende plyndret i oldtiden. I østenden var der en mindre forstyrrelse, og de spredte potteskår, der blev fundet i graven, lå hovedsageligt koncentreret der. Uden om graven blev der afdækket ret velbevarede rester af afhårede huder, der har dækket hele den centrale del af højbunden. Disse hudrester kunne følges ind til et par meter uden for graven, og så ud til at ligge i 2 lag, der har gået henholdsvis over og under bulkisten. Under hele højen fandtes ardspar

FHM 3617

Jens Jeppesen

Ager/mark - Bronzealder

Gravhøj - Bronzealder

290. Mosegård III

15.06.03 Grundfør

Høj/ardspor

Vejanlæg

Oldtid

Overpløjet gravhøj, der fremstod som en svag hævnning i terrænet. Der var bevaret et ca. 10 cm tykt lag tørveopbygget højfyld. Ingen spor efter randsten. Højfyldens udstrækning viste, at diameteren har været ca. 13 m. I hele højområdet var der tætliggende ardspar. I centrum lå en fundtom, øst-vest vendt grav, der kun var lidt forstyrret i østenden. Graven var 2,25 m lang og ca. 1 m bred. Den bestod af 2 rækker hovedstore sten lagt i 2 lag. De øverste var delvist væltet ind i gravområdet. Stenene har tilsyneladende støttet en plankekiste

FHM 3536

Jens Jeppesen

Ager/mark - Oldtid

Gravhøj - Oldtid

291. Mosegård IV

15.06.03 Grundfør

Høj

Vejanlæg

Oldtid

sb. 6. Overpløjet gravhøj, der fremstod som en ganske svag hævning, hvor mulden var mere lerholdig end i omgivelserne. Der fandtes ingen højfyld eller randstensspor. Inden for højområdet var flere nyere nedgravninger med en dybde på 10-20 cm. Det drejede sig muligvis om plyndringshuller. Ifølge sognebeskrivelsen blev der gjort betydelige bronzealderfund i denne eller nabohøjen, da de blev sløjftet i slutningen af forrige århundrede

FHM 3535

Jens Jeppesen

Gravhøj - Oldtid

Gravplads/grav - Oldtid

292. Klokhøje IV m. fl.

15.06.04 Lisbjerg

Gravpladser/bopladser

Andet anlægsarbejde

Y.br./æ.rom.

Prøvegravning på 28 lokaliteter. På marken vest for Lisbjerggård fandtes ved prøvegravning en meget stor landsby fra førromersk jernalder/ældre romersk jernalder, som dog ikke udgravedes ved denne lejlighed. Umiddelbart nord for bebyggelsen fandtes i spredte smågrupper under flad mark og i randen af ældre overpløjede høje, grave fra ældre romersk jernalder. En enligt liggende urnebrandgrube med jernsværd, flere fundfattige brandgrave, en jordfæstegrav med lansespids, en jordfæstegrav med døllemejsel, flere lerkargrave og endelig en grav med meget bevaret kistetæ og en ringformet trægenstand formet af et ca. 5-7 cm bredt sammenbøjet træbånd. Omkring 400 m nord for denne lokalitet udgravedes en lerkargrav fra ældre romersk jernalder (Vestergård II). Graven indeholdt 10 lerkar og et fragment af en jernkniv. På samme lokalitet (2084) udgravedes også et antal affaldsgruber fra yngre bronzealder. Disse må dog have forbindelse med lokaliteten Vestergård I (2083) lidt syd herfor, hvor der foretoges en udgravning af et antal affaldsgruber fra yngre bronzealder. En af disse indeholdt et stort antal lerkar af mange former, heriblandt mange drikkekopper, skåle og forrådskar m.m.

FHM 3485 U og R, 2083, 2084

Bjarne Henning Nielsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

293. Damgården IV, VII m.fl.

15.06.06 Søften

Boplads/gravplads/høj

Andet anlægsarbejde

Y.st./førrom./æ.rom.

sb. 58, 63. Hinnerup Kommunes planer om et erhvervsområde ved Søften førte bl.a. til udgravningen af en boplads fra sen førromersk og ældre romersk jernalder. Bopladsen bestod af 7 gårdsanlæg anlagt i en nord-sydlig række. Øst for gårdene fandtes et stort grubekompleks. I det enkelte gårdsanlæg kunne udskilles op til 7 på hinanden følgende langhuse. De ældste faser af bopladsen viser en forholdsvis løs placering af gårdene med langhuse og staklader, mens de yngre tydeligt er placeret i en markant nord-syd orienteret række. Stakladerne er nu forsvundet, men langhusenes staldender ses ofte at være tilføjet et eller to fag. Området mellem gårdene udnyttes øjensynlig ikke til anlæg, der gav spor i undergrunden. Bopladsen synes dermed at vise en bopladsudvikling fra en ret fri struktur til en udpræget parcellering. Knap 150 m NØ for bopladsen fandtes en lav overpløjet gravhøj, Højen indeholdt som centralanlæg en grav fra en tidlig del af senneolitikum. Graven var en bulkiste af egetræ støttet under bunden og i siderne af flade sten samt lerpakning. Den indeholdt en fladehugget flintdolk, 7 fladehuggede, fligede pilespidser fundet tæt sammen og 1 ravperle. En lerkargrav fra ældre romersk jernalder overlappede denne grav, og fra højen i øvrigt kom yderligere 7 grave fra ældre romersk jernalder, heriblandt en brandplet med lanse, skjold og skjoldhåndtag. I lokalplanområdet er tidligere fundet grave fra ældre romersk jernalder, ligesom der kan udpeges endnu mindst en gravplads i samme afstand fra bopladsen, så vel som forgængere til denne. Disse sidste afventer dog udgravning.

FHM 3567E, 3567K

Bjarne Henning Nielsen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

294. Østerengård

15.06.06 Søften

Boplads

Vejanlæg

Yngre bronzealder

sb. 52. På en bakketop i et ret højtliggende område, der skråner mod SØ fandtes 2 hustomter. Kun stolpehuller efter tagbærende stolper var bevaret. Det største hus har været ca. 22 m langt og 5,5 m bredt. Der fandtes 6 par tagbærende stolper. Det andet hus var lidt mindre, ca. 17 m langt og 5 m bredt. Det havde 4 par tagbærende stolper. De 2 huse lå parallelt med en indbyrdes afstand på ca. 13 m. Trods en omfattende fladeafdækning fandtes ikke flere huse. De sparsomme keramikfund daterer bebyggelsen til yngre bronzealder

FHM 3522

Jens Jeppesen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

295. Hæst

15.06.07 Trige

Høj/ardspor

Vejanlæg

Oldtid

sb. 48. Overpløjet gravhøj observeret på luftfoto. I terrænet kunne den erkendes som en ganske svag hævnings. Der fandtes ingen højfyld bevaret, men midt i området var der over en strækning på ca. 8 m mellem pløjelag og råjord et ca. 10 cm tykt, gråt fyldlag, der øverst afsluttedes af en mørk stribe. Det drejede sig sandsynligvis om rester af muldlaget under højen med formuldet væksthorisont øverst. Inden for højområdet fandtes delvist bevarede ardspor. Desuden var der spredte stenspor ved sydsiden. Ingen af disse kunne dog med sikkerhed siges at være efter randsten

FHM 3537

Jens Jeppesen

Ager/mark - Oldtid

Gravhøj - Oldtid

Gravplads/grav - Oldtid

296. Knoldene

15.06.08 Ølsted

Affaldsgruber

Vejanlæg

Førromersk jernalder

sb. 16. I 2 søgegrøfter på henholdsvis 53 x 4 m og 41 x 2 m fremkom flere affaldsgruber, der indeholdt keramik fra sen førromersk jernalder. I de største gruber var desuden en tæt koncentration af store sten. Der fandtes ingen tegn på hustomter i det afdækkede område

FHM 3534

Jens Jeppesen

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

297. Påskehøjgård

15.06.08 Ølsted

Affaldsgruber

Vejanlæg

Førromersk jernalder

sb. 41. I en søgegrøft på 75 x 4 m fremkom adskillige større og mindre affaldsgruber. Der blev gravet et snit igennem 2 af disse. De viste sig at være ca. 1 m dybe og indeholdt keramik fra sen førromersk jernalder. I søgegrøften fandtes ingen tegn på hustomter

FHM 3547

Jens Jeppesen

Grube - Førromersk jernalder

Skanderborg Amt

298. Falkenberg

16.01.09 Skannerup

Boplads

Andet anlægsarbejde

Romersk jernalder

sb. 57. På en højtliggende terrasse oven for Gjern Ådalen udgravedes et samlet bopladskompleks fra ældre romersk jernalder. Bopladsen har bestået af 4 tæt sammenbyggede gårde i flere faser, der har ligget i en øst-vest orienteret række, omgivet af til dels bevarede hegn. Ca. 90 m nordligere fandtes desuden spor efter et femte - desværre meget dårligt bevaret gårdsanlæg fra samme periode.

SIM 7/1991

Knud Bjerring Jensen

Bebyggelse - Romersk jernalder

299. Falkenberg

16.01.09 Skannerup

Høj

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

sb. 65. Overpløjet enkeltgravshøj med en ca. 2,4 x 1,1 m stor bundgrav med tydelige kistespor. I graven fandtes 1 økse af Glob's type F2 samt 1 flække af flint.

SIM 6/1991

Knud Bjerring Jensen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

300. Tvilumgård

16.01.14 Tvilum

Høj/ardspor

Dyrkning

Yngre stenalder

sb. 83. Overpløjet enkeltgravshøj med en forstyrret, ca. 2 x 1 m stor grav, hvori fandtes spredte skår af et overgravsbæger. Omkring højen fandtes et 7,5 m stort randstengærde i form af en 1,6 m bred og omtrent flad bræmme af op til 0,75 m store sten. Under højen fandtes svage ardspor.

SIM 85/1991

Knud Bjerring Jensen

Ager/mark - Yngre stenalder

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

301. Ladegårdsbakken

16.02.08 Skanderup

Affaldsgrube

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder

sb. 113. Undersøgelse af flere større affaldsgruber med kraftigt indhold af trækul og keramik samt sten og brændt ler. Der var sandsynligvis tale om opfyldte lertagningshuller.

SBM 275

Helle Reinholdt

Grube - Førromersk jernalder

302. Horndrup Holm

16.05.10 Tåning

Vandmølle?

Diverse

Vik./midd.

sb. 84. Undersøgelse af større, træbygget anlæg på begge sider af Tåning Å, der forbinder Skanderborg Sø med Mossø. Anlægget har været kendt siden 1930'erne, da vandstanden blev sænket med 1 m. Med jordbor blev registreret områder, hvor fasciner har været lagt ud for at stabilisere en blød bund. I forlængelse af disse stræk med fasciner blev registreret såvel vandrette som lodrette stolper tværs over åen. På det tørre land på begge sider af åen og langs dennes bredder er registreret systemer af spejlkløvet tømmer, antagelig en art spunskonstruktion. Dendrokronologiske dateringer viser tiden omkring 1000-årenes midte til 1110-1115

SBM 125

Helle Reinholdt

Vandmølle - Vikingetid

Vandmølle - Middelalder

303. Horsens by

16.03.03 Horsens

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Vik./midd./nyere tid

sb. 52. I 1991 fik Horsens Museum mulighed for arkæologiske undersøgelser i byen af en dimension, der normalt ikke er dansk byarkæologi beskåret, men hvor de kommende år kan betyde, at tilsvarende muligheder vil opstå i mange andre købstæder. Byens kloaknet i den indre del skulle totalt omlægges, således at kommunen kunne opfylde intentionerne i bl.a. Vandmiljøplanen. Samtidig ønskede man at etablere byens hovedstrøg, Søndergade, som gågade og derfor skulle opgravningsarbejdet i midtbyen - dvs. hele den middelalderlige bykerne - foretages kontinuerligt og inden for en snæver tidshorisont, hvor størstedelen af projektet skulle løbe i årene 1991 og 1992 og slutte med de sidste få undersøgelser i foråret 1993. Kloaknettets udskiftning betød grøfter på 3 m bredde og 3 m dybde, samt supplerende ledningsarbejder for vand, el, fjernvarme og telefon og i de planlagte gågader også totalafgravning for ny bundsikring og gadebelægning. På et meget tidligt tidspunkt i planlægningsfasen indgik museet i et tæt samarbejde med kommunens kloakafdeling omkring koordinationen og indarbejdelsen af de arkæologiske interesser ved det store anlægsarbejde. Da Horsens, byarkæologisk set, er en jomfruelig by, var det vigtigt at udarbejde en fremgangsmåde, hvor alles interesser blev optimalt tilgodeset, men hvor det også var klart, at museet ikke kunne følge museumslovens ordlyd til yderste konsekvens. Der blev udarbejdet en model, hvor museet forud for anlægsarbejderne kunne udvælge og udføre en række mindre prøveudgravninger, placeret på steder, hvor det på forhånd var sandsynligt, at man ville støde på anlæg og her blev byens befæstning prioriteret højt. De mindre felter skulle forud for kloakgrøften først og fremmest give oplysninger om kulturlagens karakter og ikke mindst datering, således at de gennemgående profiler kunne sammenkobles. Dette arbejde blev udført, før hver enkelt gadestræknings opgravning. I selve kloaktracéet blev indsatsen koncentreret om profilundersøgelser og -opmålinger, således at samtlige snit gennem den middelalderlige by er dokumenteret. Med jævne mellemrum er der udgravet "søjler" gennem kulturlagene, således at dateringsmateriale er fremkommet overalt. Profilforløbene gennem gaderne er desuden suppleret med oplysninger fra de mange stikledninger til gadernes ejendomme. På baggrund af undersøgelsens karakter, hvor kulturlag i store mængder bortgraves, og hvor enkeltfund ofte kan overses, valgte museet at satse en del af økonomien på naturvidenskabelige undersøgelser af den bortgravede jord. I et samarbejde med David Robinson, Nationalmuseet, er der udtaget prøver fra alle grøfter, således at man nu kan undersøge miljøet i en middelalderby og dens nærmeste omgivelser på forskellige tider i udviklingen. Analysearbejdet er stadig i gang på nuværende tidspunkt, men de foreløbige oplysninger viser, at sådanne informationer i høj grad kan udbygge resultaterne og skabe ny viden, især ved undersøgelser af denne specielle karakter. Det daglige udgravningsarbejde foregik i tæt samarbejde med de skiftende entreprenører, således at udgravningsholdet havde en arbejdsdag til at registrere profilerne i den foregående dags grøft inden tilfyldning. Stødte man på anlæg, der skønnedes særligt arkæologisk interessante, blev der udført supplerende undersøgelser. Et sted i byen, nemlig hovedgaden, Søndergade, fik museet mulighed for at forlade grøfterne. Af hensyn til den nye gadebelægning blev al kulturjord i vejkassen bortgravet. Det gav lejlighed til at foretage en egentlig fladegravning på ca. 500 m og dermed få oplysninger, profilgrøfterne normalt ikke ville kunne aftvinges. En stor del af de højmiddelalderlige gader i Horsens er således nu gennem- og bortgravet, og de resterende følger inden sommeren 1993. Resultaterne har været særdeles gode, og her skal gives en foreløbig oversigt over de væsentligste nyvindinger, som for overskuelighedens skyld er samlet i perioder. I den vestlige del af Borberggade 1) er der for første gang påvist bebyggelse fra vikingetid. I alt blev der fundet seks grubehuse, hvoraf kun et enkelt kunne undersøges nærmere. Halvkuglekar og klæbersten daterer husene til 900-årene, men om bebyggelsens struktur og karakter kan der endnu ikke siges noget klart. Umiddelbart vest for bebyggelsen blev der påvist en naturlig afgrænsning, bestående af en 3 m dyb og 20 m bred nord-syd orienteret naturlig rende, der i vikingetid har været vandfyldt, og som først er opfyldt omkr. 1200. Gravpladsen til bebyggelsen blev fundet 200 m mod vest ved den nævnte fladeafgravning i Søndergade 2). Der blev fundet 14 jordfæstegrave, hvoraf de 10 indeholdt bevarede skeletrester, overvejende øst-vest orienteret i rygleje. Med sikkerhed fandtes én kammergrav, der i den første kloakprofil var tolket som grubehus. Graven var opbygget af lodrette planker, og af gravgaver fandtes 1 perle, 1 hvæssesten og skår af halvkuglekar. Kun i 2 af de øvrige grave fandtes gravgods, som i begge var 1 jernkniv. En grav skilte sig ud fra de øvrige. Den indeholdt 2 skeletter oven på hinanden, begge stærkt sammenfoldede med hovedet nederst. Antagelig er der tale om 2 trælle i samme grav og relateret til en jordfæstegrav. Der blev påvist grave i 2 lag, hvilket måske siger noget om brugstiden. Dateringen ligger inden for 900-årene, men om gravene er hedenske, kristne eller fra overgangstiden kan ikke afgøres. Fra 1000-årene er over grubehusene i Borberggade påvist en grøft, der må tolkes som en skelgrøft for en bebyggelse nord for gaden. Måske det første tegn på en egentlig grundopdeling. Syd for grøften, hvor middelaldergaden og den nuværende løber, fandtes flere veje og gangflader af sand og grus - også fra 1000-årene. Aktiviteter fra 1100-årene er påvist i Borberggade 1), hvor bl.a. en bro over det tidligere omtalte fugtige område kunne dateres til midten af 1100-årene. Over denne fandtes flere træbroer

og/eller træveje, nemlig 5 i alt og alle dendrokronologisk dateret inden for 2. halvdel af 1100-årene. Øst herfor fandtes flere veje af grus og sand, hvoraf en kunne følges over 120 m og bestod af 8-9 tynde vejlag, hvori der blev fundet skår af Pingsdorffkar. Et enkelt hus fra denne periode blev også registreret. Bebyggelsen er samtidig med den tidligere påviste på Mælketorvet (AUD 1990, 289). Det er også i Borberggade, at aktiviteter fra 1200-årene er bedst repræsenteret. Dog fandtes i både Søndergade 2) og Nørregade 3) en række gruber fra denne tid. I Borberggade fandtes flere træveje samt flere huse og et plankeværk, der alle fulgte en byggelinje, svarende til skelgrøften fra 1000-årene, og som fastholdtes indtil 1930'erne. I Borbergades østligste del sås en kraftig lerbunderet vej, der måske skal ses i sammenhæng med Gråbrødreklosterets grundlæggelse i 1261. I tiden omkring 1300 eller måske lidt før har byen undergået store forandringer. Udgravningerne viser, at man på dette tidspunkt har udlagt en ny byplan, der kom til at øge byområdet væsentligt, og som gav plads til bl.a. nye institutioner. I alle de undersøgte gader, med undtagelse af Borberggade, Rådhusgade og Havneallé, kunne der påvises store afgravninger helt til undergrundssand og herefter er udlagt et gruslag af varierende tykkelse. Gruslaget, der må tolkes som de første færdselsveje, har en udbredelse svarende til gadernes nuværende bredde - i Søndergade op til 20 m. Senere i middelalderen er dele af dette gruslag dog dækket med bebyggelse. Afgravningen og planeringen er foregået i hele byen på samme tidspunkt. Samtidig befæstes byen med en 10-12 m bred voldgrav, og som centrum fungerer det kongelige kapel Skt. Jacob (nu Vor Frelser). Voldgraven er påvist under hele den sydlige del af Havneallé, ved Borberggade, på Mælketorvet og i Søndergade ud for gaden Graven. I Kattesund, hvor graven må formodes at have krydset gaden, var graven kun ca. 7 m bred og 1,5 m dyb. De øvrige gravsnit viste dybde på 4-5 m, og hvorledes forholdene i Kattesund skal tolkes er endnu usikkert. Såvel i Borberggade som ved Mælketorvet er der fundet formodede rester af byporte som stenfundamenter. Hvor lang tid dette anlægsarbejde har taget er usikkert, men overskud til etablering af ny bebyggelse synes der at have været. I Borberggade er registreret en håndfuld huse, alle træbyggede eller lerklinede med lerstampede gulve. I Søndergade 2) fandtes et anlæg, der dateringsmæssigt ligger lige efter planeringen og grusudlægningen. Det bestod af en smuk brolægning, kantet med store kampesten, og det kunne følges over mere end 80 m. Der kan være tale om rester af en meget regelmæssig husrække, eller dele af en fint anlagt vej. Mod nord er den samtidige bebyggelse påvist, og mellem denne og brolægningen er der et frit stykke på 6-7 m, hvor der ikke er påtruffet gadelag. Vejtolkningen giver således tolkningsproblemer med dette "frie" stykke, men heller ikke hustolkningen er entydig, da der på brolægningen ikke er fundet rester af lerklinede vægge eller andre husdetaljer, bortset fra tagtegl og munkesten, der også forekommer i de øvrige lag. 2 mindre søgegrøfter på torvet viste, at der ikke her synes at være kirkegård. Torvet synes udlagt som torv på samme tid, som gaderne udlægges. Hele torvet skal afgraves i 1992, og der bliver mulighed for en større undersøgelse i forbindelse hermed. I Nørregade 3) er der ikke påtruffet bebyggelse, der er ældre end 1400-årene. Det må derfor antages, at denne gade først er blevet udbygget på dette ret sene tidspunkt. Fra samme tid stammer undersøgelsens hidtil eneste stenhus, beliggende i Borberggade. Her fandtes rester af en trappe fra gaden og ned i kælderen. På samtlige gader kan det ses, at man i denne periode jævnlige har fornyet og repareret belægningerne. Voldgraven er i 1400-årene flere steder gjort smallere ved opfyldning, bl.a. på stykket mellem Søndergade og Nørregade. I forbindelse hermed er der ved Mælketorvet anlagt en kraftig, stensat vandrende, formentlig fra et større hus og ud i den indskrænkede voldgrav. Ved krydset Havneallé/Borberggade synes noget lignende at være hændt. Her er senere anlagt en ny, smallere grav inden for den gamle. Kanterne er her opbygget af ler og forstærket med træ, hvoraf et stykke med bark er dendrokronologisk dateret til at være fældet 1425. I 1500-årene tilkastes voldgraven, og byen udvider sig. I Rædersgade er der påvist rester af det gamle vandfyldte område Hestedam - som i dette århundrede fyldes op af flere gange og dermed kan udvide bebyggelsesområdet. Flere huse er påvist i Borberggade, og over voldgraven i Søndergade er påvist et endnu ikke undersøgt fundament. De store kloakgravninger har givet mange nye resultater, især påvisningen af en 900-tals bebyggelse med gravplads og derefter kontinuerlig bosættelse frem til i dag. Endvidere har det været muligt at påvise de meget store forandringer, byen gennemløber omkring 1300. En helhedsplan, der skaber en højmiddelalderlig byplan, som den kendes i hele det nordeuropæiske område, og hvor tilsvarende forandringer også kan erkendes fra midten af 1200-årene og fremefter. Endnu er mange spørgsmål åbne, bl.a. er byens ældste sognekirke ikke fundet, men de omfattende grøftegravninger giver nu mulighed for at fortsætte arbejdet mere detaljeret inde på grundene. I gaderne er der nu kun meget lidt bevaret af kulturlagene, idet alt er bortgravet. Den valgte metode har vist sig at være rimelig brugbar, hvor en række bestemte oplysninger kan fås. Imidlertid viste fladegravningerne i Søndergade også, at andre informationer kun kan fås på denne måde, og at profilerne ikke fortæller nok. En kombination vil, om det er muligt, være ønskelig.

HOM 570,601-615

Hans Mikkelsen

Jørgen Smidt-Jensen

Ole Schiørring

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

304. Molgjer

16.03.06 Tamdrup

Røse/høj

Råstof

Ældre bronzealder

sb. 41-43. Udgravning af en gruppe høje forud for råstofindvinding. Den vestligste af højene var en cirkulær røse opbygget af et til to lag hovedstore og større sten omgivet af en markant randstenskæde af generelt større sten. Røsen var partielt velbevaret, men desværre var det centrale område forstyrret i nyere tid. Fund af dolktidsflint mellem røsens sten antyder en datering til dolktid eller ældre bronzealder. Den østligste høj indeholdt et 3,2 x 1,3 m øst-vest vendt stenleje til bulkiste. Graven indeholdt en grebspidsdolk, fragmenter af muligvis endnu en dolk og fragmenter af en syl. Graven kan dateres til ældre bronzealder, per. III

HOM 582-584

Orla Madsen

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

305. Tamdrup

16.03.06 Tamdrup

Høj

Dyrkning

Ældre bronzealder

sb. 19. Efter lodsejers anmodning udgravedes den store overpløjede høj. Desværre var der i midten en stor forstyrrelse og således ingen grave bevaret. Bortset fra forstyrrelsen var anlægget velbevaret med 2 koncentriske randstenskæder på henholdsvis 20 og 25 m og op mod 0,5 m tykke højfyldslag

HOM 589

Orla Madsen

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

306. Voervadsbro

16.04.11 Voerladegård

Bro

Diverse

Nyere tid

Ved en mindre undersøgelse foretoges en foreløbig opmåling af en række kraftige egestolper fra et nu forsvundet broanlæg over Gudenåen ved Voervadsbro. Der kunne iagttages flere faser eller udskiftninger af stolperne, hvoraf en enkelt er dendrokronologisk dateret til 1840.

SIM 83/1991

Knud Bjerring Jensen

Vej/bro - Nyere tid

307. Lundum

16.05.05 Lundum

Kirke

Diverse

Midd./nyere tid

Under korgulvet fremkom en hidtil ukendt gravkælder, udformet som et jordgravet kammer med pudsede vægge. I begravelsen var 2 voksen- og 3 barnekister. De 2 voksenkister kunne identificeres som præster i sognet, døde hhv. 1675 og 1687.

NM II 1106/91

Peter Kristiansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Nyere tid

308. Ejer Baunehøj

16.05.07 Ovsted

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre jernalder

sb. 68. Undersøgelse af stolpehuller og grøfter fra boplads fra ældre jernalder. Stedet udgør udkanten af et større, tidligere undersøgt bopladsområde.

SBM 285

Kirsten Prangsgaard

Bebyggelse - Ældre jernalder

309. Fuldbro Mølle

16.05.10 Tåning

Vej

Diverse

Germ./vik.?

sb. 47. Ved en mindre undersøgelse nær Tåning Ås udløb i Mossø blev der registreret et stenbrolagt vejforløb over en strækning på mindst 35 m og med en bredde på ca. 2 m. En enkelt egetræspæl, nedsat som støtte til vejstenene, kunne dateres til 600-årenes begyndelse. Stenvejen ligger umiddelbart vest for et træhygget anlæg, undersøgt i 1971 og dateret til perioden 800-1000

SBM 284

Helle Reinholdt

Vej/bro - Germansk jernalder

Vej/bro - Vikingetid

310. Hedegård

16.06.01 Ejstrup

Gravplads/boplads

Dyrkning

Førrom./æ.rom./germ.

sb. 200. Ved de fortsatte udgravninger (AUD 1990, 298) af den meget rige gravplads fra sen førromersk og ældre romersk jernalder udgravedes i 1991 ca. 4.200 m². I alt udgravedes 43 grave fordelt på 32 brandgrave, 10 jordfæstegrave og en bigrav. Undersøgelserne koncentreredes især i gravpladsens nordlige randområder. Ved siden af gravene registreredes et meget stort antal bopladsanlæg fra de yngre bebyggelser, som især ligger over den nordlige del af gravpladsen. Fundet af en næbfibula, samt visse huse og hegnstyper viser, at denne bebyggelse skal dateres til ældre og yngre germansk jernalder. Som i de tidligere kampagner var der mange våbengrave blandt brandgravene, men øjensynlig ingen med romerske bronzekar. En helt speciel jordfæstegrav nær gravpladsens formodede nordgrænse fortjener en nærmere omtale. Det drejer sig om en bådgrav, sandsynligvis fra den yngre del af ældre romertid. Båden var en udspændt stammebåd, 3,6 m lang og 0,55 m bred, med paralleller på den bornholmske Slusegård-gravplads. I bunden, nær stævnen, var den repareret med 5 ens jernklamper. Båden er ikke blot den ældste jyske bådgrav, men også det ældst kendte nordiske fartøj, hvori jern indgår. Oven for båden var der henstillet 2 mindre lerkar, medens gravudstyret bestod af 2 skåle, 1 fad og 1 svajet jernkniv

HOM 151

Orla Madsen

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Ældre jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

311. Vesterskovgård

16.06.06 Them

Høje/boplads

Plantning

Y.st./y.br./førrom.

sb. 188, 193. Prøvegravning i 3 helt nedpløjede høje. Der konstateredes ingen spor af grave eller randsten; derimod fremkom uden for højtomterne en række mindre gruber samt enkelte stolpehuller fra yngre bronzealder/tidlig førromersk jernalder

SIM 86-89/1991

Knud Bjerring Jensen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

312. Snabegård

16.06.08 Vrads

Høj

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 186. Undersøgelse af totalt nedpløjet gravhøj. Der konstateredes ingen spor af grave, og kun spredte randsten var bevaret.

SIM 2/1991

Knud Bjerring Jensen

Gravhøj - Oldtid

Gravplads/grav - Oldtid

Vejle Amt

313. Overby

17.01.01 As

Boplads/naust

Andet anlægsarbejde

J./vik.

sb. 16. Udgravning af bopladsanlæg fra ældre og yngre jernalder samt et naust fra sen yngre germansk jernalder/tidlig vikingetid. Naustet lå på en vestskråning ned mod et område, der tidligere var sejlbart. Naustet var indvendig ca. 13 m lang og 4,5 m bred, øst-, nord- og sydsiderne bestod af tætstillede, oprindeligt opretstående store sten, vestenden var åben og lå ca. 7 m fra den tidligere bred. Ved naustets østgavl lå en stor, rund, tilhugget granitsten med plan overside, hvori er udhugget en halvkugleformet fordybning i midten; denne tolkes som fundamentsten til et spil. I naustet fandtes desuden netsynk, slibesten, kværnsten, knusesten og keramik

HOM 633

Mariann Hahn-Thomsen

Bebyggelse - Jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

314. Overby

17.01.01 As

Boplads

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder

sb. 22. Udgravning af dele af førromersk jernalderboplads. Der fandtes 3 huse, 1 hegn, 2 grøfter samt flere stolpebuller og gruber

HOM 632

Mariann Hahn-Thomsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

315. Overby

17.01.01 As

Boplads

Andet anlægsarbejde

Yngre germansk jernalder

sb. 21. Undersøgelse af 50 anlæg, hovedsagelig gruber, fra yngre germansk jernalder, beliggende på sydvendt skråning ned mod tidligere vådområde.

HOM 634

Mariann Hahn-Thomsen

Bebyggelse - Germansk jernalder

316. Overby

17.01.01 As

Gruber/grøft

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 18. 48 større og mindre gruber og en grøft fra oldtid. Ingen fund.

HOM 631

Mariann Hahn-Thomsen

Grube - Oldtid

317. Overby

17.01.01 As

Boplads

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder

sb. 19. 51 anlæg bestående af gruber og stolpehuller, fra førromersk jernalder, beliggende på nordskråning ned mod tidligere vådområde.

HOM 635

Mariann Hahn-Thomsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

318. Tofthøj Møllevej

17.08.05 Givskud

Gravhøje

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

sb. 93, 94. Udgravning af 2 overpløjede gravhøje, beliggende med en indbyrdes afstand af 70 m. Højene fremstod som ganske svage forhøjninger på 8-10 m i diameter. Der var kun sporadiske rester af højfyld. I hver høj fandtes en bundgrav fra enkeltgravskulturen. 93 indeholdt svage spor efter en 1,15 x 1,50 m stor plankekiste, sat i en næsten cirkulær nedgravning. Nedgravningen målte 2,15 x 2,30 m og var 0,80 m dyb. I kistens SØ-lige hjørne lå 3 ravperler. 94 indeholdt tydelige spor efter en 0,6 x 1,8 m stor og ca. 0,3 m høj plankekiste, som var sat i en cirkelformet nedgravning med en diameter på 2,6 m. I kisten lå 1 stridsøkse af bjergart, 1 flækkekniv af flint og 1 flintøkse. Graven var omgivet af en ringgrøft med en ydre diameter på 5,4 m. Ringgrøften var 0,7 m bred og 0,5 m dyb

VKH 1466

Dorthe Kaldal Mikkelsen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

319. Kirketorvet

17.08.15 Vejle

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 18. Udgravning af anlægsspor fra perioden ca. 1100-1500. I alt blev der afdækket 250 m². De ældste anlægsspor er en stolpesat husvæg med en svag krumning - placeret med gavlen ud mod Kirketorvet. Dette hus udgør den ældste bebyggelse på stedet, fra omkr. 1100. Endvidere fandtes stolpehuller, gruber samt en brønd tilhørende senere bebyggelser. Anlægssporene markerer en linje svarende til de gamle matrikelgrænser med aflange, smalle parcelinddelinger, der kendes fra de ældste kort over byen. Der er her en antydning af, at matrikuleringen syd for kirken går tilbage til 1100-årene. Den eksisterende kirke er fra omkr. 1200-1250. Der blev fundet et stort genstandsmateriale i form af munkesten, keramik, jern og knogler

VKH 1543

Dorthe Kaldal Mikkelsen

Bebyggelse - Middelalder

320. Ravning Enge

17.09.01 Bredsten

Bro

Diverse

Vikingetid

sb. 66. Georadaropmåling af vikingetidsbroen over Vejle ådal, foranlediget af tilbud fra Sensors and Software Inc., Canada, om medvirken i afprøvning af nyt georadarsystem (pulseEKKO IV). Målingerne havde til formål at kontrollere og udbygge mulighederne for måling af træbyggede anlæg og viste metodens og systemets egnethed, idet et antal tildækkede, lodretstående stolper med kantmål på 30 x 30 cm kunne indmåles. Ud over kontrolmålinger på kendte dele af broforløbet målttes en række ikke-undersøgte brofag, desuden lokaliseredes et par ikke nærmere bestemte træ- eller tømmerkoncentrationer og nogle spørgsmål vedrørende bundforhold blev afklaret.

Mogens Schou Jørgensen

Vej/bro - Vikingetid

321. Gadbjerg Kirke

17.09.02 Gadbjerg

Kirke

Andet anlægsarbejde

Middelalder

En omfattende restaurering af kirken gav anledning til undersøgelser af bygning og gulvlag. Den noget ombyggede kirke, hvis østlige del er opført af frådsten, medens vestenden indeholder betydelige mængder granitkvadre, viste sig at være udstyret med oprindelige gulve, vægbænke og fontepodium. i munkesten. En smal forhøjning eller rampe, der har forbundet podium og kor, er en detalje i den tidlige kirkeindretning, der kun før er set i Ishøj kirke på Sjælland. Det skal også nævnes, at det murede fontepodium, der forekommer så hyppigt på Sjælland, for første gang med sikkerhed er konstateret i en jysk kirke.

NM II 487/91

Morten Aamann Sørensen

Birgit Als Hansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Ringkøbing Amt

322. Dejbjerg Kirkeby

18.01.02 Dejbjerg

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.rom./germ.

I forbindelse med anlæggelse af fiskedam i en villahave fremkom stolpehuller. Inden for det begrænsede udgravningsfelt var der 2 bebyggelsesfaser, dels spor af tagbærende stolper til et langhus, dels tagbærende stolpehuller til et halvtag. De fundne bebyggelsesspor er en del af et større bopladsområde under et parcelhuskvarter. Museet har tidligere undersøgt en del af landsbyen i forbindelse med lokalplan.

SKJ 281

Torben Egeberg

Bebyggelse - Germansk jernalder

323. St. Skindbjerg

18.01.02 Dejbjerg

Gravplads

Selvvalgt forskning

Førrom./æ.rom.

sb. 130. Afsluttende undersøgelse af den sidste del af gravpladsen, der strækker sig tæt ind til eksisterende landbrugsbygninger. Før gravpladsens anlæggelse har der på stedet været opført et langhus i en fase, datering per. II af førromersk jernalder. Dernæst anlægges brandgravene, 54 stk., inden for et 53 x 20 m stort område. Det oprindelige antal har været lidt større, idet de senere jordfæstegrave har ødelagt nogle. De yngste grave udgøres af 7 jordfæstegrave. Konklusionen er, at der i alt er begravet mindst 61 døde. Antallet taget i betragtning kan det næppe være mere end et par gårde, der har benyttet gravpladsen, der er anlagt på en svag, naturlig forhøjning

SKJ 175

Torben Egeberg

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

324. Finderup kirketomt

18.01.05 Hanning

Kirkegård

Diverse

Middelalder

sb. 214. Fortsat undersøgelse ved den middelalderlige kirketomt med henblik på fastlæggelse af kirkegårdsdigets afgrænsning mod syd, idet der skal laves en afskærmende beplantning omkring tomten. En grøft i op til 1 m bredde uden for det nu sløjfede kirkegårdsdige har ved undersøgelsen vist sig at kunne følges over en strækning på omtrent 50 m. Dette resultat stemmer ganske godt med oplysninger fra midten af forrige århundrede, hvor de sidste rester af tomten blev sløjfet

SKJ 362

Torben Egeberg

Kirke/Kirkegård - Middelalder

325. Hedegård

18.02.09 Sevel

Høj

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

sb. 289. Undersøgelse af tørveopbygget overpløjet høj, der var ca. 9 m i diameter. 1/3 af en NV-SØ orienteret centralgrav, der var nedgravet i undergrunden, var ødelagt ved nedgravning af en vandledning. Undersøgelsen af den resterende del af graven viste, at denne havde været rektangulær med afrundede hjørner. Af gravgaver fandtes en flækkekniv samt 9 tværpile, der alle lå samlet med æggen i samme retning. Desuden fandtes i en jordbunke en tyknakket økse, der formodes at stamme fra den ødelagte del af graven.

HOL. 20.072

Ole Nielsen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

326. Toftegård

18.02.09 Sevel

Grubehuse

Plantning

Y.rom./æ.germ.

sb. 702. Ved Hedeselskabets reolpløjning af to nye læhegn fandtes rester af fire grubehuse. Husenes størrelse varierer mellem 2,6 og 3,8 m. Gulvlaget var bevaret i 2-15 cm tykkelse ca. 60-70 cm under nuværende markoverflade. Alle husene havde spor af to tagbærende stolper i øst-vest, bevaret i 40-70 cm dybde. I husene fandtes en del keramik og stenalderflint - stort set intet af dette i de oprindelige gulvlag.

HOL 20.080

Lis Helles Olesen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

327. Fjorddal, Bukkær

18.03.02 Assing

Høj

Selvvalgt forskning

Yngre stenalder

sb. 273. Afsluttende undersøgelse af en overpløjet gravhøj med 2 enkeltgrave (AUD 1990, 305). Udgravningsfeltet udvidedes mod syd og øst, hvorved fremkom yderligere flintpletter ved højfoden (formodede offerfund) og kulturlag med flint og skår. Alle fund er fra enkeltgravskulturen.

HEM 1512

Hans Rostholm

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

328. Fjorddal, Bukkær

18.03.02 Assing

Høj

Selvvalgt forskning

Yngre stenalder

I en helt nedpløjet gravhøj fremkom en forstyrret grav med en 2,3 2,5 m stor og 70 cm dyb nedgravning uden oldsager. Ud fra gravform og fyld er det en cirkelgrav fra enkeltgravskulturen.

HEM 2006

Hans Rostholm

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

329. Kildehøj

18.03.05 Gjellerup

Grave

Andet anlægsarbejde

Vik./udateret

I en have undersøgte 2 grave, som ejeren stødte på ved anlæg af gulfiskedam. Den ene grav var 2,85 m lang, 1,6 m bred og ca. 1,2 m dyb. Bunden havde rektangulær form, ca. 2,3 m lang og 80-90 cm bred, afgrænset af hårdt sand. Der var ingen oldsager. Ca. 10 m nordligere er tidligere undersøgt en grav fra vikingetid (AUD 1989, 345). Den anden grav var en mindre brandgrav, som var delvis ødelagt ved anlæg af den store grav.

HEM 2940

Hans Rostholm

Gravplads/grav - Vikingetid

Gravplads/grav - Udateret

330. Lille Østergård

18.03.06 Herning

Brønd

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

Ved muldafgrøning i forbindelse med anlæg af sportsplads fremkom et 4,1 x 3,2 m stort fyldskifte, som indeholdt en brønd. Nedgravningen var tragtformet og 1,8 m dyb. På bunden stod en 69 cm høj tønde med 28 delvist bevarede staver, sammenholdt af vidjer. I fylden var forskellige fund fra nyere tid. Mod vest var en ca. 1 x 1 m stor og 1/2 m dyb "nedgang".

HEM 3136

Hans Rostholm

Bebyggelse - Nyere tid

331. Næstholt, Gødstrup

18.03.14 Snebjerg

Høj

Plantning

Yngre stenalder

sb. 76. Ved dybdepløjning af læhegn konstateredes kanten af en ikke-registreret høj på ca. 21 m i diameter. Uden for hegnet fandtes en grav, som viste sig ved et næsten sammenhængende, 195 x 80 cm stort lag af trækul. Under trækulslaget midterste del, på den oprindelige overflade, lå 32 ravperler og ravhængesmykker fra enkeltgravskulturen.

HEM 3130

Hans Rostholm

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

332. Spjald

18.04.01 Brejning

Boplads

Diverse

Bronzealder

Detaljeret kurveopmåling med "totalstation" på stedet for bopladsudvalgets store undersøgelse 1969-71. Udgravningen kan nu vises i sin topografiske sammenhæng. Desuden blev der rekognosceret i pløjet mark og i nye læhegn, hvorefter bopladsområdet synes at være meget mere omfattende - ca. 100 m længere mod syd og mindst 150 m længere mod øst - end hidtil antaget.

NM I 436/71

Christian Adamsen

Poul Erik Skovgaard

Bebyggelse - Bronzealder

333. Kjeldgård

18.04.05 Hover

Stendynge

Diverse

Nyere tid

sb. 109. I kanten af en indsande var i en kreatursti fremkommet en del af en stendynge. Undersøgelsen af den 1 x 1,6 m store stendynge viste, at den var af forholdsvis ny dato. Mellem stenene lå nemlig metaldele til bl.a. en spand.

RIM 7069

Palle Eriksen

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

334. Muldbjerg Mølle

18.04.05 Hover

Vandmølle

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

sb. 108. I forbindelse med museets opsætning af en benstampe blev en mindre del af gulvet i kælderen til vandmøllen Muldbjerg Mølle opbrudt. Under betongulvet fandtes en række af meget store, svære sten, hvoraf en del var kløvede, så de lå med de flade sider opad. Sandsynligvis er der tale om en del af en syldstensrække til en fodrem en bygning ældre end den nuværende møllebygning. I tilknytning til fundamentsgrøften fandtes brudstykker af kværnsten, jydepotteskår og bl.a. del af et ornamenteret låg af rødbrændt tegl. Låget kan dateres til 15-1600-årene.

RIM 7064

Palle Eriksen

Vandmølle - Nyere tid

335. Krogen

18.04.07 Nysogn

Kulturlag/fiskerhuse

Diverse

16-1800-tallet

sb. 21. Med Vesterhavet i ryggen undersøgtes et tykt kulturlag fremkommet ved erosion af klitfoden. Kulturlaget stammede fra 17-1800-tallet, hvor der har ligget små fiskerhuse opført af klægtørn på stedet. Husene er afmærket på de ældste målebordsblade (1872), men blev opgivet efter en kraftig storm i 1893 og efterfølgende sandflugt. Fiskerhusene har hørt til den nærliggende Klitgård, Krogen. Lagene indeholdt bl.a. skår, metalgenstande og velbevarede knogler. De ældste, daterbare skår er fra 1700-, måske 1600-tallet. De fandtes i dybereliggende, tynde kulturlag.

RIM 7007

Palle Eriksen

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

Bebyggelse - Nyere tid

Kulturlag - Nyere tid

336. Poldergårde

18.04.07 Nysogn

Kanal

Selvvalgt forskning

Nyere tid

sb. 22. På flad, lavtliggende mark kan om sommeren i kornet ses en 4 m bred, lys stribe over et knapt 1 km langt stræk. Et par snit viste, at kornets misvækst skyldtes, at der nedenunder fandtes rent sand. Sandet var aflejret i en 4 m bred grøft med lige sider og jævnt rundet bund. Fra nuværende markoverflade er dybden 90 cm. Men regnet fra de afgravede lag i profilen er dybden kun 40 cm. Der fandtes ingen konstruktionsspor eller genstande, som kan datere anlæggelsestidspunktet. Beliggenheden af kanalen tyder på, at den har gået mellem den nu tørslagne Rødklit sø og Sandene, et sund som tidligere forbandt Ringkøbing fjord med Stadil fjord.

RIM 7056

Palle Eriksen

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

337. Bjerg

18.04.08 Nørre Omme

Boplads

Diverse

Br./førrom.

Detaljeret kurveopmåling med "totalstation" på stedet for bopladsudvalgets store udgravninger i 1971-74. De to udgravningsfelter - Bjerg A og Bjerg B - kan nu lægges fast i forhold til hinanden og vises i den topografiske sammenhæng. Ved rekognoscering fandtes en nabolokalitet umiddelbart sydøst for Bjerg B, på den anden side af en lille bæk.

NM I 425/74

Christian Adamsen

Poul Erik Skovgaard

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

338. Nygade

18.04.10 Ringkøbing

Kulturlag/grøfter/plovspor

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 11. I forbindelse med et planlagt byggeri i Ringkøbings bymidte foretoges en arkæologisk udgravning, der resulterede i fundet af to grøfter, hvoraf den ene var belagt med et lag klægtørv. Fundomstændighederne viste, at grøfterne var anlagt efter den første middelalderlige aktivitet på stedet, der på basis af skårmaterialet dateredes til 13-1400-tallet. Under det højmiddelalderlige kulturlag krydsedes feltet af nord-sydgående plovfurer, der stod aftegnet i den okkergule undergrund

RIM 7009

Helle Henningsen

Ager/mark - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

339. Filsø

18.04.14 Torsted

Boplads

Selvvalgt forskning

Palæolitikum

sb. 93. På den gamle søbred ned til den nu udtørrede Filsø er tidligere på en lys sandrevle i den pløjede mark fundet en sen-glacial skaftungepil og nogle "dårlige" flækker. I området, der nu er græsmark, anlagdes syv 1 m² store huller for at lokalisere fundstedet m.m. Der fandtes hverken kulturlag eller oldsager. Det negative resultat skyldes sikkert, at der ikke blev undersøgt flere kvadratmeter. Undersøgelsen vil senere blive fortsat.

RIM 7039

Palle Eriksen

Bebyggelse - Palæolitikum

340. Lystbækgård

18.04.14 Torsted

Boplads

Plantning

Ældre jernalder

sb. 67. Prøvegravning på en boplads fra ældre jernalder, sandsynligvis førromersk jernalder. Der fremkom mængder af stolpehuller samt op til 4 m brede bæltter af tætstillede stolpehuller efter hegn. Lignende hegn er tidligere undersøgt ved Grøntoft-udgravningerne i det nærliggende Nr. Omme sogn. Efter forhandling med skovdistriktet vil plantning på det centrale bopladsområde ikke finde sted.

RIM 7008

Palle Eriksen

Bebyggelse - Ældre jernalder

341. Bostoft

18.04.16 Velling

Plovspor

Plantning

Middelalder

sb. 35. Forud for plantning af nyt læhegn anlagdes med rende-graver nogle grøfter nær en nedlagt middelalderlig bebyggelse. Området er meget præget af sandflugt, så der var gode bevaringsforhold. Der fandtes velbevarede dyrkningsspor efter muldfjælsplow samt mængder af små middelalderlige skår, der sikkert er havnet på den middelalderlige mark med gødningen fra den nærliggende bebyggelse. Plovsporene gik ind under et jorddige, som antagelig er opført omkring 1800.

RIM 7065

Palle Eriksen

Ager/mark - Middelalder

342. Troldtoft

18.04.16 Velling

Brolægning/brønd

Diverse

ca. 1800/16-1700 tallet

sb. 34. Ved gravning for enden af en lade var en gårdejer i 1/2 meters dybde stødt på en brolægning, hvorefter museet blev tilkaldt. En lille undersøgelse viste, at der var tale om en indendørs brolægning fra ca. 1800. Stenene var sat i et lag ler direkte på sandundergrunden. Brolægningen overlejrte en brønd, som sandsynligvis er sat af klægtørv. Kun en mindre del af brønden blev udgravet. Her fandtes et jydepotteskår samt en stump af en moppe, dvs. en lille hollandsk mursten. Disse sten blev tidligere hjemtaget til Ringkøbing i stor mængde som ballast. Brønden skal dateres til 16-1700-tallet.

RIM 7046

Palle Eriksen

Bebyggelse - Nyere tid

Vej/bro - Nyere tid

343. Gørding kirke

18.05.06 Gørding

Kirkegård

Andet anlægsarbejde

Middelalder

En gennembrydning af det østlige kirkegårdsdige medførte en undersøgelse, der viste, at diget hovedsagelig bestod af græstørv, der tillige var fyldt ned i en omkring 2 m bred og 0,70 m dyb grøft. Græstørvsdiget og den underliggende grøft repræsenterer formentlig den tidligste indhegning af kirkegården.

NM II 221/91

Morten Aamann Sørensen

Birgit Als Hansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

344. Kokholm

18.07.13 Resen

Gravplads/jordfæstegrave

Råstof

Romersk jernalder

sb. 240. Undersøgelse af resterne af en lille gravplads fra yngre romertid. Gravene ligger på en lille sandbanke, hvoraf halvdelen nu er gravet væk. Tidligere er en enkelt grav undersøgt på stedet, og mindst en er ødelagt ved sandgravning. Ved undersøgelsen afdækkedes 7 jordfæstegrave, liggende i 2 klynger, hvoraf de 5 blev udgravet. Gravene var ovale eller rektangulære med afrundede hjørner, ca. 30-85 cm dybe og i hovedsagen Ø-V til SØ-NV vendte. 13 grave konstateredes kistespor. Gravgaverne bestod af lerkar, rav eller glasperler, 1 jernkniv og i et enkelt tilfælde fibler. De resterende 2 grave forventes udgravet i foråret 1992

HOL 15.580

Ole Nielsen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Ribe Amt

345. Petersborg

19.01.01 Andst

Boplads

Diverse

Ældre romersk jernalder

sb. 73. Ved rekognoscering fandtes på markoverfladen keramik og et spænde af bronze. Et mindre areal undersøgtes med metaldetektor for at finde metalgenstande fra itupløjede urner. Endnu et spænde af jern m.m. fandtes. 2 felter på ca. 3 x 3 m udlagdes, hvor der mentes at være urner, men i stedet fremkom der stolpehuller fra en formodet bebyggelse i området.

HBV 335

Svend Aage Knudsen

Ejvind Hertz

Bebyggelse - Romersk jernalder

346. Petersminde

19.01.08 Skanderup

Urnegravplads

Vejanlæg

Ældre romersk jernalder

sb. 39. Fire urnegrave under flad mark. Urnerne var ornamenteret med variationer af det for området så karakteristiske bånd af tre vandrette, omløbende furer. Gravgodset bestod af henholdsvis 1 bikar, 2 enæggede knive og 1 jernnål. Den tilsyneladende opdeling af pladsen i en nordlig del (39) og en sydlig (40) skyldes, at den mellemliggende del er sløjfet ved sandgravning og ved planering af området i forbindelse med etableringen af gården "Petersminde". Urnegravpladsen er mod nord sløjfet af byggeri, mod syd afgrænset af et vandlidende område. Ud fra iagttagelser af terræn og jordbundsforhold resterer endnu 2.000 m² før pladsen er totalundersøgt.

MKH 359

Anna-Elisabeth Jensen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

347. Varhogård

19.02.03 Gørding

Hus

Råstof

Middelalder

sb. 163. I området for den fra de skriftlige kilder kendte middelalderlige og senere enestegård er der i flere omgange registreret anlægsspor fra middelalderen. I et mindre lertagningsområde blev der undersøgt stolpehuller efter en formodet middelalderlig bygning. Denne lå omtrent øst-vest på kanten af et plateau ca. 10 m over det forholdsvis brede leje til Holsted å. Huset, der ikke er fuldstændigt afdækket, har mindst været 15 m langt og 5-6 m bredt med rette sider. Dateringen er foretaget ud fra husets udseende.

ESM 1512

Palle Siemen

Bebyggelse - Middelalder

348. Askov Præstegård

19.03.07 Malt

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre romersk jernalder

sb. 173. I forbindelse med nybygning af en konfirmandstue foretoges en prøveudgravning med henblik på at lokalisere en af de middelalderlige Askov gårde. I stedet fremkom diverse fyldskifter fra ældre romertid, heriblandt hegnsgrøfter, stolpehuller og gruber, hvoraf en badekarformet grube skilte sig ud ved sit indhold af større lerkardele, der tydeligvis havde været udsat for stærk varme. En del trækul samt en del rødbrændt: lerklining leder tanken hen på en offergrube, hvor de større dele af lerkarrene, der formodentlig stammer fra et nedbrændt hus, er blevet placeret op ad siderne og på bunden, hvorefter gruben er opfyldt med rester fra brandtomten. Østenden af et formodet langhus fandtes også inden for feltet på ca. 17 x 11 m.

HBV 334

Svend Aage Knudsen
Ejvind Hertz

Bebyggelse - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

349. Birkely, Askov

19.03.07 Malt

Boplads

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder

sb. 175. I forbindelse med kloakering og vejanlæg i udstykningsområde undersøgte museet en hustomt, dateret ud fra grundformen til førromersk jernalder, per. I-II. Desuden undersøgtes 3 kogestensgruber, 1 lertagningsgrube med affald og yderligere et antal stolpehuller samt 1 offergrube. Den badekarformede offergrube indeholdt større dele af lerkar, hvoraf en var anbragt på hovedet; 1 ildbuk var placeret centralt på grubens bund ligesom den øvrige keramik, endvidere enkelte stykker af brændt lerklining og knusesten - sekundært lavet af kværnsten. I toppen af gruben afdækkedes et noget diffust, itupløjet stentæppe. Alle daterbare anlæg lod sig henføres til førromersk jernalder, per. I eller på overgangen per. I-II.

HBV 434

Svend Aage Knudsen

Ejvind Hertz

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

350. Vejen Vest - Holsted Vest

19.03.00

Diverse anlæg

Vejanlæg

Oldtid

Prøvegravninger på den ca. 20 km lange projekterede motorvejsstrækning mellem Vejen Vest og Holsted Vest. På grundlag af museets rekognosceringer på tracéet i vinteren 1990-1991 suppleret med en fosfatkartering på strækningen i foråret 1991, er i alt 42 lokaliteter udpeget til prøvegravning. Hovedparten af disse lokaliteter var ikke i forvejen registrerede. De hidtil gennemførte prøvegravninger har i vid udstrækning bekræftet indikationerne fra rekognosceringerne. Der er påvist bopladser fra Brommekultur, Maglemosekultur, yngre stenalder, yngre bronzealder, ældre jernalder og vikingetid/tidlig middelalder. Hertil kommer flere overpløjede gravhøje, bl.a. et anlæg med en bundgrav med et lerbæger fra enkeltgravskultur, omgivet af en ringgrøft. Anden halvdel af prøvegravningerne på motorvejsstrækningen gennemføres i foråret 1992

HBV 213

Ejvind Hertz

Per Ole Rindel

Bebyggelse - Ældre stenalder

Bebyggelse - Yngre stenalder

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

351. Vejen Vestermark

19.03.08 Vejen

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre jernalder

Partiel frilægning af bebyggelse fra ældre jernalder i et buet jernbanespor/industripor til planlagt industriområde vest for Vejen by. I hver ende af et ca. 160 m langt og 11 m bredt, nord-syd gående udgravningsfelt blev påtruffet fyldskiftekoncentrationer adskilt ved et ca. 50 m bredt, relativt fundtomt område. I hver af fyldskiftekoncentrationerne kunne udskilles mere eller mindre sikre huse, 5-6 stk., og mulige hegnsløb knyttet til disse. Vægstolper til husene blev kun fundet i mindre omfang. I østenden af et hus blev lokaliseret et større ildsted. Husene var gennemgående små, med 3 sæt tagbærende stolper. Grundet udgravningens ringe bredde kan denne bedst betragtes som en udvidet prøvegravning, som således angiver behovet for genoptagelse af udgravninger forud for placering af industri op mod jernbanespor.

HBV 274

Niels Hartmann

Bebyggelse - Ældre jernalder

352. Skovgade

19.04.08 Ribe Domkirke

Kulturlag

Selvvalgt forskning

Middelalder

sb. 84. Et areal på ca. 30 m² blev med prioritering af mindre områder udgravet. Der kunne iagttages spor efter menneskelig aktivitet i form af gruber med bl.a. keramik, slagger m.m. tilbage til den tidlige middelalder. Resultatet svarer til, hvad der før er fundet i bydelens nordre del.

ASR 991

Per Kristian Madsen

Kulturlag - Middelalder

353. Dr. Dagmarsvej

19.04.09 Ribe Sankt Katharine

Voldgrav

Selvvalgt forskning

Vik./midd.

sb. 97. I nogle mindre prøvehuller fremkom 1000-tallets voldgrav (AUD 1990, 323), der nu er dokumenteret 3 steder over en strækning på mere end 600 meter.

ASR 937

Claus Feveile

Stig Jensen

Forsvarsanlæg/voldsted - Vikingetid

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

354. Giørtzvej

19.04.09 Ribe Sankt Katharine

Brønd

Andet anlægsarbejde

Vikingetid

sb. 40. I en del af en fjernvarmegrøft kunne toppen af vikingetidslagene omkring Sct. Nicolajgade iagttages, mens der uden for dette område blev udgravet en brønd der, dendrokronologisk dateret, er anlagt efter 700 og har været i funktion til i hvert fald år 853, evt. senere.

ASR 990

Claus Feveile

Bebyggelse - Vikingetid

355. Ribelund

19.04.09 Ribe Sankt Katharine

Brandgrav/voldgrav/bebyggelse/jordfæstning/voldsted?/kloster

Selvvalgt forskning

Y.germ/vik./midd.

I forbindelse med en søgegrøft fremkom følgende anlæg: 1) bebyggelsesspor fra 8. årh. 2) bygrøft fra 9. årh. (AUD 1989, 370, AUD 1990, 321, 323). 3) tørveopbygget banke (voldsted?) fra 9. årh. og sandsynligvis sammenhørende med bygrøften. 4) 3 jordfæstegrave (muligvis kristne) fra 9. eller 10. årh. samt en brandgrav med irsk/engelsk beslag fra 9. årh. 5). voldgravssystem fra 11. årh. (AUD 1990, 323). Endelig fundamentsrester - antagelig fra Sct. Nicolaj kloster.

ASR 1000

Claus Feveile

Stig Jensen

Bebyggelse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

Forsvarsanlæg/voldsted - Vikingetid

Gravplads/grav - Vikingetid

Kloster - Middelalder

356. Sct. Nicolajgade

19.04.09 Ribe Sankt Katharine

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

sb. 40. Ved en mindre undersøgelse blev der konstateret vandafsatte, sandede og tørveagtige lag, primært fra nyere tid (keramik). De ældste lag, der blev undersøgt, kunne dateres til højmiddelalderen. Aflejringerne blev ikke undersøgt til bunds

ASR 978

Claus Feveile

Kulturlag - Middelalder

Kulturlag - Nyere tid

357. Grønnegård I

19.05.03 Esbjerg

Gravplads

Plantning

Rom./germ.

sb. 176. De sidste undersøgelser i udgravningsområdet Grønnegård I (AUD 1990, 327) var udgravningen af 9 jordfæstegrave fra overgangen mellem romersk og germansk jernalder. De 9 grave var de sidste på et mindre gravfelt med ca. 75 grave fra nævnte periode; udgravningen af hovedmængden af gravene skete i 1990. Blandt gravene dukkede i 1991 en ny kistetype op, idet en mindre båd var blevet benyttet som kiste. En anden grav indeholdt en stor mængde velbevaret tekstil, og kisten blev derfor taget op som et stort præparat til undersøgelse. Gravgodset i gravene var af samme forholdsvis fattige og ensartede sammensætning som året før med 1-2 lerkar pr. grav, 1 lille kniv, 1 remspænde og eventuelt 1 eller 2 fibler.

ESM 1661

Palle Siemen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Germansk jernalder

358. Østerbyvej

19.05.13 Tjæreborg

Boplads/bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Y.br./æ.j./midd./nyere tid

sb. 72. Lokaliteten ligger i Tjæreborgs østlige udkant (AUD 1990, 337). Der er afdækket ca. 5.500 m², og et tilsvarende areal er undersøgt ved søgegrøfter. De ældste bebyggelsesspor i området er spredte gruber fra yngre bronzealder og ældre jernalder samt et dårligt bevaret hus. De mest markante bebyggelsesspor er fra middelalderen og repræsenterer dels huse, dels toftegrænsen. Det er muligt at udskille 6 hovedfaser i den middelalderlige bebyggelse; 4 af disse har både spor af bygninger og toftegrænser, mens 2 kun er repræsenteret gennem toftegrøfter. De forskellige former for toftemarkering afgrænser tydeligt bebyggelsen mod Østerbyvej, der således har en middelalderlig oprindelse. Husene, hvis rester hovedsageligt er beliggende i den vestlige del af udgravningen, har dels været krumvægshuse uden indre tagbærende stolper, dels midtsulehuse med en svagere vægkonstruktion, som ikke var bevaret; antallet af huse er med henblik på nævnte typer henholdsvis 5 og 2. I den centrale del af udgravningsfeltet fandtes rester af et kulturlag/ældre overflade med spredte skår og rester af brændt ler. Stolpehullerne til huse i dette område kunne udskilles i kulturlaget. Materialet fra såvel kulturlag som anlæg daterer den ældre del af bebyggelsen til tiden omkring 1200. Et nord-syd gående toftegrøftsystem og et nedslidt område efter en vej parallel med disse hører formentlig til blandt de yngre anlæg i den middelalderlige bebyggelse og vidner sammen med de markante toftegrænser mod Østerbyvej og de omkringliggende matrikelskel om en middelalderlig regulering af området. SØ-ligt i udgravningsfeltet findes de yngste bebyggelsesspor. Der er tale om resterne af et bol, som først nævnes i 1662. Størstedelen af området for bolet er dækket af eksisterende bebyggelse. Materialet i forbindelse med anlæg fra dette område består af jydepotteskår

ESM 1801

Arne Tubæk Naamansen

Palle Siemen

Grube - Yngre bronzealder

Grube - Ældre jernalder

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

359. Slagterigade

19.07.12 Varde

Bebyggelse/huse

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 68. Prøvegravning i en baggård ud til Slagterigade forud for anlæggelse af butikscenter. Der blev udgravet et felt på ca. 20 m². Området er delvist ødelagt af moderne nedgravninger, og der synes ikke at være bevaret middelalderlige kulturlag. I undergrunden kunne der dog udskilles flere stolpehuller indeholdende ren middelalderkeramik i form af skår fra glaserede kander og kuglepotter. Det er første gang, man i Varde uden for Vardehus og kirkerne har udgravet noget, der sikkert kan dateres tilbage til middelalderen.

VAM 1140

Lene B. Frandsen

Bebyggelse - Middelalder

360. Bakkely

19.07.13 Varde Ls

Boplads/jernudvinding

Andet anlægsarbejde

Germansk jernalder

sb. 153. Udgravning af en bebyggelse fra ældre germansk jernalder. Der blev fundet spor af mindst 2 langhuse og 3 grubehuse. Der blev desuden udgravet 4 slaggegruber. Disse lå spredt og må sandsynligvis repræsentere 2-3 forskellige jernudvindingspladser

VAM 1183

Lene B. Frandsen

Peter Hambroe Mikkelsen

Bebyggelse - Germansk jernalder

Grube - Germansk jernalder

Jernudvinding - Germansk jernalder

361. Børsmose

19.07.14 Ål

Gravhøj

Diverse

Oldtid

sb. 125. I forbindelse med den årlige besigtigelse af Oksbøl øvelsesterræn fandtes der på en langstrakt flyvesandsklit hovedstore sten og enkelte små lerkarskår. Stenene og skårene måtte være fremkommet i forbindelse med gravning af skyttegrave i klitten. Der blev iværksat en mindre udgravning, der viste, at det ikke som først antaget var en boplads, men en velbevaret rundhøj helt indkapslet i flyvesand. Højen er ca. 1,5 m høj og 20 m i diameter med en randstenskæde af hovedstore og lidt større sten. Der blev ikke gjort daterende fund af nogen art. Højen er indstillet til fredning.

VAM 1144

Lene B. Frandsen

Gravhøj - Oldtid

Gravplads/grav - Oldtid

362. Kærgård

19.07.14 Ål

Højryggede agre

Selvvalgt forskning

Middelalder

sb. 92. Genoptagelse af ældre undersøgelser i Vrøgum plantage. Formålet er en nærmere undersøgelse og udtagning af pollenprøver i et system af højryggede agre, der på dette sted er meget velbevarede pga. et tykt lag flyvesand. I forbindelse med udgravningen fremkom nogle besynderlige, tørvedækkede brandpletter. Disse forventes udgravet i 1992. Der fandtes en del keramik, der kan dateres til 1100-tallet.

VAM 1071

Ole Vejbæk

Ager/mark - Middelalder

363. Snorup

19.08.04 Tistrup

Jernudvinding/boplads

Dyrkning

Y.rom./germ.

sb. 101. I 1991 fortsatte undersøgelserne i jernudvindingsområdet i Snorup (AUD 1989, 373, 1990, 338), der nu omfatter 16 jernudvindingspladser inden for et område på 500 x 700 m. Jernudvindingsplads nr. 2 er nu helt afdækket med i alt 780 slaggegruber, der sandsynligvis hidrører fra 5 tætliggende pladser. Det samlede antal kortlagte slaggegruber i Snorupområdet er hermed over 1000. På pladsen var der bopladsspor fra germansk jernalder og i forbindelse hermed en næsten 100 m lang stolperække, der fortsætter uden for det udgravede område. Formålet med et system af nord-syd gående smalle grøfter er ikke afklaret

VAM 1068

Lene B. Frandsen
Olfert Voss

Bebyggelse - Germansk jernalder

Jernudvinding - Jernalder

364. Sig kapelbanke

19.08.05 Torstrup

Kirkegård

Diverse

Middelalder

sb. 98. Formålet med at undersøge Sig kapelbanke var at finde udstrækningen af en eventuel kirkegård. Oplysningen skulle bruges i forbindelse med en mulig fredning af banken. Resultatet var først og fremmest, at der fandtes spor af mindst 26 begravelser, og det kunne derved fastslås med sikkerhed, at der var tale om en kirkegård. Kirkegården var på de tre undersøgte sider, øst, vest og syd, omgivet af en grøft. Bredden af kirkegården var i øst-vestlig retning 46,5 m.

VAM 1158

Lene B. Frandsen
Jakob Kieffer-Olsen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Haderslev Amt

365. Tornum

20.01.03 Lintrup

Gravhøj

Dyrkning

Y.st./br.

sb. 161. Undersøgelse af kompliceret, stenopbygget gravhøj med mindst 5 faser med begravelser fra sten- og bronzealder. Udgravningen fandt sted i 4 tempi fordelt over årene 1989 til 1991. Inden for det centrale højafsnit er der undersøgt 3 grave, hvoraf den ældste, en jordfæstegrav i plankekiste - ud fra fundet af en stridsøkse - kan dateres til yngre undergravstid. Den yngste grav, en jordfæstegrav i bulkiste, kan dateres til ældre bronzealder, per. I ud fra fundet af en bæltekrug. Den mellemliggende grav var fundtom og kan ikke dateres nærmere. I højfylden fandtes desuden et omgravet depot af ravperler, antagelig neolitiske. Planerne om udgravningen af denne høj går helt tilbage til 1975, hvor museumsinspektør Hans Neumann registrerede, at der var opløjet en masse sten på højen. På daværende tidspunkt bedømte Neumann højens højde til 1,75 m. Da højen 15 år senere blev udgravet, var der ca. 1 m tilbage!

HAM 1063

Per Ethelberg

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Gravhøj - Bronzealder

Gravplads/grav - Bronzealder

366. Københoved Nørremark

20.01.06 Skrave

Høje/jordfæstegrave

Dyrkning

Yngre stenalder?

sb. 13-14. 2 overpløjede høje viste sig ved udgravning at have været henholdsvis 11 og 10 m i diameter. I begge fandtes rester af forstyrrede grave men ingen oldsager. I sb. 13 er der tidligere fundet en flintdolk, så formentlig var begge høje fra yngre stenalder

NMI 7188/91

Erik Jørgensen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

367. Kirkebro

20.01.07 Sønder Hygum

Gravhøj

Dyrkning

Yngre stenalder

sb. 255. Undersøgelse af stærkt ødelagt, stensat grav. Nord-syd orienteret, i langsiderne dannet af ca. 30 cm brede, kantede sten. Bredden af graven har været ca. 80 cm. Gravbunden var belagt med flade sten, I gravens nordende fandtes en lille samling skår stammende fra et tragt bæger med lodret afstribet bug med enkelte smalle, lodrette bånd med vandret skravering

HAM 2687

Erik Jørgensen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

368. Hammelev Nørremark

20.02.02 Hammelev

Boplads

Andet anlægsarbejde

Jernalder

sb. 92. I forbindelse med udlægning af et større industriområde nord for Hammelev undersøgte 1990-91 to bopladsområder. Mod vest (1990): to tidsmæssigt adskilte enkeltgårdsbebyggelser. Den ældste kan følges fra førromersk jernalder, per. II/IIIa til begyndelsen af ældre romertid. Den yngste dateres til ældre vikingetid. Mod øst (1991): her afdækkedes et mindre gårdanlæg bestående af en hovedbygning, del af et hegn samt 3 staklader. Herimellem fandtes et større antal gruber, hvoraf flere var meget rige på keramik. Anlægget kan dateres til overgangen mellem førromersk jernalder og ældre romertid. Mod syd (1991): aktivitetsområde med særdeles oldsagsrige gruber. Datering: førromersk jernalder, per. II/III

HAM 2529

Per Ethelberg

Bebyggelse - Jernalder

369. Slotseng

20.02.09 Sommersted

Boplads

Dyrkning

Palæolitikum

sb. 101. På et sandet bakkeplateau mellem Sommersted og Jels blev der i 1985 konstateret en klynge af boplads fra seneglacial tid, mindst 3. En af dem, udgravet 1990, stammer fra den ca. 12.000 år gamle Federmesserkultur ("Penneknivkultur"), en anden, undersøgt 1991, fra den ca. 13000 år gamle Hamborgkultur. På de to bopladser er der tilsammen fundet henved 20.000 flintoldsager. Endnu uundersøgt er en meget stor flintkoncentration, der sandsynligvis også stammer fra Hamborgkulturen. Undersøgelserne, der foregår i Nationalmuseets regi, omfattede i 1991 også sonderinger i lavningen neden for bopladserne, bl.a. borerer med henblik på en landskabsrekonstruktion. Dette arbejde blev forestået af stud.scient. Jette Lorentzen, Aarhus Universitet. Op af et af borehullerne kom nogle fragmenter af knogle eller tak, og en lille søgegrøft førte til fundet af en rentak med snitmærker, ribben og andre knogler, der lå i et ca. 60 cm tykt lergytjelag i over 4 m dybde. Lige i nærheden blev - i samme niveau - fundet et fuldstændigt frisk, zinkenlignende flintredskab. En slidsforsanalyse, foretaget af mag.art. Helle Juel Jensen, Aarhus Universitet, viser, at redskabet har været anvendt til arbejde i knogle eller tak. Foreløbige geologiske og palæobotaniske analyser, foretaget af mag.scient. Charlie Christensen, Nationalmuseets Naturvidenskabelige Undersøgelser, viser, at vi efter alt at dømme står over for et lille dødishul, næppe meget større end 10 x 10 m, og at der er tale om en komplet seneglacial og store dele af en postglacial lagserie. Fundhorisonten pollendateres - med forbehold til Bøllingperioden (13-12000 f.Kr.). Men der vil snart foreligge langt sikrere C14 dateringer! Der tegner sig et stadigt tydeligere billede af specialpladser, hvor istidsfolket har drevet sæsonmæssig jagt på rensdyr. En fortolkning, der støttes af den topografiske placering - tæt på ådalens smalleste sted, en oplagt "tvangspassage" for rensdyr på træk

NM I 6884/89

Jørgen Holm

Bebyggelse - Palæolitikum

370. Boghoved

20.03.06 Hoptrup

Boplads

Dyrkning

Yngre stenalder

sb. 291. Fortsat undersøgelse af righoldige bopladslag fra overgangen mellem tidlige neolitisk tid og mellemneolitisk tid (AUD 1990, 349). Bopladslaget ligger ved kanten af det lille højdedrag Boghoved, som i yngre stenalder skød sig ud i Slivsø, der dengang var en lille fjord. Undersøgelsen i 1991, der omfattede 2 søgegrøfter vinkelret på hinanden, har til 3 sider afgrænset bopladslagets udstrækning samt frembragt et righoldigt fundmateriale: keramik, flintredskaber, knogler mv. Selve bebyggelsen har ligget på "tørt land" tæt ved strandkanten; fund af enkelte lodretstående pinde stammer antagelig fra denne. I affaldslaget er fundet lerklining, som tyder på, at bebyggelsen har været af permanent karakter. Fund af menneskeknogler og tandperler viser, at der et sted i nærheden ligger en gravplads. I forbindelse med udgravningen har Nationalmuseet udtaget prøver til naturvidenskabelige undersøgelser

HAM 1187

Erik Jørgensen

Bebyggelse - Yngre stenalder

370a. Havremark

20.03.12 Åstrup

Boplads/vej

Andet anlægsarbejde

Æ.rom./nyere tid

sb. 32. Undersøgelse af bopladsgruber fra ældre romersk jernalder samt af snit gennem vej-kassen til "Kongevejen" mellem Haderslev og Kolding.

HAM 2711

Per Ethelberg

Bebyggelse - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

Vej/brø - Nyere tid

371. Stepping Mølle

20.05.07 Stepping

Boplads

Råstof

Jernalder

sb. 27. Undersøgelse af 2 indhegnede gårdsanlæg, som kan dateres til ældre romersk jernalder (1. årh.) samt en enkeltliggende gård, som antagelig stammer fra yngre germansk jernalder (7. årh.) (AUD 1990, 353). Endvidere fandtes et anlæg, som antagelig er et grubehus. En tolkning som grav kan dog ikke udelukkes, idet der på bunden fandtes en tenvægt og en stor velbevaret næbfibula af bronze

HAM 1666

Per Ethelberg

Bebyggelse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Jernalder

Tønder Amt

372. Nybo Plantage II

21.03.04 Løgumkloster

Boplads/brandgrave

Plantning

Førrøm./æ.rom.

sb. 97. På et 5 ha stort areal blev der i efteråret 1990 dybdepløjet i indtil 60 cm dybde forud for tilplantning. Ved tilplantningens begyndelse i foråret 1991 opdagede arbejderne opløjede lerkarskår over lange strækninger. En prøvegravning blev gennemført i marts 1991, hvorefter det kunne fastslås, at skårene stammede fra en boplads med kulturlag fra sen førromersk jernalder, per. IIIa. Desuden fandtes rester af opløjede urnegrave fra ældre romersk jernalder. Prøvegravningen viste, at det efter en sådan dybdepløjning var illusorisk at forvente noget rimeligt udbytte af en udgravning. En af søgegrøfterne blev lagt parallelt med et læhegn, hvor der ikke havde været dybdepløjet. Her fandtes spor af hustomter med og uden brandlag

NM I 7229/91

Erik Jørgensen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Kulturlag - Førromersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

373. Løgumkloster

21.03.04 Løgumkloster

Vandmølle

Diverse

Middelalder

sb. 93. Fortsættelse af undersøgelse fra 1990 (AUD 1990, 357), hvor Løgumklosters vandmølle blev påvist i forbindelse med anlæggelse af en ny kloakledning. Udgravningen 1991 var koncentreret om en kraftig egetræskonstruktion, som må have indgået i selve møllekonstruktionen. Stedet, hvor møllehjul og -hus har stået, er endnu ikke påvist. Fra udgravningen haves flere dendrokronologiske dateringer, der viser, at møllen har været i brug gennem hele klosterets funktionsperiode. Fund af mølledele samt lidt keramik.

HAM 2440

Lennart S. Madsen

Vandmølle - Middelalder

374. Allégade

21.05.03 Tønder

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 27. Prøvegravning i bylag i forbindelse med opførelse af offentligt beskyttelsesrum. Ved udgravningen blev der påvist en nord-syd løbende, fladbundet rende, som var gravet ned i undergrundssandet. Renden, som var ca. 2,4 m bred og ca. 0,5 m dyb, minder i retning og dybde påfaldende om Laurentiusstrømmen, som i dag løber ca. 30 m vest for udgravningsstedet. Renden kan ikke nærmere dateres, men der blev fundet tegl i rendens bundlag. Tolkning: afvandingskanal?; muligvis kan renden have markeret området for bygrænsen mod vest

HAM 2724

Henriette Rensbro

Kulturlag - Middelalder

Åbenrå Amt

375. Årslev Vestermark

22.02.02 Hjordkær

Høj/jordfæstegrave

Dyrkning

Yngre stenalder

sb. 69. Ved udgravning af en overpløjet høj blev der registreret 7 højfaser og undersøgt 5 grave: centralt i den ældste højfase fandtes en 3,3 x 3,4 m stor cirkelgrav fra enkeltgravskulturen med en stenopbygget kiste på 0,8 x 1,8 m, orienteret øst-vest, hvori fandtes 1 flintøkse og 2 ravskiver. Rester af forkullede træplanker fandtes både i bunden og som rester af et dække. Langs kanten af den cirkulære nedgravning fandtes spor efter en rund bygning, som har raget op over højen. I 2. højfase fandtes en øst-vest orienteret, 0,8 x 1,8 m stor grav med 1 stridsøkse (type G) og 1 bæger med indbøjet rand og snoreornamentik. Endnu 3 øst-vest orienterede grave, som knytter sig til de senere højfaser, blev undersøgt, men de var uden fund

NMI 7112/91

Erik Jørgensen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

376. Brunde

22.02.04 Rise

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre bronzealder

sb. 161. I forbindelse med rekognoscering af et stort område nord for Rødekro, hvor der er planlagt erhvervsbyggeri, foretoges en prøvegravning på en lokalitet, kaldet Brunde 1. Her var der ved rekognosceringen fundet 3 flintpletter med et ret ukarakteristisk inventar. Ved prøveundersøgelsen fandtes spor efter 2, men sandsynligvis 3 treskibede langhuse, som kan dateres til ældre bronzealder. Kun ét af husene blev undersøgt i sin helhed. Husene ligger på et næs på kanten af en sø/mose, hvor der ved bredden er bevaret et massivt, men fundfattigt kulturlag

HAM 2534

Per Ethelberg

Bebyggelse - Ældre bronzealder

377. Aabenraa Stadsgrav

22.02.05 Åbenrå

Voldgrav

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 62. Efter flere års forgæves søgen lykkedes det endelig i 1991 at lokalisere den såkaldte stadsgrav i Aabenraa, som bl.a. kendes fra Johs. Meyers kort over byen fra midten af 1600-tallet. I forbindelse med udgravningen til en kælder fremkom et snit, der viste en ca. 20 m bred og op til 4 m dyb grav. De nederste 50 cm lå under kote 0, hvilket sammen med forekomsten af gytjelag indikerer, at graven har været vandførende. Undersøgelsen viste, at graven er gravet igennem et højmiddelalderligt lag, og den må således anses for at være anlagt i slutningen af 1300-tallet i lighed med flere andre købstæders "bygrave". Graven er placeret ved foden af en stejl skråning umiddelbart syd for "bybakken", som antagelig først er blevet bebygget i senmiddelalderen. Beliggenheden gør, at stadsgraven næppe kan have haft en forsvarsmæssig betydning. En anden tolkningsmulighed er, at der er tale om en omløbskanal til en mølle

HAM 2222

Lennart S. Madsen

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

378. Æ Vold

22.03.04 Øster Løgum

Voldanlæg

Diverse

Jernalder

sb. 146. Fortsættelse af tidligere undersøgelse af befæstningsværk fra ældre jernalder (AUD 1990, 367). Anlægget, der består af en vold med tilhørende grav samt af en palisade, er dendrokronologisk dateret til slutningen af 200-tallet e.Kr. I 1991 blev der gravet i alt 4 snit gennem anlægget. Et SV for Øster Løgum foranlediget af nedlægningen af et telekabel; de 3 andre ca. 2 1/2 km øst herfor, syd for Lerskov Plantage. Udgravningen ved Øster Løgum gav et illustrativt snit, som bekræftede tidligere gjorte iagttagelser på dette sted. Snittene ved Lerskov viste, at der her tilsyneladende ikke har været palisade, mens opbygningen af både vold og grav nøje svarer til, hvad der er påvist andre steder. Voldforløbet ved Lerskov "lukker" en landforbindelse mellem to store mosestrækninger, og med påvisningen af denne kan forsvarslinien nu følges helt ude fra Lillebælt (Genner Bugt) til vest for jernbanelinien, en samlet strækning på 8-9 km

HAM 2118

Steen W. Andersen

Forsvarsanlæg/voldsted - Jernalder

Sønderborg Amt

379. Skovby

23.02.06 Lysabild

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 180. I forbindelse med anlæggelse af en containerplads umiddelbart syd for Skovby blev der fundet lerkarskår og stolpehuller. Den efterfølgende undersøgelse afslørede tomten af et højmiddelalderligt højremshus samt en brønd. Brønden indeholdt bl.a. skår af blyglaseret kande, knive samt en træske. Der er formentlig tale om en enkeltgårdsbebyggelse uden for det egentlige Skovby.

HAM 2696

Lennart S. Madsen

Bebyggelse - Middelalder

380. Skelde Overballe

23.03.01 Broager

Gravhøj

Dyrkning

Y.st./br./æ.rom.

sb. 37. Undersøgelse af stor overpløjet gravhøj med 3 højfaser og 4 gravanlæg (AUD 1990, 369). Nederst lå en velbevaret langdysse med et kammer i vestenden. Kammeret manglede overliggeren, men var ellers helt urørt. I kammeret fandtes en kraveflaske og en øskenflaske. Oven i langhøjen var anlagt en egekistegrav indeholdende en pålstav fra ældre bronzealder, per. II. Over denne grav var rejst en høj, som har dækket det meste af langdyssen. På et senere tidspunkt er per. II højen blevet udvidet. Udvidelsen giver sig til kende ved en række usædvanligt store randsten. Der er ikke påvist nogen grav til denne fase, men nedgravet i den udvidede højs NV-side fandtes en usædvanlig rig kvindegrav fra ældre bronzealder, per. III. Af gravudstyrets placering kan det ses, at liget har ligget på siden med hovedet mod NØ. Udstyret bestod af følgende: 2 spiralørenringe af guld, 1 vredet halsring af bronze, fragmenter af en arming af bronze, fragmenter af en bøjlenål, bæltedåse, 1 tutulus, 2 spiralperler af guld, 1 perle af blå glas samt 2 ankelringe af bronze. I fodenden fandtes endvidere en samling brændte ben; et offer? Der blev desuden fundet 1 urnegrav, antagelig fra yngre bronzealder, samt uden for højen en række bopladsspor, som kan dateres til ældre romertid. Efter undersøgelsen er det besluttet, at højen skal fredes og restaureres

HAM 1782

Per Ethelberg

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Romersk jernalder

381. Sankelmarkvej

23.03.02 Dybbøl

Høj

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

sb. 82. På grund af forestående boligbyggeri undersøgtes en overpløjet høj. Herved fandtes sporene af en randstenskæde til en høj på ca. 15 m i diameter, samt lidt skår og flint

NMI 7178/91

Erik Jørgensen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

382. Nydam Engmose

23.03.04 Sottrup

Våbenofferfund

Selvvalgt forskning

Jernalder

sb. 30. Som led i Nationalmuseets Nydam-projekt er der optaget 2 bådplanker tilhørende den "sønderhuggede egebåd". Dimensionerne på disse plankestykker antyder, at dette fartøj kan være betydeligt større end antaget. I et 4 m² stort prøvefelt undersøgtes endvidere et rigt offerlag med våben fra sen yngre romersk jernalder. Midt i laget, der er udbredt over et større område, fandtes en samling nedstukne våben. Disse (Nydam IV) omfatter snesevis af sværd, lanse- og spydspidser, knive, pile, skjoldbuler samt rem- og skedebeslag af forgyldt sølv, der røber enkelte krigeres høje status. Ved beslaget til et bælte lå også en håndfuld brudsølv, antagelig indholdet af en opløst læderpung. En sværdfæsteknap med stil I daterer Nydam IV til 2. halvdel af 400tallet e.Kr.

NMI 1426/75

Peter Vang Petersen

Flemming Rieck

Depotfund/skattefund/offerfund - Jernalder

Undersøgelser på havbunden Amt

174. Møllegabet

40.15.52 Ærøskøbing - Urehoved - Halmø

Boplads/gravplads

Diverse

Ældre stenalder

sb. 3. Fortsat undersøgelse af en formodet bådgrav (AUD 1990, 152). Lokaliteten er under kraftig nedbrydning på grund af skruevandet fra Ærøskøbing-Svendborg færgeren. Der fandtes ingen yderligere sikre knogler fra menneske. Disse har tilsyneladende ligget så højt, at de nu er bortvaskede. I gytjelagene ud for den gamle kystlinie fandtes omlejrrede mindre stykker af båden; endvidere 1 lille bue, 1 økseskaft, lystersidegrene, talrige tilspidsede stager, takker med klare stikkelspor, dyreknogler, store mængder flint (affald og redskaber), hasselnøddeskaller, agern og frugtsten (rød kornel og tjørn). For forståelsen af lokaliteten er en række aflange sten, fortolket som "trædesten gennem en sumpet kystzone" af betydning. På grund af ekstremt dårlige vejrforhold blev der ikke tid til at føre en grøft op på den gamle bopladsoverflade for at se, om dele af denne var bevaret

LMR 12123

Ole Grøn

Bebyggelse - Ældre stenalder

Gravplads/grav - Ældre stenalder

383. Halsskov Rev

40.14.34 Halsskov

Vrag

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

sb. 1. Marinarkæologisk undersøgelse af vrag fra 17-1800-tallet ved Halsskov Rev, foranlediget af den faste forbindelse over/under Storebælt. Der blev lokaliseret og hævet flere vragsdele, som blev hjemtaget til Skibshistorisk Laboratorium til efterfølgende dokumentation. Den største vragsdel, som var en del af skibsbunden, var ca. 11 x 2 m, kravelbygget, eg på eg, 42 spanter (ca. hver 7./8. er dobbeltspant), 5 bordplanker på ca. 30-40 cm bredde og 4 cm tykke. Desuden forekom en agterstævn på ca. 4 x 0,40 x 0,40 m med 4 rorløkker og amningsmærker, en forstævn på ca. 4 x 0,40 x 0,30 cm og med amningsmærker samt enkelte andre vragsdele.

SL 357

Jørgen Dencker

Vrag - Nyere tid

384. Katterød Rev

40.15.44 Fåborg Fjord, Bjørnø

Stammebåd

Diverse

Vik./midd./nyere tid

sb. 2. I forbindelse med anden undervandsbesigtigelse fik Langelands Museum underretning om, at en stammebåd for over 30 år siden var kommet op med en bundgarnspæl, der havde været hamret ned gennem den. Da finderens, fisker Chr. Sørensen, ikke havde kunnet få museumsfolk til at tro på sit fund (der var dokumenteret ved 4 gode fotos) brækkede han den efter et par år i stykker og begravde den i sin have. Her lykkedes det senere Fåborg Kulturhistoriske Museum at lokalisere de sørgelige rester. Der er tale om en type, der må placeres et sted mellem vikingetid og nyere tid.

LMR 12729

Ole Grøn

Vrag - Vikingetid

Vrag - Middelalder

Vrag - Nyere tid

385. Kragenæs Havn

40.16.31 Rågø Sund

Boplads

Andet anlægsarbejde

Stenalder

sb. 1. Marinarkæologisk undersøgelse af submarin Ertebølleboplads i forbindelse med udvidelse af Kragenæs Havn på NV-Lolland. Ved hjælp af et intensivt boreprogram, samt sugede og maskingravede søgegrøfter og -huller, blev der konstateret et vandaflejret dynd- og gytjeområde langs et tidligere, bugtet kystlinieforløb. I dyndlaget, hvor bevaringsforholdene var optimale, blev der fundet enkelte stykker bearbejdede knogler og gevir, men ingen trægenstande. I det vandaflejrede sandlag umiddelbart over dyndlagene forekom større mængder udvasket flint, stammende fra det nærliggende nederoderede bosættelsesområde. Ud fra flinten dateres fundet til slutningen af mesolitikum - evt. overgangen til neolitikum. Pollenprøver udtaget til nærmere datering.

SL 360

Jørgen Dencker

Bebyggelse - Ældre stenalder

Bebyggelse - Stenalder

Bebyggelse - Stenalder

386. Langelandsbælt

40.15.66 Rudkøbing løb - Tåsinge - Langeland

Vrag

Selvvalgt forskning

1811

sb. 2. Ud for en nu sløjfet skanse fra Englænderkrigens tid har museet i samarbejde med fynske sportsdykkere på ca. 3 m dybde opsamlet et større antal kanonkugler og forrustede skibsbeslag mv. Fundene stammer fra en træfning i 1811, hvor danske kanonbåde havde bragt et erobret engelsk handelsfartøj på grund inde under skansen. Et engelsk flådefartøj forsøgte gennem beskydning ved udsætning af både at tilbageerobre handelsskibet. Da dette mislykkedes på grund af kanonild fra skansen, blev skibet stukket i brand.

LMR 12716

Jørgen Skaarup

Vrag - Nyere tid

387. Margrethes Bro

40.15.26 Haderslev Fjord

Sejlspærring

Selvvalgt forskning

Rom./midd.

sb. 7. Marinarkæologisk undersøgelse af sejlspærring ved Haderslev Fjords munding. Målet med undersøgelsen var at få afklaret det tidligere erkendte anlægs orientering, indre struktur og alder. Ved undersøgelsen påvistes to af hinanden uafhængige anlæg, der såvel i struktur som datering var væsentlig forskellige. Det ene, som består af lodret nedhamrede pæle, der fastholder vandretliggende planker, er foreløbig dendrodateret til 400-410 e.Kr. Bredden af dette anlæg er ca. 24 m. Det anden anlæg består dels af tykke, tilspidsede, nedbankede ege- og bøgepæle, dels af tyndere, nedbankede pæle. De tykke pæle står i 1-2 uregelmæssige rækker på tværs af fjorden, medens de tyndere står imellem og øst for de tykke. Enkelte af de tykke pæle er dendrodateret til 1140 e.Kr., medens andre på nuværende tidspunkt ikke har kunnet indplaceres på dendrokurven. Muligheden for flere faser/anlæg er derfor til stede.

SL 154

Jørgen Dencker

Sejlspærring - Romersk jernalder

Sejlspærring - Middelalder

388. Nordstranden

40.12.02 Frederikshavn

Vrag

Diverse

Middelalder

sb. 2. Hasteundersøgelse af middelaldervrag i samarbejde med Bangsbomuseet i Frederikshavn. Vraget lå delvis eksponeret ca. 15 m fra nuværende kystlinie, periodevis tørlagt og således under nedbrydning. Skibet har været et relativt fladbundet fartøj på ca. 12 x 4 m, klinkbygget af nordisk type med smalle, kraftige egeplanker (de øverste dog brede fyrreplanker). I bagbords side var op til 14 bordplanker eller rester heraf bevarede, medens der i styrbords side var 5 sammenhængende planker samt rester af flere. Kølen er T-formet, sammensat af flere stykker og er muligvis en genbrugskøl. Stævnene var ikke til stede. I vraget fandtes størsteparten af en ornamenteret, blyglaseret hjemlig produceret middelalderkande, samt rester af flere typer tovværk og tekstil. Skibet er dendrodateret af NNU til 1346 e.Kr. Vraget blev bjærget og skal opstilles på Bangsbomuseet.

SL 355

Jørgen Dencker

Vrag - Middelalder

389. Oreby Rende

40.16.33 Oreby Rende - Saksjøbing

Fiskeplads/fiskegårde

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

sb. 3. Marinarkæologisk undersøgelse af et større, komplekst neolitisk fiskegårde ved Oreby Rende i Saksjøbing Fjord. I det undersøgte område blev der afdækket flere forløb af lodretstående, tilspidsede pæle og andet tømmer af varierende karakter og træsort, stedvis flankeret af større sten. I ét forløb indgår fire lodretstående stammebådsfragmenter (sandsynligvis lind), hvilket er det første egentlige bådtræ fra dansk neolitikum fra søterritoriet. Flere steder langs de lodrette forløb lå velbevarede, vandretliggende, væltede fiskegårde, der tilsyneladende tidligere har været bundet - og ikke flettet - sammen. De vandretliggende gårderester forekom i mindst tre horisonter og studepladsen må således have været anvendt gennem længere tid med diverse fornyelser og reparationer. Det afdækkede område repræsenterer en større fiskegård - formodentlig for enden af et rad ca. 80 m fra land. Til fundet hører også to yderst velbevarede redskaber af henholdsvis kronhjortegevir og -mellemfod. Begge med flade og let tilspidsede blade - antagelig merlespiger med tilknytning til opbinding af fiskegårde. Anlægget er indtil videre C14 dateret til ca. 3000 f.Kr. (kalibreret, K-5724-25)

SL 361

Jørgen Dencker

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

390. Strynøbassin

40.15.67 Rudkøbing Løb Syd - Strynø - Ristinge - Mør

Boplads

Selvvalgt forskning

Stenalder

sb. 8. I forbindelse med Langelands Museums fortsatte undersøgelse af det submarine kulturlandskab i mosebassinet syd for Strynø i samarbejde med Dansk Sportsdykkerforbund, er af Else Kolstrup udført pollenanalyser, der viser, at aflejringerne i tid strækker sig fra præboreal tid til tiden efter elmefaldet. Den forhistoriske, ferske vandstand har kunnet bestemmes til mellem -4 og -4.5 m. Prøver fra omfattende skovhorisonter med stubbe er til vedbestemmelse på museets konservering, og en del egestammer er til dendrokronologisk analyse på Skalk. To Ertebøllepladser er påtruffet i tørven; en, der ved uddybning i starten af århundredet gav et par benspidser (LMR 12713), er lokaliseret i kanten af sejlrenden ind til Ristinge, og en (LMR 12740) er ved boring efter trækul lokaliseret tæt ved Strynø Havn, med frisk flint i uforstyrret tørv. Biolog Frank Sode foretager analyse af saliniteten ud fra aflejringskaller af mollusker.

LMR 12672, 12713, 12740

Ole Grøn

Bebyggelse - Stenalder

Bebyggelse - Stenalder